

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ADALET

DURUŞMA İŞLEMLERİ

Ankara, 2018

- Bu bireysel öğrenme materyali, mesleki ve teknik eğitim okul / kurumlarında uygulanan çerçeve öğretim programlarında yer alan kazanımların gerçekleştirilmesine yönelik öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iv
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. DAVA DOSYASINI TANZİM ETME VE DURUŞMAYA HAZIRLIK	3
1.1. Dava, Dava Dosyası, Duruşma Kavramları	3
1.1.1. Hukuk Mahkemelerinde Dava Dosyası.....	4
1.1.2. Ceza Mahkemelerinde Dava Dosyası	15
1.1.3. İdari Yargıda Dava Dosyası ve Duruşmaya Hazırlık.....	19
1.2. Dava Dosyası İçerisinde Bulunabilecek Evraklar	21
1.2.1. İdare ve Hukuk Mahkemeleri Dava Dosyasında Bulunması Gerekenler	22
1.2.2. Ceza Mahkemeleri Dava Dosyasında Bulunması Gerekenler	22
1.2.3. İddianame ve İddianamenin Değerlendirilmesi	22
1.2.4. İddianamenin İadesi	23
1.3. Duruşma Hazırlık İşlemleri	26
1.3.1. Ceza Mahkemelerinde Duruşma Hazırlık İşlemleri.....	26
1.3.2. Tensip Zaptı.....	32
1.3.3. Hukuk Mahkemelerinde Duruşma İşlemleri	35
1.3.4. İdari Yargıda Duruşma.....	41
1.3.5. Duruşmalara İlişkin Genel Hükümler	43
1.3.6. Duruşmanın Başlaması ve Yönetimi.....	49
1.4. Duruşma Listesi Bilgileri	63
1.5. Adli ve İdari İdari Yargıda Duruşmaya İlişkin UYAP Ekranları.....	64
1.5.1. Hukuk Mahkemesi Dava Listesinin Hazırlanması ve Görüntülenmesi Ekranı	65
1.5.2. Ceza Mahkemesi UYAP Ekran Görüntüleri	69
1.5.3. UYAP Tensip İşlemleri.....	72
DEĞERLER ETKİNLİĞİ	74
UYGULAMA FAALİYETİ.....	75
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	76
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	77
2. DURUŞMA VE TAHKİKAT İŞLEMLERİ	77
2.1. Duruşma ve Tahkikat ile İlgili Kavramlar	78
2.1.1. Duruşmanın Başlaması.....	78
2.1.2. Duruşmada, Sırasıyla Yapılacak İşlemler	78
2.1.3. Sanığın Duruşmada Hazır Bulunmaması	78
2.1.4. Sanığın Yokluğunda Duruşma	78
2.1.5. Delillerin Ortaya Konulması	79
2.1.6. Delillerin Tartışılması	80
2.1.7. Delilleri Takdir Yetkisi	80
2.2. Duruşma Türleri	81
2.2.1. Açık Duruşma (Duruşmanın Aleniyeti)	81

2.2.2. Kapalı Duruşma.....	81
2.3. Duruşma Tutanağı	82
2.3.1. Tutanağın İmzalanması ve İmza Atamayanların Durumu (HMK, 155. mad.).....	82
2.3.2. Tutanak Örneği Verilmesi (HMK 158. mad.).....	83
2.3.3. Duruşma Tutanağının Başlığı.....	84
2.3.4. Duruşma Tutanağının İçeriği	84
2.3.5. Duruşmanın Sona Ermesi.....	85
2.3.6. Karar ve Hükümlerde Gerekli Oy Sayısı	87
2.3.7. Hükümün Gerekçesinde Gösterilmesi Gereken Hususlar	87
2.3.8. Hükümün Açıklanması.....	87
2.3.9. Hükümün Gerekçesi ve Hüküm Fıkrasının İçereceği Hususlar	90
2.4. UYAP Duruşma İşlemleri Ekranları	91
2.4.1 Duruşma Sonrası Yoklama Sonucunun Girilmesi	91
2.4.2. Duruşma Zaptının Hazırlanması	91
2.4.3. Gün Verilmesi	91
2.4.4. Hâkimin Not Defteri.....	92
2.4.5. Tahliye Kaydının Yapılması	92
2.4.6. Tutuklama Kaydının Yapılması	93
2.4.7. Dosyanın Geçici Gönderilmesi	93
2.4.8. Gıyabi Tutuklamanın Kaldırılması.....	93
2.4.9. Dava Listesinin Hazırlanması/Görüntülenmesi	93
2.4.10. Dava Listesinin Hazırlanması	94
2.4.11. Keşif İşlemleri	94
UYGULAMA FAALİYETİ.....	95
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	96
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	98
3. REDDİ HÂKİM/REDDİ KÂTİP TALEPLERİ VE HÂKİMİN ÇEKİNMESİ İŞLEMLERİ	98
3.1. Reddi Hâkim, Reddi Kâtip ve Hâkimin Çekinmesi Kavramları	98
3.1.1. Hâkimin Davaya Bakamayacağı Hâller	98
3.1.2. Yargılamaya Katılamayacak Hâkim	100
3.1.3. Hâkimin Reddi Sebepleri ve Ret İsteminde Bulunabilecekler.....	100
3.1.4. Tarafsızlığını Şüpheye Düşürecek Sebeplerden Dolayı Hâkimin Reddi İsteminin Süresi.....	100
3.1.5. Zabıt Kâtibinin Reddi veya Çekinmesi	100
3.2. Ret İsteminin Usulü, Çekinmesi, Geri Durması, Kabul Etmemesi, Reddetmesi Aşamaları ve İçeriği	101
3.2.1. Hâkimin Reddi İstemine Karar Verecek Mahkeme	101
3.2.2. Ret İstemi Üzerine Verilecek Kararlar ve Başvurulacak Kanun Yolları.....	101
3.2.3. Reddi İstenen Hâkimin Yapabileceği İşlemler.....	101
3.2.4. Hâkimin Çekinmesi ve İnceleme Mercii.....	102

3.2.5. Ret İsteminin Geri Çevrilmesi.....	102
3.2.6. Hâkimin Davaya Bakmaktan Yasaklılığı ve Reddi.....	102
3.3. Mesleki Program İçerisindeki Reddi Hâkim, Reddi Kâtip ve Hâkimin Çekinmesi Ekran Menüleri.....	105
UYGULAMA FAALİYETİ.....	106
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	107
MODÜL DEĞERLENDİRME	108
CEVAP ANAHTARLARI.....	111
KAYNAKÇA	113

AÇIKLAMALAR

ALAN	Adalet
DAL	Zabıt Kâtipliği
MODÜLÜN ADI	Duruşma İşlemleri
MODÜLÜN SÜRESİ	40/18
MODÜLÜN AMACI	Öğrenciye/bireye; duruşma işlemleri ile ilgili bilgi ve becerileri kazandırmaktır.
MODÜLÜN ÖĞRENME KAZANIMLARI	1. Dava dosyasını tanzim ederek duruşmaya hazırlayabileceksiniz. 2. Duruşma ve tahkikat işlemlerini yapabileceksiniz. 3. Reddi hâkim/reddi kâtip talepleri ve hâkimin çekinmesi ile ilgili evrak işlemlerini yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Duruşma salonu, sınıf, kalem hizmetleri atölyesi, UYAP laboratuvarı Donanım: Projeksiyon cihazı, etkileşimli tahta, bilgisayar, ilgili dosya ve klasörler.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Bireysel öğrenme materyali içinde yer alan ve her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendirebileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrencimiz

Her birey ve kurum, adaletin hızlı ve etkin bir şekilde gerçekleşmesini bekler. Adaletin hızlı ve etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesinin ilk şartı da duruşmanın sağlıklı yapılabilmesine bağlıdır. Sağlıklı bir duruşmanın ilk şartı ise duruşmaya hazırlık safhasının en iyi bir şekilde yapılmasıdır. Bu hazırlık safhasında yapılan tüm işlemler duruşmanın yani tahkikat safhasının en hızlı, en doğru şekilde yürütmesini sağlayacaktır. Duruşma safhasında ortaya çıkabilecek gecikmelere baştan tedbir almak son derece önemlidir. Yeni CMK’de duruşmaya hazırlık safhası çok ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

Mahkemelerde yürütülen yargılama işlemlerinin daha hızlı ve sağlıklı yürütülebilmesi, gerekli yazışmaların yapılabilmesi için sizlerin bu konuda gerekli bilgi, beceri ve donanıma sahip olması oldukça önemlidir.

Bu materyal ile “Duruşmanın başlamasından sonra hâkimler ne gibi işlemler yapar? Uyuşmazlıkları nasıl çözer? Nihai karar verilinceye kadar geçen sürede ne gibi işlemler yaparlar? Duruşma sırasında hangi yazışmalar yapılır?” sorularına yanıtlar bulabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

ÖĞRENME KAZANIMI

Bu öğrenme faaliyeti ile edineceğiniz bilgiler doğrultusunda dava dosyasını tanzim ederek duruşmaya hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- İddianamenin ne olduğu ve kim tarafından hazırlandığı, nereye sunulduğu, yapılan inceleme sonucunda hangi kararların verildiği ile ilgili araştırma yapınız.
- Dava dosyasının nasıl açıldığını araştırınız.
- Yargıtay’dan bozma ile gelen bir dava dosyasının yeniden açılması ile ilgili araştırma yapınız.
- “Duruşma işlemlerinde zamana riayet, tebligatı ilgisine zamanında ulaştırma” değerini araştırınız.

1. DAVA DOSYASINI TANZİM ETME VE DURUŞMAYA HAZIRLIK

1.1. Dava, Dava Dosyası, Duruşma Kavramları

Dava açmak bir kişi veya kuruluş aleyhinde mahkeme önünde bir hak talebinde bulunmak demektir. Haksızlığa uğradığını düşünen kişi, hakkını alamadığında mahkemeler araya girerek “Türk milleti adına” yargılama yaptıktan sonra hakkını kişiye teslim edecektir. Dava mahkemeye vereceğiniz bir dilekçe ile açılır. Dava dilekçesi, dava harca tabi ise harç ve gider avansının, harca tabi değil ise sadece gider avansının tahsil edilmesinden sonra ilgili mahkemeye kayıt olur ve bu tarihte dava açılmış olur.

- **Duruşma:** Hukuk mahkemelerinde ve idari yargıda davalı ile davacı, ceza mahkemelerinde ise müşteki sanık hâkim/hâkimler ile savcının hazır bulunduğu, genellikle açık ve sözlü yargılama evresine denilmektedir. Uygulamada duruşma ve celse eş anlamda kullanılmaktadır. Fakat duruşma ile celse arasında şu farklar vardır:

- Celse bir davanın yürütülmesi esnasında tahkikat tamamlanana dek ve yargılama boyunca müteaddit kez belirli zamanlarda ve ardı ardına yapılan oturumlardır. Celse belirlenmiş zaman dilimi, duruşma ise celsede yapılan tahkikat işlemidir
- Duruşma, hâkimden ziyade tarafların iradesine tâbidir. Duruşma, kural olarak tarafların isteği ve bazen de mahkemenin gerek görmesi üzerine bir defaya mahsus, hâkimin tayin ettiği yer ve zamanda yapılır. Celsede tarafların değil, hâkimin irade ve idaresi egemendir
- Duruşma için bazı kayıt ve şartlar aranır; bazı hallerde duruşma yapılamaz. Celse için böyle bir kayıt yoktur.
- Duruşma, tayin edilen yer ve zamanda bir defada ve taraflar gelmese de gerçekleştirilir. Taraflar gelmediği takdirde bir daha duruşma yapılmaz. Celseler, taliklerle birbirini takip eden günlerde yapılır.
- Duruşmanın yapıldığı gün ve zaruret halinde en geç 15 gün içinde karar verilmesi zorunludur. Celsede böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır.
- Duruşma, konulmuş kurallara göre, tek, bütün ve kesintisiz bir süreçte, belli usul dairesinde yapılmak zorundadır. Örneğin, taraflara karşılıklı iki kez söz verilir. Celsede bu mecburiyet yoktur.
- Duruşmada öngörülen çerçevede ancak tarafların iddia ve savunmalarında ileri sürdükleri sebep ve deliller tartışılır. Celsede bu şekilde bir tartışmanın yapılması şart değildir. Celsede davanın tekemmülüne yarayan her usuli muamele tarafların iddiasına göre dikkate alınır.

1.1.1. Hukuk Mahkemelerinde Dava Dosyası

İlk derece hukuk mahkemeleri (İDHM) bir davayı ilk evrede gören ve karara bağlayan yargı yerlerine denir. Bunlar hakkını dava yoluyla arayacak kişinin başvuracağı ilk mahkemelerdir. İlk derece mahkemelerine **bidayet (başlangıç) mahkemesi** de denir. Adli yargı ilk derece mahkemeleri, hukuk ve ceza mahkemeleridir.

Hukuk mahkemeleri, sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri ile özel kanunlarla kurulan diğer hukuk mahkemeleridir (aile mahkemesi, icra mahkemesi, ticaret mahkemesi, iş mahkemesi, kadastro mahkemesi, fikri ve sınai haklar mahkemesi, vb.). Sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri tek hâkimlidir.

Resim 1.1: Duruşma salonunda oturma düzeni

Asliye ticaret mahkemesi mahkemelerinde bir başkan ile yeteri kadar üye bulunur ve mahkeme, bir başkan ve iki üye ile toplanır. Özel kanunlarla kurulan diğer hukuk mahkemelerinin kuruluşuna ilişkin hükümler saklıdır. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde hukuk mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır. Hukuk mahkemeleri arasında iş dağılımı yapılması ve iş dağılımına ilişkin esaslar Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenir. Hukuk Mahkemeleri bulundukları il veya ilçenin adı ile anılır.

Hukuk mahkemeleri, sulh hukuk mahkemeleri, hukuk muhakemeleri kanunu ile diğer kanunlarda belirtilen görevleri yerine getirir. Asliye hukuk mahkemeleri, sulh hukuk mahkemelerinin görevleri dışında kalan ve özel hukuk ilişkilerinden doğan her türlü dava ve işler ile kanunların verdiği diğer dava ve işlere bakar.

➤ **Asliye hukuk mahkemelerinin görevleri**

Dava konusunun değer veya miktarına bakılmaksızın malvarlığı ve şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir.

Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın mal varlığına ilişkin davalarla şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesidir.

Bu kanunda ve diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesi diğer dava ve işler bakımından da görevlidir. Ölüm veya vücut bütünlüğünün yitirilmesinden doğan zararların tazmininde (maddi veya manevi) görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir.

- Her türlü idari eylem ve işlemler ile idarenin sorumlu olduğu diğer sebeplerin yol açtığı vücut bütünlüğünün kısmen veya tamamen yitirilmesine yahut kişinin ölümüne bağlı maddi ve manevi zararların tazminine ilişkin davalara asliye hukuk mahkemeleri bakar. İdarenin sorumluluğu dışında kalan sebeplerden doğan aynı tür zararların tazminine ilişkin davalarda dahi bu hüküm uygulanır. 30/1/1950 tarihli ve 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu hükümleri saklıdır.

➤ **Sulh hukuk mahkemelerinin görevleri**

Sulh hukuk mahkemeleri, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın;

Kiralanın taşınmazların 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayrıık olmak üzere, kira ilişkisinden doğan alacak davaları da dâhil olmak üzere tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davalara

Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davalara,

Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olan davalara,

Bu Kanun ile diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği davalara bakarlar.

1.1.1.1. Hukuk Mahkemeleri Dava Sürecine İlişkin Kavramlar

- **Adalet:** Haklılık, hakka uygunluk, hakkın gözetilmesi ve yerine getirilmesi anlamına gelir. Haklı ile haksızın ayırt edilmesi adaletle sağlanır.
- **Aynı haklar:** Eşya üzerinde doğrudan doğruya mutlak egemenlik yetkisi veren ve herkese karşı ileri sürülebilen haklardır (ör. sahip olunan bir otomobil üzerindeki mülkiyet hakkı, alınan borç karşılığı rehine verilen bir mücevher üzerindeki rehin hakkı). Maddi olmayan mallar üzerindeki haklara ise fikri **haklar** denmektedir.
- **Beraat:** Suçlu sanılarak hakkında ceza davası açılan sanığın, yargılama sonunda suçsuz bulunması.
- **Bidayet mahkemesi:** İlk mahkeme; davaları birinci derecede gören ve çözümleyen merciidir.
- **Eda davası:** Davalının bir iş yapmaya, bir ifada bulunmaya veya bir iş yapmamaya, bir ifada bulunmamaya mahkûm edilmesinin istenildiği davadır.
- **Edim:** Aralarındaki borç ilişkisi dolayısıyla alacaklının isteyebileceği, borçlunun da yerine getirmekle yükümlü bulunduğu bir davranış biçimidir.

- **Fesih:** Devam etmekte olan bir hukuki ilişkiyi, tek taraflı olarak ve ileriye dönük olmak üzere sonlandıran bozucu yenilik doğurucu irade beyanıdır.
- **Duruşma:** Bir konudaki anlaşmazlığın çözümlenmesi için tarafların mahkeme huzuruna çıkarak iddia ve delillerini dile getirip hâkimin tarafların anlaşmazlıklarına ilişkin hukuki bir çözüm getirerek bir karar vermesidir.
- **Gayrimenkul:** Bir yerden bir yere taşınması olanaksız (taşınmaz) mal.
- **Gayrimenkul mükellefiyet:** Bir taşınmaz malikinin, sahip olduğu mülkü nedeniyle ve özellikle o taşınmaz (gayrimenkul) teminat olmak üzere, diğer bir kimse lehine bir şey yapmaya veya vermeye zorunlu tutulmasıdır.
- **Genel vekâletname:** Bir kimsenin, kendi adına her türlü işi yapması için başka bir kişiye vermiş olduğu vekillik belgesidir.
- **Gıyab:** Hazır ve mevcut olmama, göz önünde bulunmama, uzaklaşma, kaybolma, birinin yargılamaya gelmemesi.
- **Haciz:** Borçlunun, borcunu kendi arzusu ile ödememesi durumunda, alacaklının talebiyle, borçlunun (borca yetecek miktardaki) mal ve haklarına devlet aracılığıyla (icra dairesi tarafından) el konulmasıdır.
- **Hak ehliyeti:** Sağ doğmak şartıyla ana rahmine düştüğü andan ölüm anına kadar olan dönemde herkesin sahip olduğu medeni haklardan (evlenme, mülk edinme vb.) yararlanma yeteneği.
- **Hakkaniyet:** Hak ve adalete uygunluk, doğruluk.
- **Haksız fiil :**Hukuk düzeninin izin vermediği, zarar verici eylemlerdir.
- **Haksız iktisap:** Bir kimsenin mal varlığında haklı bir nedene dayanmaksızın başka bir kimsenin malvarlığı aleyhine meydana gelen artma ya da azalmama durumudur.
- **Hapsen tazyik:** Bir kimseyi ifasına mecbur olduğu hususu yapmaya icbar için kanuni salahiyyete binaen hapsetmektir.
- **Hizmet Sözleşmesi:** İşçinin, belirli veya belirsiz bir zaman süresi içinde iş görmeyi ve işverenin de ona bir ücret vermeyi üstlendiği sözleşmedir.
- **Husumet:** Bir davanın ikamesi üzerine davacı ile müddeialeyh arasında husule gelen vaziyeti ifade eder.
- **Hükümlü:** Hakkındaki mahkûmiyet hükmü kesinleşmiş olan kimse.

- **Hükümsüzlük:** Bir hukuki işlemin, kanunun öngördüğü şekilde yapılamaması veya kanuna aykırı olarak yapılması hâlinde hukuki sonuç doğurmamasıdır.
- **İhlal etmek:** Zarar vermek, zedelemek, dokunmak, hakkını zedelemek, çiğnemek, bozmak.
- **İhtarname:** Bir kimseye, bir hususu yerine getirmesi veya getirmemesi için yapılan yazılı uyarı, hatırlatma belgesi.
- **İhtilaf:** Anlaşmazlık, uyuşmazlık, çekişme, niza, görüş farklılığı.
- **İhtiyati tedbir:** Davacının, davasını kazanması durumunda, dava konusu şeye kavuşabilmesi için davadan önce veya dava sırasında o şeyi garanti altına almasına yarayan önlemdir.
- **İstinabe:** Davanın görülmekte olduğu mahkemeye gönderilmek için başka bir yerde bulunan bir tanığın oradaki mahkemece ifadesinin alınmasıdır.
- **İzale-i şüyu:** Herhangi bir malın kendisinin veya satılarak bedelinin paylaştırılması suretiyle bu mal üzerindeki ortaklığın (paydaşlığın) giderilmesi.
- **Kadastro:** Arazilerin, arsaların yerini, alanını, sınırlarını ve sahiplerini belirtip plana bağlama işi.
- **Kamu hizmeti:** Devlet veya diğer kamu tüzel kişileri tarafından veya bunların gözetimi ve denetimi altındaki diğer kişilerce, kamunun genel ve ortak gereksinimlerini sağlamaya yönelik olarak sürdürülen faaliyetlerdir.
- **Kefalet:** Kefil olma, kefillik, bir kimsenin alacaklısına karşı o kimsenin borcunun yerine getirilmesini sağlamak yükümlülüğü altına girmek.
- **Muafiyet:** Affedilmiş olma, bağışıklık, yükümlülük dışında tutulmuş.
- **Mücbir:** Zorlayıcı, zorlayan.
- **Mükellefiyet:** Yükümlülük, bir kimseye veya bir şeye yükletilen yüküm, görevdir.
- **Müsadere:** Zorla, bir kimsenin taşınır veya taşınmaz bir malının, kendi isteği olmaksızın devlet tarafından elinden alınmasıdır.
- **Özel hukuk:** Kişiler arasındaki ilişkileri düzenleyen hukuk dalı.
- **Rayiç değer:** Bir iktisadi kıymetin, değerlendirme günündeki normal alım satım değeri, piyasa değeri.

- **Taahhütname:** Kişinin kendi ad ve hesabına, bir gerçek kişi veya tüzel kişiye karşı, sözleşmeli ya da sözleşmesiz olarak bir işin yapılmasını veya bir şeyin teslimini üstlendiğini gösterir belge.
- **Dava açmak:** Bir kişi veya kuruluş aleyhinde mahkeme önünde bir hak talebinde bulunmak demektir. Haksızlığa uğradığını düşünen kişi veya kurumlar, hakkını alamadığında mahkemelere başvurarak “Türk Milleti Adına” yargılama yapıp haklarını teslim edilmesini isteyebilir. Bu sebeple de mahkemeler karar verirken ‘Türk milleti adına’ karar verirler.

Dava mahkemeye hitaben yazılan bir dilekçeyle ile açılır. Dava dilekçesi, dava harca tabi ise harç ve gider avansının, harca tabi değil ise sadece gider avansının tahsil edilmesinden sonra UYAP ortamında ilgili mahkemeye kayıt yapıldığı tarihte dava açılmış olur.

Dava açmak önemli yasal sonuçları olan ve mali yük getirmesi ihtimali bulunan ciddi bir iştir. Dava açacak olan kişiler bu hususu mutlaka göz önünde bulundurmalı, açacağı davanın sonuçlarının çok ciddi yaptırımları olabileceğini bilmelidir.

Fotoğraf 1.1: Hukuk mahkemesi hâkim cübbesi

Davaların sonuçlanma süreleri: Hukuk mahkemelerine açılan davalar davanın içeriği ve mahkemenin iş yüküne göre farklı sürelerde sonuçlanmaktadır. Adalet Bakanlığı istatistiklerine göre 2010 yılında bir hukuk davasının karara bağlanması Türkiye genelinde ortalama 209 gün almıştır. Bu süre mahkemelere göre değişiklik göstermektedir. Örneğin, 2010 yılında bir dava ortalama olarak;

- Fikri sınaî haklar hukuk mahkemesinde 544,
- Asliye ticaret mahkemesinde 455,
- İş mahkemesinde 446,
- Aile mahkemesinde 165,
- Sulh hukuk mahkemesinde 109 günde karara bağlanmıştır.

Dava açacak olan davacının belli bir miktar yargılama harcı ile davada yapılacak masrafların oluşturduğu ve her yıl Adalet Bakanlığınca yayınlanan listede gösterilen miktar kadar gider avansının mahkemeye yatırması gerekmektedir. Davacının açtığı davayı kazanması hâlinde bu giderleri, eğer varsa avukatı için ödediği vekâlet ücretini ve harç parasını karşı taraftan geri alabilir.

- **Yetkili ve görevli mahkeme:** Davalar yetkili ve görevli mahkemelerde açılmalıdır. Hangi tür mahkemenin hangi davada görevli olduğu ilgili kanunlarda belirtilmiştir. Hukuk, ceza ve idari yargı mahkemelerinin ilgili kanunlarında mahkemelerin hangi tür davalara bakacakları, görevlerinin neler olduğu ifade edilmiştir. Davacı kendi davasında hangi mahkemenin görevli olduğunu tespit ettikten sonra, hangi yer mahkemesinin yetkili olduğunu da belirlemelidir. Bu sorunun kısa bir cevabı olmadığı ve hatalı mahkemeye başvurmak zaman, para ve hak kayıplarına yol açabileceği için davacının dava açmadan önce bu konuda bir hukukçudan profesyonel yardım alması faydalı olacaktır. Ancak bir avukat tutmak zorunlu değildir. Davacının davayı kaybetmesi hâlinde katlanacağı ek maliyetler ise tamamlanacak dava harcı, karşı tarafa ödenecek avukatlık ücreti, mahkeme masrafları vb. hususlardır.
- **Dava takip:** Davacının açmış olduğu davayı takip etmesi çok önemli bir husustur. Dava takibini ihmal etmesi, davanın reddedilmesine veya açılmaması sayılmasına neden olacaktır.

Kararın kesinleşmesi: Kural olarak mahkeme kararlarına dayanarak bir resmî işlem veya talepte bulunabilmek için mahkeme kararının kesinleşmiş olması gerekmez bile kişiler hukuku, aile hukuku ve taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe icra edilemez. Resmî bir talepte bulunamaz. Bir kararın kesinleşmesi için yasal süre içinde itiraz ve temyiz edilmemiş olması veya itiraz veya temyiz sonucunda ya yüksek yargının onama kararı vermesi veya bozma kararına direnme üzerine yüksek yargı makamının son kararını vermiş olması yargı kararını kesinleştirir. Ancak idari yargı mercilerinin kararları kesinleşmeye dahi idari makamlarca 30 gün içerisinde yerine getirilmelidir.

1.1.1.2. Hukuk mahkemesi dava dilekçesi

Dilekçe dava açabilmenin en önemli aracıdır. Dilekçede dava açma nedeni olan şey özlü biçimde anlatılmalıdır. Dava dilekçesini gereğinden uzun yazmak, gereksiz ayrıntılara boğmak, davayla ilgisiz konuları, kişileri ve olayları anlatmamak gerekir. Aynı şekilde gereğinden kısa yazılmış, önemli hukuki noktaları atlanmış bir dilekçe de davadan istenilen sonucun alınmasını engelleyecektir. Bu nedenle dilekçenizin özenle hazırlanması gerekir. Dilekçenin maddeler hâlinde, varsa ekler ve delillerin bir liste hâlinde yazılması ve arkasına ekler ve delillerin sıra numarası ile konulması, yararlı olacaktır.

MENEMEN 2. HUKUK MAHKEMESİ HÂKİMLİĞİNE

DAVACI _____ :,

DAVALI _____ :,

D.KONUSU _____ :Trafik Kazasından Doğan Tazminat Talebi

OLAYLAR _____ :

1. Müvekkilim ...'in kullandığı ... plakalı araç, davalı ...yönetimindeki ...plakalı aracın arkadan çarpması sonucunda hasara uğramıştır.
2. Kaza tamamen davalının kusurundan kaynaklanmış olup müvekkilimin herhangi bir kusuru bulunmamaktadır. Bu husus kaza tarihi olan .../.../... tarihinde olay yerine gelen polis ekiplerince düzenlenen Trafik Kaza Tespit Tutanağında da belirtilmiştir.
3. Müvekkilimin, aracında meydana gelen hasarın miktarını tespit edebilmek için ... Hukuk Mahkemesinin .../... sayılı dosyası ile tespit davası açılmıştır. Uzman bilirkişinin .../.../... tarihinde dosyaya sunduğu raporunda araçtaki hasar ve bu hasarın giderilmesi için gerekli masrafın ...TL. olduğu bildirilmiştir.
4. Müvekkilim beyaz eşya üreten büyük bir firmanın servis işlerini yürütmektedir. Kendisi tacirdir. Tüm işlerinde de kazaya uğrayan aracını kullanmaktadır. Söz konusu kaza, aracın ekonomik değerinde önemli bir kayba yol açtığı gibi müvekkilimin işlerinin de belirli bir süre aksamasına neden olmuştur. Aracın tamiri süresince de müvekkilim araçtan yararlanamayacak bu da müvekkilimin fiili zararlar yanında belirli bir kardan yoksun kalmasına da yol açacaktır. Bu nedenle ... TL. tazminatın ödenmesi için dava açılması zorunlu hâle gelmiştir.

HUKUKİ NEDENLER: 2918 S. K. mad. 85 ve ilgili mevzuat.

HUKUKİ DELİLLER: Trafik Kaza Tespit Tutanağı, ... Hukuk Mahkemesinin .../... sayılı dosyası, bilirkişi incelemesi, keşif, tanık beyanları ve diğer deliller.

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda açıkladığımız nedenlerle fazlaya ilişkin tüm haklarımız saklı kalmak kaydıyla davalıdan ...TL.'nin olay tarihi olan .../.../... tarihinden itibaren işleyecek kanuni faizi ile birlikte tahsiline, yargılama giderlerinin davalıya yükletilmesine, karar verilmesini Yüce Mahkemenizden saygıyla talep ederim. .../.../2016

Davacı Vekili

Av.

Form 1.1: Örnek dava dilekçesi

➤ **Dava dilekçesinde bulunması gerekenler:**

- Dava açılacak olan mahkemenin adı,
- Davacının adı soyadı, T.C. kimlik numarası, açık adresi,
- Karşı tarafın (davalının) adı soyadı (kurum ise unvanı), T.C. kimlik numarası, adresi,
- Mümkün olduğunca açık ve öz şekilde aşağıdaki hususları dilekçede belirtilmesi gereklidir:
 - Davanın konusu, mal varlığına ilişkin davalarda dava konusunun değeri,
 - Davayı açma nedeni,
 - Talep (dava sonucu elde etmek istenilen sonuç),
 - Yasal dayanaklar,
 - Deliller,
 - Dilekçe arkasına delil listesi ekleyerek tüm deliller sıra ile yazılır.
 - Elde olan delillerin dilekçe ekinde sıra numarası vererek sunulur.
 - Elde olmayan delillerin nereden temin edileceğinin açık şekilde yazılır.
 - Davaya konu olayın (şeyin) gerçekleştiği tarih ve davacının öğrendiği tarih,
 - Varsa dava konusu ile ilgili içtihatlar (önceki kesinleşmiş mahkeme kararlarından örnekler) eklenir.

1.1.1.3. Dava Dosyası Oluşturma ve Tevdi

- Usulüne uygun olarak hazırlanmış dava dilekçesi ve ekleri ilgili hâkimin havalesi ve davaya ilişkin harç ve masrafların vezneye yatırılmasından sonra ilgili hukuk mahkemesi tevzi bürosuna teslim edilir. Tevzi bürosu boş bir dava dosyası açarak gelen dilekçe ve eklerini dosya içerisine geliş sırasına göre koyarak dava dosyasını oluşturur.
- **Tevdi;** “vermek, bırakmak ve sunmak anlamlarına” gelir. Bütün evraklar hazırlandıktan sonra dosyaya yerleştirilir ve mahkemeye tevdi edilir. Dava dosyası hangi mahkemeye, hangi dava için gönderilecekse o dava için bulunması gereken bütün bilgi ve evraklar eksiksiz dosyaya yerleştirilir.

Fotoğraf 1.2: Hukuk mahkemeleri dava dosyası
DAVA DOSYASI ÖRNEĞİ

Dava dosyası kapağı (ön yüz)

T.C.
İzmir 10. Asliye Hukuk Mahkemesi

Örnek:21

Esas No: 2016/386			
.../.../20..	.../.../.....	.../.../.....	.../.../.....
Davanın mevzuu = Alacak			
DAVACI	Vekili	DAVALI	Vekili
.....			

Form 1.2: Dava dosyası örneği ön yüzü

Dava dosyası kapağı (arka yüz)

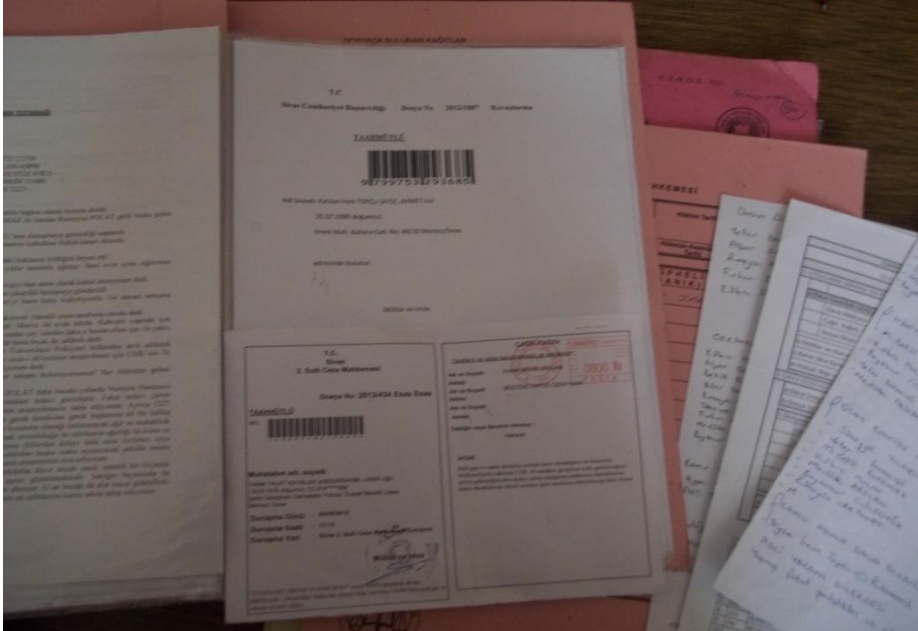
DOSYADA BULUNAN KÂĞITLAR

Sıra	Tarihi	Özeti	Sıra	Tarihi	Özeti
01	02/04/2016	Dava Dilekçesi			
02	12/04/2016	Harç Belgesi			
03	15/05/2016	Temyiz Dilekçesi			

Form 1.3: Dava dosyası arka yüzü

Dosyanın üzerine gönderilecek mahkemenin ismi yazılır ve diğer bilgiler doldurulur. Mahkemeye gelen evrak, mahkeme başkanı veya hâkimi tarafından havale edildikten sonra gerekli işleme tâbi tutulur.

Hâkim uygun göreceği evrak ve dilekçeleri havale etme konusunda yazı işleri müdürüne yetki verebilir. Bu nedenle yukarıda belirtilen tüm işlemlerde evrak ilk önce hâkime havale edilecek daha sonra evrak için gerekli işlem yapılacaktır.

Fotoğraf 1.3: Dava dosyası örneği

Ceza mahkemelerinde görev yapan hâkime, ceza hâkimi denilmektedir. Hâkim görev yaptığı mahkemeye intikal eden iddianame ve değişik iş taleplerini, usulünce inceleyerek ve duruşma yaparak vicdani kanaatine göre karara bağlayan yargı mensubudur.

➤ **Türk hukuk sistemindeki ceza mahkemeleri şunlardır:**

- Ağır ceza mahkemesi
- Asliye ceza mahkemesi
- Sulh ceza mahkemeleri (Bu mahkemeler kapatılarak devam eden dava dosyaları asliye ceza mahkemesi bünyesine aktarılmıştır.)
- Çocuk ağır ceza mahkemesi
- Çocuk mahkemesi
- Fikrî ve sınai haklar ceza mahkemesi
- İcra ceza mahkemesi
- İnfaz hâkimliği

Çocuk adalet sisteminde görevli mahkeme belirlenirken öncelikle fail sonra da fiile göre bir ayırım yapılmaktadır (ÇKK 26). Kural olarak 18 yaşından küçüklerin işledikleri suçlarla ilgili davalarda görevli mahkeme; çocuk mahkemesi ve çocuk ağır ceza mahkemesidir.

➤ **Ancak bu kuralın istisnaları da bulunmaktadır:**

- Çocuk mahkemelerinin bulunmadığı illerde çocuklarla ilgili davalar genel mahkemelerde görülmektedir (ÇKK 48).
- Çocukların büyüklerle birlikte suç işlemeleri hâlinde soruşturma ayrı yürütülmekle birlikte davanın yetişkinlerin yargılandığı mahkemede birleştirilmesine karar verilebilmektedir (ÇKK 17).

➤ **Ağır ceza mahkemelerinde görev yapan kişiler:**

- Mahkeme heyeti, başkan ve üyelerden oluşan heyette üç hâkim bulunur, gerektiğinde yedek hâkim bulunabilir.
- Cumhuriyet savcısı (Asıl görev yeri Cumhuriyet savcılığı olmakla birlikte hazırlamış olduğu iddianamesinin kabul edilmesi üzerine duruşmalara katılır, iddianamesini okur kamu adına iddia ve ceza talebinde bulunur.)
- Yazı işleri müdürü
- Zabıt kâtipleri
- Mübaşir

Mahkeme başkanı, üç hâkimden oluşan mahkeme heyetinin başkanlığını üstlenir. Mahkemenin eylem ve işlemlerinin kanunlara uygun olarak yürütülmesini sağlamakla görevlidir. Karar oylamalarında heyette yer alan tüm üyelerin oyu eşittir.

Ceza yargılaması soruşturma aşaması ile başlamaktadır. Soruşturma aşaması Cumhuriyet savcısının ve kolluk kuvvetlerinin ilgili şikâyet yahut suç duyurusu üzerine delil toplama, araştırma, isnat edilen hukuka aykırı fiil ile suçu işlediği iddia edilen fail ile aradaki illiyet bağının var olup olmadığının araştırılmasını kapsamaktadır.

“Ceza Muhakemesi Kanunu’nun ihbar ve şikâyet” başlıklı 158. maddesinde yapılan değişiklikle;

(1) *Suça ilişkin ihbar veya şikâyet, Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir.*

(2) *Valilik veya kaymakamlığa ya da mahkemeye yapılan ihbar veya şikâyet, ilgili Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.*

(3) *Yurt dışında işlenip ülkede takibi gereken suçlar hakkında Türkiye’nin elçilik ve konsolosluklarına da ihbar veya şikâyetle bulunulabilir.*

(4) *Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikâyet, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.*

(5) *İhbar veya şikâyet yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir.*

(6) **(Ek: 15/8/2017-KHK-694/145 mad.)** *ihbar ve şikâyet konusu fiilin suç oluşturmadığının herhangi bir araştırma yapılmasını gerektirmeksizin açıkça anlaşılması veya ihbar ve şikâyetin soyut ve genel nitelikte olması durumunda soruşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilir. Bu durumda şikâyet edilen kişiye şüpheli sıfatı verilemez. Soruşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar, varsa ihbarda bulunana veya şikâyetçiye bildirilir ve bu karara karşı 173 üncü maddedeki usule göre itiraz edilebilir. İtirazın kabulü hâlinde Cumhuriyet başsavcılığı soruşturma işlemlerini başlatır. Bu fıkra uyarınca yapılan işlemler ve verilen kararlar, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından görülebilir.*

(7) *Yürütülen soruşturma sonucunda kovuşturma evresine geçildikten sonra suçun şikâyete bağlı olduğunun anlaşılması halinde; mağdur açıkça şikâyetten vazgeçmediği takdirde, yargılamaya devam olunur.*

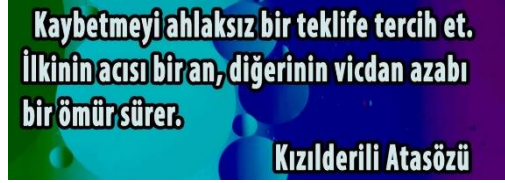
Yeni düzenlemeyle birlikte ceza hukuku bakımından şikâyet edilen her kişiye şüpheli sıfatı verilmeyecek ve yapılacak değerlendirmeler sonucunda soyut asılsız veya dayanaktan yoksun kabul edilen ihbar ve şikâyetler kayıt altına alınacaktır. Böylece şikâyete konu kişinin kimlik bilgilerinin üçüncü kişiler tarafında öğrenilmesi engellenecek ve soruşturmanın gizliliği sağlanacaktır.

Yapılan değişiklikle soruşturma açılmasına gerek görülmeyen ihbar ve şikâyetler bakımından yeni bir karar türü olarak “soruşturmaya yer olmadığı” kararı verilebilecektir. Bu karar ihbar ve şikâyeti alan soruşturma makamının henüz

soruşturma işlemleri (ifade alma vs.) başlamadan yapacağı bir ön değerlendirme neticesinde soruşturma işlemlerini başlatmamak noktasında verebileceği bir karardır.

Soruşturma aşaması şikâyet tabi suçlar yahut resen araştırılacak suçlar bakımından farklılık göstermektedir. Şikâyet tabi suçlarda 6 aylık zamanaşımı bulunmaktadır. Bu süre içerisinde suçtan zarar görenin polis, jandarma gibi kolluk kuvvetleri yahut Cumhuriyet savcılığı aracılığıyla şikâyetçi olduğunu bildirmemesi durumunda söz konusu şikâyet süresi dolduğundan işlendiği beyan edilen suç kovuşturulamaz hâle gelmektedir. Suç duyurusu ise ihbar anlamına gelmekle birlikte mağdur yahut 3. kişilerce de yapılabilir.

Cumhuriyet savcısı şikâyet yahut suç duyurusu ile başlayan soruşturma aşamasını yürütmektedir. Bu bağlamda delillere adli bakımdan astı (alt makamı) konumunda bulunan kolluk ile erişir, araştırmaları tamamlar ve hukuka uygun talep ve isteklerin araştırılması için ilgili kurum ve kuruluşlardan bilgi talep edebilir, işlem yapılması talimatını verebilir.

Fotoğraf 1.5: Dürüstlük

Cumhuriyet savcısının adli olayın soruşturması ile ilgili delilleri toplaması durumunda iddianame düzenlemesi gerekmektedir. Düzenlenen iddianame görevli ve yetkili ceza mahkemesine tevdi edilir. Ceza mahkemesinin söz konusu iddianameyi Ceza Muhakemesi Kanunu uyarınca incelemesi gerekmektedir. İnceleme sonucunda on beş günlük süre içerisinde iddianame kabul edilir yahut eksikliklerin tamamlanması için Cumhuriyet savcılığına geri iade edilir. Eksikliklerin tamamlanması ile iddianame kabul edilir ve ceza davası açılmış olur. Aradaki inceleme süresinde ise ceza davası teknik olarak açılmamış sayılmaktadır. Diğer bir deyişle ceza davası (kovuşturma aşaması) iddianamenin kabulü ile başlamaktadır.

Cumhuriyet savcısı iddianame düzenlemeksizin soruşturma aşamasında kovuşturmaya yer olmadığına karar verebilmektedir. Bu durumda toplanan deliller ve yürütülen soruşturma neticesinde şüpheli (suçun faili) hakkında ceza davası açılmasına yetecek bulguların olmadığına kanaat getirilmektedir. Cumhuriyet savcısının kovuşturmaya yer olmadığı kararı ile ceza davası açılmaksızın ilgili şikâyet veya suç duyurusuna son verilmektedir. Verilen kovuşturmaya yer olmadığı kararlarına karşı şikâyetçinin, mağdur yahut suç duyurusunda bulunan 3. kişinin itiraz hakkı mahfuzdur.

Ceza davaları hukuk davalarının aksine kişilerin bireysel iradesiyle açılmamaktadır. Bu nedenle ister mağdur konumunda bulunan şikâyetçi, isterse fail konumunda bulunan şüpheli yargılamanın temeli olarak soruşturma aşamasını almalı ve soruşturma aşamasından Yargıtay aşamasına kadar sürecin dikkatli olarak takibini yürütmelidir. Zira ceza yargılaması neticesinde ortaya çıkan sonuç hukuk mahkemesi kararlarından kimi zaman daha ağır niteliktedir.

1.1.3. İdari Yargıda Dava Dosyası ve Duruşmaya Hazırlık

İdari dava açılması kavramı; devlet kurumları tarafından yapılan işlere karşı dava açılması sürecini ifade eder. Bu yolla açılan davalarda idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğu denetlenir, yerindeliği denetlenmez.

İdari davalar idare mahkemesine, vergi mahkemesine veya Danıştay'a açılır.

Dava konusu olan idari işlemin, yapıldığı yerdeki mahkemede açılır (Özel kanunlarla yetki verilen durumlarda farklılıklar olabilir.).

1.1.3.1. Dava Dilekçesi ve Dava Dosyası Oluşturma

İdari yargıda dava dilekçeleri idare ve vergi mahkemesi bulunulan yerde doğrudan mahkemeye giderek dava için gerekli harç ve giderler mahkeme veznesine yatırıldıktan sonra harç makbuzu ile birlikte dava dilekçesi tevzi bürosuna elden teslim edilir.

Bulunulan yerde idare/vergi mahkemesi yoksa dilekçeler asliye hukuk hâkimliğine verilir. Açılacak dava Danıştay'ın yetki alanına giriyor ise dilekçeler varsa idare ve vergi mahkemesi başkanlıklarına, yoksa asliye hukuk hâkimliklerine verilebilir.

Yurtdışında bulunanların İdari yargıda dava açmak için Türkiye'ye gelmeleri zorunlu değildir. Türk konsolosluklarına dilekçelerini verebilirler. Konsolosluklar mahkeme gibi dilekçeleri kabul ederek ilgili idari yargı makamına gönderirler.

1.1.3.2. İdari Dava Hangi İşlere Karşı Açılır?

İdarenin hukuka aykırı olarak gerçekleştirdiği iş ve işlemlerin iptali ve uğranılan zararın tazmini için açılır. Dava açılması için ilgili işin idare (bir kamu kurumu) tarafından yapılmış olması gerekir. Ayrıca bu işlemin kesin olarak tamamlanmış olması gerekir. Eğer idari işlem devam ediyorsa, başka bir makamın onayına ihtiyaç varsa veya verilen karara karşı başvuru yaparak kararın değiştirilmesini talep etmek imkânı varsa o işlem kesin olarak tamamlanmamış demektir. Önce idari yolların tamamının bitirilmesi gerekir. İdari eylemlerden kişinin hakkı ihlal edilmiş ise idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendiğiniz tarihten itibaren bir yıl ve her hâlde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak hakkın yerine getirilmesinin istenmesi gerekir.

1.1.3.3. İdari Dava Açma Süreleri

İdare tarafından yapılan yazılı bildirimi (tebligat) takiben vergi mahkemelerinde 30, idare mahkemelerinde veya Danıştay'da 60 gün içerisinde dava açılması gerekir. Bu süreler dışında özel kanunlarda düzenlenen dava açma süreleri de vardır. Eğer kişi idareye başvurduğu hâlde 60 gün içinde cevap verilmemiş ise talebi reddedilmiş olarak değerlendirilir.

İdare, yapılan başvuruya 60 gün içerisinde cevap verdiği hâlde cevabı “kabul” veya “ret” anlamını taşıyacak açıklıkta değil ise, kişi doğrudan dava açabilir veya idarenin işlemi tamamlaması için bekleyebilir. Bekleme süresi 6 ayı geçemez. 6 aylık süre tamamlandıktan sonra 60 gün içinde dava açılmaz ise kişi dava açma hakkını kaybeder.

1.1.3.4. İdari Yargıda Tebligat

Kişinin adresi bulunamadığı için ilan yoluyla tebligat yapılmış olabilir. Son ilan tarihinden sonra 15 gün içerisinde dava açılması gerekir. İlanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresi ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar. Bu durumun kişinin aleyhine sonuçlar doğurmasını önlemek için adres bilgilerinin mutlaka nüfus müdürlüklerine bildirilmesi gerekir.

İdari eylemlerden dolayı hakları ihlal edilen kişilerin dava açmadan önce ilgili idareye başvurmaları ve idareden ön karar almaları gerekir. Aksi hâlde mahkeme tarafından dava dilekçesinin ilgili mercie tevdiine karar verilir.

1.1.3.5. Dava Dilekçesi

İdari yargı mercilerine verilecek dava dilekçesinde aşağıdaki hususlar bulunmalıdır. Aksi hâlde davanın reddine karar verilebilir.

- Ad, soyad, T.C. kimlik numarası, açık adres
- Karşı tarafın adı, adresi

Mümkün olduğunca açık ve öz şekilde yazılmak kaydıyla;

- Davanın konusu
- Davayı açma nedeni
- Talep (dava sonucu elde etmek istenilen sonuç)
- Yasal dayanaklar
- Deliller;
 - Dilekçe arkasına delil listesi eklenir, tüm deliller sıra ile yazılır.
 - Deliller dilekçe ekinde sıra numarası verilerek sunulur.
 - Elde olmayan delillerin nereden temin edileceğini açık şekilde yazılır.
- Dava konusu işlemin davacıya yazılı bildirim tarihi
- Vergi davalarında davanın ilgili bulunduğu verginin veya vergi cezasının türü ve yılı tebliğ edilen ihbarnamenin tarihi ve numarası ve varsa mükellef hesap numarası
- Varsa dava konusu ile ilgili içtihatlar (önceki kesinleşmiş mahkeme kararlarından örnekler)

Dilekçe davada en önemli araçtır. Gereğinden uzun yazılması, gereksiz ayrıntılara boğulması, çok eski ve davayla ilgisiz geçmişten başlayarak olayın anlatılması davaya zarar verebilir. Aynı şekilde gereğinden kısa yazılmış, önemli hukuki noktaları atlanmış bir dilekçe de davaya zarar verebilir. Bu nedenle dilekçenin özenle hazırlanmasını sağlamak davacının sorumluluğudur. Dilekçe karşı tarafın sayısından bir fazla olacak şekilde düzenlenir ve verilir. Bir avukatın/hukukçunun yardımını almak yararlı olacaktır.

Davalarda avukat tutmak zorunlu değildir. Herkes kendisini ilgilendiren konularda dava açmak hakkına sahiptir. Ancak dava açmanın ciddi sonuçlar doğurabileceğini göz önünde tutulmalıdır. Kişinin mali durumu avukat tutmaya uygun değilse bulunduğu il barosuna başvurarak “adli yardım” kapsamında ücret ödemeksizin avukat atanmasını talep etme hakkına sahiptir.

1.1.3.6. İdari Yargıda Dava Açma Süreci

Yukarıda maddeler hâlinde sayılan hususları içeren dilekçe ile ilgili mahkemeye başvurulur. Mahkeme görevlileri yatırması gereken harç tutarını ve verilmesi gereken posta giderini hesaplayarak bildirir. Harcın yatırdığına dair makbuz ve gereken tutarda posta pulu dilekçe ile birlikte teslim edildiğinde dava açılmış olur. Davacıya teslim edilecek belgede davanın görüleceği mahkeme (Örneğin; Ankara 2. İdare Mahkemesi) ve davaya ait “esas numarası” bulunacaktır. Esas numarası davanın açıldığı yıl ve dosyanın o yıl içinde açılan kaçınıcı dava olduğunu gösteren iki bölümden oluşmaktadır (Örneğin; 2017/198). Bu aşamadan sonra yapılacak tüm işlemleri o mahkeme ile ve belirtilen “esas numarası” ile yapılır (Örneğin; Ankara 2. İdare Mahkemesi Esas No:2017/198).

Bir hakkın ihlal edildiğini düşünülerek idare mahkemesine dava açıldığında idarenin o işlemi durmaz. Bunun mahkemeden ayrıca talep edilmesi gerekir. Mahkeme idarenin o işleminin hukuka açıkça aykırı olduğunu ve telafi edilmesi imkânsız zararlar doğuracağını tespit ederse bu sonuçların doğmasını önleyecek bir tedbir olarak “yürütmenin durdurulması” yoluna gider.

1.1.3.7. Yürütmenin Durdurulması Kararı

İdarenin dava konusu edilen işleminin dava sonuçlanıncaya kadar dondurulması anlamına gelir. Örneğin; kişinin evinin yıkılmasına kararı verilmişse ve kişi bu kararın hukuka aykırı olduğunu düşünüyorsa idare mahkemesine başvurarak evinin yıkılmasına dair kararın iptalini talep edebilir. Ancak dava sonuçlanıncaya kadar ev çoktan yıkılmış olacağı için davayı kazansa bile adalet yerine gelmiş olmayacaktır. Bu gibi durumlarda dava açarken “yürütmenin durdurulmasını” talep etmek gerekir. Dilekçenin konu kısmına ve talep kısmına mutlaka “Yürütmenin durdurulması taleplidir.” ibaresi konulmalıdır.

1.2. Dava Dosyası İçerisinde Bulunabilecek Evraklar

Hazırlanan dava dosyası içerisinde mahkeme türlerine göre farklı belge türleri bulunmaktadır.

1.2.1. İdare ve Hukuk Mahkemeleri Dava Dosyasında Bulunması Gerekenler

İdare ve hukuk mahkemelerinde dava dosyası temel olarak dilekçe ve vekâletnameden oluşur. Dilekçenin yanında bazı ek belgeler de konulabilir.

Örneğin; hukuk mahkemelerinde delil sayılacak bir belge ya da taraflar anlaşmalı boşanıyorsa boşanma protokolü dilekçenin ekleri olarak dosya içerisinde yer alabilir. Bir dava dosyası alındıktan sonra dosyanın içerisinde en alttan başlayacak şekilde vekâletname, dilekçenin ekleri ve dilekçe yerleştirilir. Dosya açıldığında ilk sayfada dilekçe yer almalıdır. Dava dilekçesi ve eklerinin davalı sayısından iki fazla olması gerekir. Örneğin, tek bir davalıya karşı dava açılacak ise üç adet dilekçe bulunmalıdır. Bunlardan biri mahkemede, diğeri davacıda kalır, bir diğeri ise davalıya tebliğ edilir.

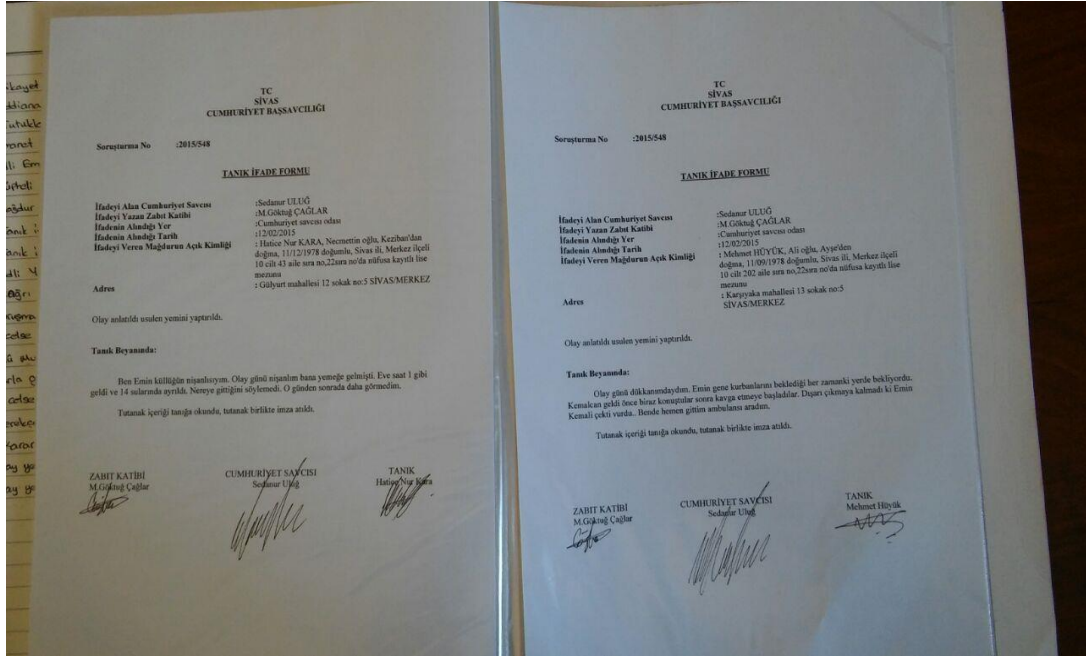
1.2.2. Ceza Mahkemeleri Dava Dosyasında Bulunması Gerekenler

Ceza mahkemelerine kişiler bizzat kendileri dava açamazlar. Ceza mahkemelerine dava açmanın yolu Cumhuriyet savcılığına yazılı veya sözlü şikâyetle bulunarak soruşturma sürecini başlatmaktır. İncelenen şikâyet hakkında savcı yeterli delil, belge, bilgi vb. hususları bularak suçun işlendiğine kanaat getirirse hazırladığı iddianame aracılığı ile ceza mahkemelerine kamu davası açabilir. Aşağıda İddianamenin hazırlanması değerlendirilmesi ve iade edilmesi sürecine ayrıntılı olarak değinilecektir.

1.2.3. İddianame ve İddianamenin Değerlendirilmesi

CMK yeterli araştırma yapılmadan dava açılmasını, mahkemelerin delil araştırmakla zaman kaybetmelerini önlemek ve böylece kovuşturmanın mümkün olan en kısa zamanda sonuçlanmasını sağlamak amacıyla, mahkeme tarafından iddianamenin değerlendirilmesini, eksik ve hatalı bulunması halinde iadesini kabul etmiştir.

Buna göre Cumhuriyet savcısınca; şikâyet üzerine veya resen başlatılan bir soruşturmada, yeterli delil, bilgi ve belgeye ulaşılmış, suç unsuru ve fail tespit edilmiş ise hazırlanan soruşturma dosyası, üzerine Cumhuriyet savcısı tarafından iddianameye hazırlanarak ilgili mahkemeye kamu davası açmak üzere başvurulur.

Fotoğraf 1.6: Soruşturma dosyası evrakları

1.2.4. İddianamenin İadesi

İddianame ve soruşturma evrakının verildiği tarihten itibaren on beş gün içinde soruşturma belgesine ilişkin bütün belgeler mahkeme tarafından incelenir. Yapılan incelemede; mahkeme tarafından, iddianamenin ve soruşturma evrakının verildiği tarihten itibaren on beş gün içinde soruşturma evresine ilişkin bütün belgeler incelendikten sonra eksik veya hatalı noktalar belirtilerek iddianame iade edilir.

➤ İddianamenin iadesini gerektiren hususlar

CMK'nın 170. maddesine göre iddianamede bulunması gereken unsurlar şunlardır:

- Şüphelinin kimliği,
- Müdafî,
- Maktul, mağdur veya suçtan zarar görenin kimliği,
- Mağdurun veya suçtan zarar görenin vekili veya kanunî temsilcisi,
- Açıklanmasında sakınca bulunmaması hâlinde ihbarda bulunan kişinin kimliği,
- Şikâyetle bulunan kişinin kimliği,
- Şikâyetin yapıldığı tarih,
- Yüklenen suç ve uygulanması gereken kanun maddeleri,
- Yüklenen suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi,
- Suçun delilleri,

- Şüphelinin tutuklu olup olmadığı; tutuklanmış ise gözaltına alma ve tutuklama tarihleri ile bunların süreleri, gösterilir.
- İddianamede, yüklenen suççu oluşturan olaylar, mevcut delillerle ilişkilendirilerek açıklanır.
- İddianamenin sonuç kısmında, şüphelinin sadece aleyhine olan hususlar değil, lehine olan hususlar da ileri sürülür.
- İddianamenin sonuç kısmında, işlenen suç dolayısıyla ilgili kanunda öngörülen ceza ve güvenlik tedbirlerinden hangilerine hükmedilmesinin istendiği; suçun tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, ilgili tüzel kişi hakkında uygulanabilecek olan güvenlik tedbiri açıkça belirtilir.

TC SİVAS CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Soruşturma No : 2015/548

MAĞDUR İFADE FORMU

İfadeyi Alan Cumhuriyet Savcısı : Sedat ULUĞ
İfadeyi Yazar Zabit Katibi : M. Gökçen ÇAĞLAR
İfadenin Ahdı Yeri : Cumhuriyet savcı odası
İfadenin Ahdı Tarihi : 11/02/2015
İfadeyi Veren Mağdurun Ayrı Kimliği : Emine YILDIRIM (Eski kimlik beşide mevcuttur)
İki Tahsil : Eski huzure / Lise mezunu
Yerleşim Yeri : Eski huzure / 14 sokak no 6
İşyeri veya Geçici Olarak Oturduğu Yer Adresi : Eski huzure / inşaat alanı yanı

CMK 147. Maddesi gereğince mağdurun kimliği saptandıktan sonra ve kişisel bilgileri öğrenildikten sonra,
Delillerin toplanmasını isteme, vekili yoksa bari tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme CMK 147. Maddeye uygun olmak kaydıyla vekili aracılığıyla soruşturma başlatılır. Cumhuriyet Savcısının kovuşturma ya yer almadığı yönündeki kararına kanunda yerli usule göre itiraz hakkını kullanma haklarının bulunduğu açıkça bildirilir.
MAĞDUR BEYANINDA: Avukat istiyorum. CMK 147. Maddesindeki haklarımı anladım demekle; pikiyet ve delilleri;
SORULDU: Az önce Cumhuriyet Savcılığına vermiş olduğum ve burada bana okunmuş olduğuna 11/02/2015 tarihli dilekçemi aynı tekrar ederim. Eşim için zamandır uğraştığım bağışta. Benden para istedi bende uğraştığım bağışta bilgileri için vermedim kaygı etmiş evden paki. Kızı girmiş satıcı olan Emin Kılıçla gitti. 2 gündür haber alınyolan coudatı bulamaz. Eşimin satıcılara 20 bin TL borca varış onun için vuruldu kocam. Bu şahsı bulamazsam grekli yasa işlenirle yapmamı istiyorum. "ŞİKAYETÇİYİM" dedi.
Bunda bir diyeyi olmadıktan beyan okudu. CMK 147. Maddesindeki işlemler yerine getirilerek tenak sorgu belgisi inza alınmış. 11/02/2015

MAĞDUR : Emine Yıldırım
ZABIT KATİBİ : M. Gökçen ÇAĞLAR
CUMHURİYET SAVCISI : Sedat ULUĞ

TC SİVAS CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Soruşturma No : 2015/548

ŞÜPHELİ İFADE FORMU

İfadeyi Alan Cumhuriyet Savcısı : Sedat ULUĞ
İfadeyi Yazar Zabit Katibi : M. Gökçen ÇAĞLAR
İfadenin Ahdı Yeri : Cumhuriyet savcı odası
İfadenin Ahdı Tarihi : 11/02/2015
İfadeyi Veren Mağdurun Ayrı Kimliği : Emine KILIÇ
Adresi : Eski huzure / 15 sokak no 9
İki Tahsil : Eski huzure / Lise mezunu
İşyeri veya Geçici Olarak Oturduğu Yer Adresi : Eski huzure / 14 sokak no 6
İşyeri veya Geçici Olarak Oturduğu Yer Adresi : Eski huzure / 14 sokak no 6
Mühaf : Eski AYDIN
Tefelin Numarası : 01462286541

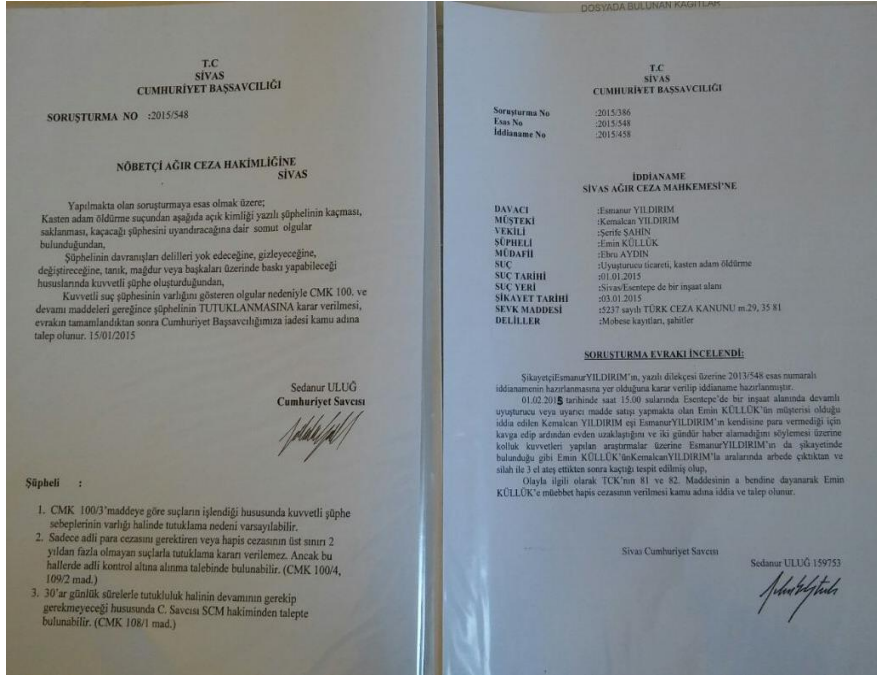
CMK 147. Maddesi gereğince şüphelinin kimliği saptandıktan ve kimliği ilişkin soruları doğru olarak cevaplandırarakla yükümlü olduğu hatırlatıldıktan sonra kendilerine yüklenen suç anlatıldı.
Maddi seçme hakkının bulunduğu ve onun hukuki yardımından yararlanabileceği maddesinin ifadesinde hazır bulunabileceği kendisine bildirildi, maddi seçecek durumda olduğu ve bir maddi görevlendirilebileceği hatırlatıldı.
Yüklenen suç hakkındaki açıklama belotesinin kanuni hakkı olduğu istendi.
Şüpheden karlanmasını için somut delillerin toplanmasını isteyebileceği hatırlatılarak kendisine aleyhine var olan şüpheler nedenlerini ortadan kaldırmak ve lehine olan hususları ileri sürme olanağı hatırlatıldı bildirildi.
ŞÜPHELİ BEYANINDA: maddi istiyorum CMK 147. Maddesindeki haklarımı anladım demekle; savunma ve delilleri;
SORULDU: 01/02/2015 tarihinde olayın yagındı gün ben Kemalcan ile hiç görüşmedim. Nispetim evinde yemekteydim. Zaten olay günü maddi alınyım tam olarak hatırlıyordum dedi başka bir diyeyi olmadıktan beyan okudu CMK 147. Maddesindeki işlemler yerine getirilerek tutanak içeriği şüpheli tarafından okundu, tutanak belgisi inza alınmış. 11/02/2015

CUMHURİYET SAVCISI : Sedat ULUĞ
ZABIT KATİBİ : M. Gökçen ÇAĞLAR
MÜDAFİ : Eski Aydın
ŞÜPHELİ : Emine KILIÇ

Fotoğraf 1.7: Soruşturma Dosyası Mağdur ve Şüpheli İfade Formları

Bu hususlardan hayati olanlardan bir veya birkaçı iddianamede bulunmadığı takdirde iddianamenin iadesi gerekir.

Suçun sübutuna (sabit olma, gerçekleşme) etki edeceği mutlak sayılan mevcut bir delil toplanmadan düzenlenen, ön ödemeye veya uzlaşmaya tâbi olduğu soruşturma dosyasından açıkça anlaşılan işlerde ön ödeme veya uzlaşma usulü uygulanmaksızın düzenlene, iddianamenin Cumhuriyet başsavcılığına iadesine karar verilir.

Fotoğraf 1.8: Soruşturma dosyası tutuklama talep yazısı

1.2.4.1. İddianamenin İadesine Karar Verilemeyen Hâller

- Suçun hukuki nitelendirilmesi sebebiyle iddianame iade edilemez.
- En geç birinci fıkrada belirtilen süre sonunda iade edilmeyen iddianame kabul edilmiş sayılır.
- Cumhuriyet savcısı, iddianamenin iadesi üzerine, kararda gösterilen eksiklikleri tamamladıktan ve hatalı noktaları düzelttikten sonra, kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesini gerektiren bir durumun bulunmaması hâlinde, yeniden iddianame düzenleyerek dosyayı mahkemeye gönderir. İlk kararda belirtilmeyen sebeplere dayanılarak yeniden iddianamenin iadesi yoluna gidilemez.
- Cumhuriyet savcısı, iade kararını öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde kararı veren mahkemeye dilekçe ile veya tutanağa geçirilmek koşulu ile zabıt kâtibine beyanda bulunmak suretiyle itiraz edebilir.

1.2.4.2. İddianamenin Kabulü

Yasada belirtilen on beş günlük süre içerisinde iade edilmeyen iddianame kabul edilmiş sayılır. Son olarak belirtmek gerekir ki Cumhuriyet başsavcılığı dışında, devletin diğer makamları tarafından işin mahkemeye gönderilebildiği hâllerde, bu makamların iddianame yerine geçen dava açan belgeleri iade edilemez. Zira CMK'de sadece iddianamenin iadesini düzenlemiştir. Kabul edilen iddianame üzerine duruşma hazırlık işlemlerine geçilir.

1.3.Duruşma Hazırlık İşlemleri

Bu bölümde sırasıyla önce iş ve işlemleri daha yoğun olan ceza mahkemelerinde ve sonrasında hukuk ve idare mahkemelerinde duruşmaya hazırlık işlemleri incelenecektir.

Ceza mahkemelerinde iddianamenin kabulüyle, kamu davası açılmış olur ve kovuşturma evresi başlar. Mahkeme, iddianamenin kabulünden sonra duruşma gününü belirler ve duruşmada hazır bulunması gereken kişileri çağırır.

1.3.1. Ceza Mahkemelerinde Duruşma Hazırlık İşlemleri

Kovuşturma evresinin duruşma hazırlığı devresinde, hemen akabinde gelecek olan duruşma devresinin hazırlıkları yapılır. Soruşturma evresinde eksik kalmış işlemler tamamlanır. Böylece duruşma devresinin kesintisiz yapılabilmesini sağlanmaya çalışılır.

Tensip zaptında, tayin edilen duruşma günü, davetiye çıkarılacak sanık, tanık ve bilirkişilerin ismi, iddianamenin sanığa tebliğ edilmesi, sanığın nüfus kaydının ve sabıka kaydının istenmesi için savcılığa müzekkere yazılması, ekonomik ve sosyal durum araştırılması yapılması gibi hususlar yer almaktadır.

Duruşma hazırlığı devresinde müdafî veya suçtan zarar görenin vekili, dosya içeriğini ve muhafaza altına alınmış delilleri inceleyebilir; bütün tutanak ve belgelerin örneklerini harçsız olarak alabilir. Sanığın kendisine de bu devrede dosyayı inceleme imkânı tanınması, belgelerin fotokopilerinin verilmesi savuma hakkının gereğidir.

1.3.1.1. İddianamenin Sanığa Tebliği ve Sanığın Çağırılması

İddianame, çağrı kâğıdı ile birlikte sanığa tebliğ olunur. Tutuklu olmayan sanığa tebliğ olunacak çağrı kâğıdına mazereti olmaksızın gelmediğinde zorla getirileceği yazılır.

Fotoğraf 1.9: Hâkim ve Cumhuriyet savcıları

Tutuklu sanığın çağırılması duruşma gününün tebliği suretiyle yapılır. Sanıktan duruşmada kendisini savunmak için bir istemde bulunup bulunmayacağı ve bulunacaksa neden ibaret olduğunu bildirmesi istenir. Müdafî de sanıkla birlikte davet olunur. Bu işlem, tutuklunun bulunduğu ceza infaz kurumunda cezaevi kâtibi veya bu işle görevlendirilen personel yanına getirilerek tutanak tutulmak suretiyle yapılır.

Yukarıdaki fıkralar gereğince çağrı kâğıdının tebliğiyle duruşma günü arasında en az bir hafta süre bulunması gerekir.

İddianamenin usulüne uygun tebliği genel olarak sanığın savunma hakkını tam olarak kullanabilmesi bakımından önemlidir. Sanık; tanık veya bilirkişinin davetini veya savunma delillerinin toplanmasını mahkemeden talep etme hakkına sahiptir. Bu talep mahkemeye verilecek bir dilekçe ile yapılır. Dilekçede toplanması talep olunan delilin ilişkin olduğu olayları gösterilmeli ve dilekçe duruşma gününden en az beş gün önce mahkeme başkanına veya hâkime verilmelidir (CMK 177).

1.3.1.2. Sanığın Savunma Delillerinin Toplanması İstemi

Sanık, tanık veya bilirkişinin davetini veya savunma delillerinin toplanmasını istediğinde bunların ilişkin olduğu olayları göstermek suretiyle bu husustaki dilekçesini duruşma gününden en az beş gün önce mahkeme başkanına veya hâkime verir. Mahkeme tarafından sanığın talebi ya kabul edilir ya da reddedilir.

Bu dilekçe üzerine verilecek karar, kendisine derhâl bildirilir. Sanığın kabul edilen istemleri, Cumhuriyet savcısına da bildirilir.

TEBLİĞ MAZBATASI	
Talepçisi:	Dosya No: 2010/5981
1- Adresli kişi:	Örnekteki 41
2- Adresli kişi:	TAAHHÜTLÜ
3- Adresli kişi:	No.
4- Adresli kişi:	İADE EDİLECEĞİ ADRES
5- Adresli kişi:	T.C.İ.
6- Adresli kişi:	KRA MÜDÜRLÜĞÜ
7- Adresli kişi:	Duruşma yeri:
8- Adresli kişi:	Muhatabın adı soyadı ve adresi
9- Adresli kişi:	
10- Adresli kişi:	
11- Adresli kişi:	
12- Adresli kişi:	
13- Adresli kişi:	
14- Adresli kişi:	
15- Adresli kişi:	
16- Adresli kişi:	
17- Adresli kişi:	
18- Adresli kişi:	
19- Adresli kişi:	
20- Adresli kişi:	
21- Adresli kişi:	
22- Adresli kişi:	
23- Adresli kişi:	
24- Adresli kişi:	
25- Adresli kişi:	
26- Adresli kişi:	
27- Adresli kişi:	
28- Adresli kişi:	
29- Adresli kişi:	
30- Adresli kişi:	
31- Adresli kişi:	
32- Adresli kişi:	
33- Adresli kişi:	
34- Adresli kişi:	
35- Adresli kişi:	
36- Adresli kişi:	
37- Adresli kişi:	
38- Adresli kişi:	
39- Adresli kişi:	
40- Adresli kişi:	
41- Adresli kişi:	
42- Adresli kişi:	
43- Adresli kişi:	
44- Adresli kişi:	
45- Adresli kişi:	
46- Adresli kişi:	
47- Adresli kişi:	
48- Adresli kişi:	
49- Adresli kişi:	
50- Adresli kişi:	
51- Adresli kişi:	
52- Adresli kişi:	
53- Adresli kişi:	
54- Adresli kişi:	
55- Adresli kişi:	
56- Adresli kişi:	
57- Adresli kişi:	
58- Adresli kişi:	
59- Adresli kişi:	
60- Adresli kişi:	
61- Adresli kişi:	
62- Adresli kişi:	
63- Adresli kişi:	
64- Adresli kişi:	
65- Adresli kişi:	
66- Adresli kişi:	
67- Adresli kişi:	
68- Adresli kişi:	
69- Adresli kişi:	
70- Adresli kişi:	
71- Adresli kişi:	
72- Adresli kişi:	
73- Adresli kişi:	
74- Adresli kişi:	
75- Adresli kişi:	
76- Adresli kişi:	
77- Adresli kişi:	
78- Adresli kişi:	
79- Adresli kişi:	
80- Adresli kişi:	
81- Adresli kişi:	
82- Adresli kişi:	
83- Adresli kişi:	
84- Adresli kişi:	
85- Adresli kişi:	
86- Adresli kişi:	
87- Adresli kişi:	
88- Adresli kişi:	
89- Adresli kişi:	
90- Adresli kişi:	
91- Adresli kişi:	
92- Adresli kişi:	
93- Adresli kişi:	
94- Adresli kişi:	
95- Adresli kişi:	
96- Adresli kişi:	
97- Adresli kişi:	
98- Adresli kişi:	
99- Adresli kişi:	
100- Adresli kişi:	

Form 1.4: Tebliğ Mazbatası örneği

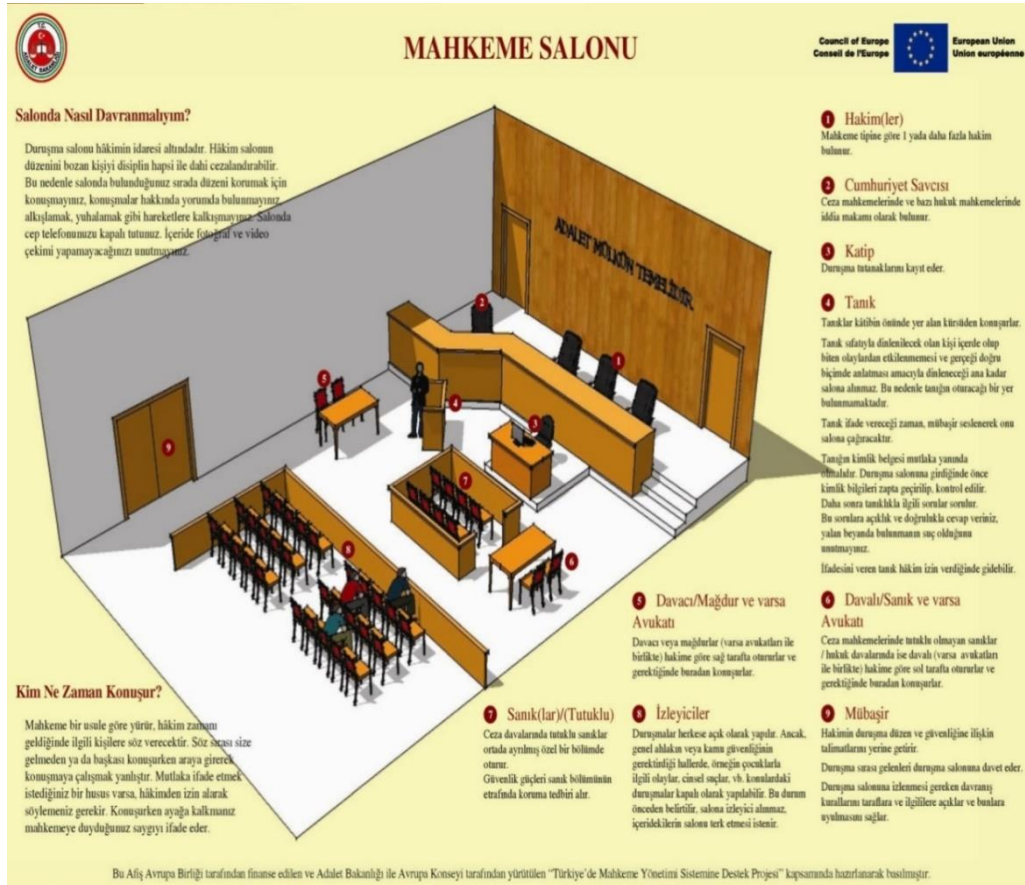
1.3.1.3. Çağrılması Reddedilen Tanığın ve Uzman Kişinin Doğrudan Mahkemeye Getirilmesi

Mahkeme başkanı veya hâkim, sanığın veya katılanın gösterdiği tanık veya uzman kişinin çağrılması hakkındaki dilekçeyi reddettiğinde, sanık veya katılan o kişileri mahkemeye getirebilir. Bu durumda mahkeme bu kişileri duruşmada dinlemek zorundadır.

1.3.1.4. Çağrılan Tanıkların Ad ve Adreslerinin Sanığa ve Cumhuriyet Savcısına Bildirilmesi

Sanık, doğrudan doğruya davet ettireceği veya duruşma sırasında getireceği bilirkişi ve tanıkların ad ve adreslerini Cumhuriyet savcısına makul süre içinde bildirir.

Cumhuriyet savcısı da iddianamede gösterilen veya sanığın istemi üzerine davet edilen tanık ve bilirkişiler dışında gerek mahkeme başkanı veya hâkim kararıyla gerek kendiliğinden başka kimseleri davet ettirecek ise bunların ad ve adreslerini sanığa yine makul süre içinde bildirir.

Resim 1.2: Duruşma salonunun yapısı ve oturma planı

1.3.1.5. Duruşma Gününün Belirlenmesi

Tensip tutanağıyla duruşma günü belirlenir (CMK 175/2 mad.). Kural, duruşma gününün davaların geliş sırasına göre belirlenmesidir. Ancak tutuklu işler, adli tatil sırasında da görülen acele işler olduğundan tutuklu işlerin duruşmasına öncelik verilir. Duruşmanın kesintisiz ve ara vermeden tamamlanması asıl olduğundan tanık, sanık, bilirkişi, uzman danışman gibi tüm aktörlerin gelebileceği bir gün belirlenmesi önem taşımaktadır. Duruşma günü, saati ve salonu ilgililere tebliğ edilmelidir.

1.3.1.6. İddianamenin Sanığa Tebliği

Sanığın savunma hakkını kullanabilmesi için iddianamenin kendisine tebliğ edilmesi zorunludur. İddianameyle birlikte sanığa duruşma günü de bildirilir (CMK, 176 mad.). İddianame tebliğ edilmeden duruşma yapılması savunma hakkını kısıtlar. İddianamenin sanığa tebliğ tarihiyle duruşma günü arasında en az bir hafta süre bulunması gerekir.

1.3.1.7. Duruşma Çağrı Kâğıtlarının Çıkartılması

Duruşmada hazır bulunması istenilen kişiler, duruşma günü, saati ve yeri bildirilerek duruşmaya davet edilir. Mahkeme başkanı veya hâkim, her türlü tebligatı, tüm gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri veya kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili yazışmaları yapar.

1.3.1.8. Delillerin Toplanması

İddianamenin suçun işlendiği konusunda yeterli delil ihtiva etmesi hâlinde kabulü mümkündür. Ancak, uygulamada iddianamelerin delil açısından doyurucu olmadığı durumlar yaygındır. İddianame hazırlandığı anda delil açısından yeterli bulunsa bile iddianamenin kabulünden sonra yeni deliller de ortaya çıkabilir. Bu nedenlerle duruşma hazırlığı devresinde eksik delillerin duruşmaya getirilmesi talep edilebilir.

Sanık, tanık veya bilirkişinin davetini veya savunma delillerinin toplanmasını istediğinde bunların ilişkin olduğu olayları göstermek suretiyle bu husustaki dilekçesini duruşma gününden en az beş gün önce mahkeme başkanına veya hâkime verir. Bu dilekçe üzerine verilecek karar, kendisine derhâl bildirilir. Sanığın kabul edilen istemleri, savcıya da bildirilir.

T.C.
ANKARA
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

HAZIRLIK No. : 2016/1040
ESAS No. : 2016/1071
İDDİANAME No. : 2016/1453

İ D D İ A N A M E
ANKARA 7. ASLİYE CEZA MAHKEMESİNE

DAVACI : K.H. (Kamu Hukuku)
ŞİKÂyetÇİ :
VEKİLİ :
ŞÜPHELİLER :

MÜDAFİİ : .
SUÇ DUYURUSU TARİHİ : 09.01.2016
SUÇ TARİHİ : 08.01.2016

Soruşturma evrakı okunup incelendi:

Müşteki Konut Yapı Kooperatifi, 2016 yılında denetleme kurulunda yer alan şüpheliler ile’nin denetleme kurulu üyesi olarak kooperatif defter ve kayıtlarının düzenli, usulüne ve yasaya uygun tutulup tutulmadığını, işletmenin malları ve paraları hakkında uyulması gereken kuralların yerine getirilip getirilmediğini denetlemediklerini, bu nedenle, zarardan sorumlu olduklarını iddia etmiş ve cezalandırılmalarını istemiştir. Müşteki kooperatif, bu konuda bir mali müşavirden rapor aldığını belirtmiş ve iddiasının kanıtı olarak göstermiştir. Kooperatif yetkilisi C. ve vekili Av.19.01.2016 tarihinde alınan ifadelerinde bu şikâyetlerini tekrarlamışlardır.

Şüpheliler.....ile ise müdafileri’in mevcut olduğu sırada alınan ifadelerinde iddiayı kabul etmemişler, kooperatif defter ve kayıtlarının düzenli tutulup tutulmadığını ve kooperatif harcamalarını denetlediklerini, mevcut belge ve bilgi durumuna göre yasaya aykırı durumu tespit etmediklerini, zarara ilişkin bir bilgi ve bulguya rastlanmadığını savunmuşlardır.

Dosyada mevcut kooperatif defter ve kayıtlarına ve belgelere, ifadelere göre müşteki kooperatifin 2007 yılında denetleme kurulunda yer alan şüphelilerin denetleme kurulu üyesi olarak kooperatif defter ve kayıtlarının düzenli, usulüne ve yasaya uygun tutulup tutulmadığını, işletmenin malları ve paraları hakkında uyulması gereken kuralların yerine getirilip getirilmediğini denetlemedikleri ve kooperatifin zararına neden oldukları anlaşıldığından, şüpheliler ileeylemlerine uyan 1163 Sayılı Kanun’un 66. maddesi yollamasıyla aynı kanunun ek maddesi (2/3) uyarınca ayrı ayrı cezalandırılmalarına karar verilmesi kamu adına iddia ve talep olunur. 22.03.2016

Cumhuriyet Savcısı
O.Y 5670
(İmza)

1.3.1.9. Erken Dinleme

Tanık ve bilirkişilerin duruşma devresinde dinlenmesi ve ortaya koydukları beyanların tartışılması, “doğrudan doğrulalık” ve “sözlülük” ilkelerinin gereğidir. Ancak ihtiyaç olması hâlinde bu işlemin duruşma hazırlığı devresinde yapılabilmesi de mümkündür. Şöyle ki hastalık veya malullük veya giderilmesi olanağı bulunmayan başka bir nedenle bir tanık veya bilirkişinin uzun ve önceden bilinmeyen bir zaman için duruşmada hazır bulunmasının olanaklı bulunmayacağı anlaşılırsa, mahkeme onun bir naiple veya istinabe yoluyla dinlenmesine karar verebilir. Erken dinleme, konutlarının yetkili mahkemenin yargı çevresi dışında bulunmasından dolayı getirilmesi zor olan tanık ve bilirkişinin dinlenmesinde de uygulanır.

1.3.1.10 Erken Keşif ve Muayene

Keşif, olay yerinde olaydan geriye kalan izlerin veya olayla ilgili olguların beş duyu vasıtasıyla incelenmesidir. Keşif, kural olarak duruşma devresinde mahkeme üyelerinin ve suç muhakemesinin tüm aktörlerinin tamamının katılımıyla yapılır. Usul ekonomisinin gerektirmesi hâlinde, naip veya istinabe olunan hâkim tarafından keşfin yapılabilmesi de mümkündür.

1.3.1.11. Erken Sorgu

Duruşma hazırlığı devresinde, yurt dışında bulunan sanığın, belirlenen duruşma tarihinde hazır bulunmasının zorluğu hâlinde, duruşmanın belirlenen tarihinden önce duruşma açılarak veya istinabe suretiyle sorgusu yapılabilir.

➤ Tanık ve bilirkişinin naiple veya istinabe yoluyla dinlenmeleri

Hastalık veya malullük veya giderilmesi olanağı bulunmayan başka bir nedenle bir tanık veya bilirkişinin uzun ve önceden bilinmeyen bir zaman için duruşmada hazır bulunmasının olanaklı bulunmayacağı anlaşılırsa, mahkeme onun bir naiple veya istinabe yoluyla dinlenmesine karar verebilir.

Bu hüküm, konutlarının yetkili mahkemenin yargı çevresi dışında bulunmasından dolayı getirilmesi zor olan tanık ve bilirkişinin dinlenmesinde de uygulanır.

Davayı gören mahkeme, zorunluluk olmadıkça büyükşehir belediye sınırları içerisinde bulunan şikâyetçi, katılan, sanık, müdafî veya vekil, tanık ve bilirkişilerin istinabe yoluyla dinlenmesine karar veremez.

İstinabe olunan mahkeme, büyükşehir belediye sınırları içerisinde ise ilgililer kendi yargı çevresinde bulunmasa da büyükşehir belediye sınırları içerisinde yerine getirilmesi gereken istinabe evrakını geri çevirmeksizin gereğini yapar.

Yukarıdaki fıkralar içeriğine göre tanık veya bilirkişinin aynı anda görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle dinlenebilmeleri olanağının varlığı hâlinde bu yöntem uygulanarak ifade alınır. Buna olanak verecek teknik donanımın kurulmasına ve kullanılmasına ilişkin esas ve usuller yönetmelikte gösterilir.

Resim 1.3: Bilirkişi

1.3.1.12. Tanık ve Bilirkişinin Dinleneceği Günün Bildirilmesi

Tanık veya bilirkişilerin dinlenmesi için belirlenen gün, Cumhuriyet savcısına, suçtan zarar görene, vekiline, sanığa ve müdafine bildirilir. Düzenlenen tutanağın örneği hazır bulunan Cumhuriyet savcısına ve müdafie verilir.

Tutuklu olan sanık, ancak tutuklu bulunduğu yer mahkemesinde yapılacak bu tür işlerde hazır bulundurulmasını isteyebilir ancak hâkim veya mahkeme tarafından zorunlu sayılan hâllerde tutuklu bulunan şüpheli veya sanığın da bu tür işlerde hazır bulunmasına karar verilebilir.

1.3.2. Tensip Zaptı

Tensip zaptına yeni adıyla “Duruşmaya Hazırlık Tutanağı” da denir. Mahkemelerde dava açıldığında davanın çeşidine göre hâkim; ceza davalarında şikâyetçi ve sanığın (varsa vekillerinin) davetiye ile çağırılmasına (Sanık tutuklu ise tutukevinden getirilmesi için savcılığa yazı yazılır.) varsa tanıkların çağırılmasına, sanığın doğum ve adli sicil kayıtlarının getirilmesine, varsa başka belge ve bilgilerin getirilmesine, duruşmanın hangi gün ve saatte yapılacağına karar verir.

T.C.
İSTANBUL
3. SULH CEZA HÂKİMLİĞİ

TENSİP ZAPTI

DEĞİŞİK İŞ NO : 2014/420 D.İş

HAKİM : 40004
KATİP : 99582

İTİRAZ EDEN : KAAAN YAREN, oğlu, doğumlu, nüfusunda
kayıtlı, adresinde oturur. İş adresi: .
VEKİLİ : HİLMİ ERKİN SEVİN, İstanbul

KARARINA

İTİRAZ EDİLEN : ÇEVRE YOLLARI TRAFİK EKİPLER AMİRLİĞİ, .
İTİRAZ TARİHİ : 22/07/2014

İtiraz eden vekili 22/07/2014 tarihli dilekçesi ile müvekkili adına verilen trafik cezasına itiraz etmiş olmakla, evrak incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1- Süresinde yapılan başvurunun, 5326 S.K'nın 28/1-c maddesi gereği usulden kabulüne,

2- Talep edenin itiraz dilekçesinin 5326 S.K'nun 28/2-3 maddeleri gereği ilgili kamu kurumuna tebliğine, tebligata başvuru dilekçesinin tebliği tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde 2 suret halinde mahkemeye cevap verilebileceği hususunun yazılmasına ve itiraza konu işlem dosyası aslının istenmesine,

3- İlgili kamu kurumunca cevap dilekçesi dosyaya geldiğinde bir örneğinin başvurana tebliğine,

16/10/2014 günü saat 10:40 inceleme günü olarak belirlenmesine,

Evrak üzerine yapılan inceleme sonucu karar verildi. 06/08/2014

Katip 99582
e-imza

Hakim 40004
e-imza

Fotoğraf 1.10: Tensip Zaptı örneği

Mahkeme, iddianamenin kabulünden sonra duruşma gününü ve duruşmada hazır bulunması gereken kişileri tensip tutanağı ile belirler ve çağırır (CMK, 175. mad.). Sanığın kanuni temsilcisine de duruşma gün ve saatinin bildirilmesi ve duruşmaya kabul edilerek istemi üzerine dinlenebilmesi gerekir (CMK, 155. mad.). Çocukların mahkemede hazır bulunabilecek kanuni temsilcileri olan velisi, vasisi dışında çocuğun bakımını üstlenen aile ve kurumda bakılıyorsa kurumun temsilcisinin de duruşmada hazır bulunma hakkı bulunmaktadır. Ayrıca mahkemece görevlendirilecek sosyal çalışma görevlisi de duruşmada hazır bulunur (ÇKK, 22. mad.).

Bunlar dışında tanık ve bilirkişilerin de duruşmada hazır bulunması gerekeceğinden onlara da aynı şekilde davetiye gönderilmesi gerekecektir.

**T.C.
GÜRÜN
Sulh Ceza Hakimliği**

TENSİP ZAPTI

DOSYA No. : 2016/1040

HÂKİM :
KÂTİP :
DAVACI :
MÜŞTEKİ :
VEKİLİ :

SANIK :
MÜDAFİİ :
:
KATILAN :

SUÇ : BASİT YARALAMA
SUÇ TARİHİ : 11.11.2016
TENSİP TARİHİ : 14.11.2016

Gürün Cumhuriyet Savcılığı Hazırlık Bürosu'nun 13.11.2016 tarih ve 2016/1071 sayılı iddianamesi ile açılan dava mahkememize tevzi edilmekle incelendi.

Gereği düşünüldü:

1. Sanığın savunma ve delillerin tespiti için iddianame ekli meşruhatlı duruşma saati ve tarihini bildirir davetiye tebliğine,
2. Müştekinin şikâyet ve delillerin tespiti için iddianame ekli meşruhatlı duruşma saati ve tarihini bildirir davetiye tebliğine,
3. Emniyet müdürlüğüne sosyoekonomik durumunun tespiti için müzekkere yazılmasına,
4. Cumhuriyet Savcılığı Gürün emanet memurluğuna talimat yazılarakemanet eşyasının celbine, duruşmanın bu nedenle 30/12/2016 günü, saat: 10.30'a bırakılmasına karar verildi. 14/11/2016

KÂTİP
..... 34523

HÂKİM
..... 1239

Form 1.6: Örnek Tensip Zaptı

1.3.3.1. Tensip Zaptında Kullanılan Kavramlar

- **Çağrı kâğıdı (davetiye):** Duruşma günü ve saati belirlendikten sonra iddianame çağrı kâğıdı (davetiye) ile birlikte sanığa tebliğ olunur.
- **Sanık:** Ceza yargılamasında suçlanan kişi, suçluluğu ispatlanıncaya kadar sanık olarak adlandırılır.
- **Tanık (şahit):** Duruşmada bilgisine, görgüsüne başvurulanan kimsedir. Tanıklar çağrı kâğıdı ile çağrılır, çağrı kâğıdında gelmemesinin sonuçları bildirilir, tutuklu işlerde tanıkların zorla getirilme kararı verilebilir.

Tensip zaptı: Dava açılması ile mahkeme tarafından taraflara ilk duruşma gününe kadar yapılması gereken işlemleri bildiren, taraflara duruşma gününü haber veren bir mahkeme kararıdır.

- **Bilirkişi:** Özel bilgi ve görgüsüyle soruşturma ya da duruşma sırasında ortaya çıkan özel bilgi ve görgü ile çözümlenebilecek olay ve konularda, gerçeğin aydınlanması için hâkimin yararlandığı kişidir. Düşüncesini bildirmeye zorunlu olan bilirkişiler de tanıklar hakkındaki hükümlere tabidir.

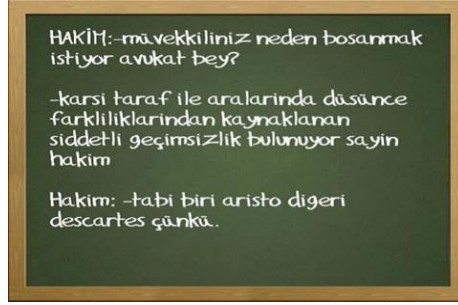
Fotoğraf 1.11: Ceza mahkemeleri

1.3.3. Hukuk Mahkemelerinde Duruşma İşlemleri

2011 tarih ve 27836 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan ve yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda mahkemeye hitaben açılan dava dosyası üzerinde görevlendirilen hâkim tarafından yapılacak ön incelemenin bitmesinin ardından tahkikat ve duruşma gelmektedir.

Ön inceleme sürecinde davaya atanan hâkim dosyada belirtilen tanıkların, tarafların talep ettiği bilgi ve belgelerin toplanması için gerekli yazışmaları yaparak dosyayı tahkikata ve duruşmaya hazırlar.

6100 sayılı HMK’ye göre duruşma safhası, yürürlükten kaldırılan (Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu) dönemine kıyasla önemli değişik ve yenilikler getirmiştir. Ses ve görüntü nakli yoluyla duruşma, soru yöneltme hakkı gibi konular, getirilen önemli yeniliklerdendir.

Fotoğraf 1.12: Dava gerekçesi

HMK'nin 147. maddesine göre hâkimin ön inceleme aşamasını tamamlamasıyla ardından taraflar gönderilecek davetiyeyle UYAP üzerinden belirlenen gün ve saate duruşmaya davet edilirler. Taraflar ve duruşmaya davet edilen diğer kişiler, belirlenen gün ve saatte geçerli bir özrü olmadan mahkemede hazır bulunmadıkları takdirde, duruşmaya yokluklarında devam edileceği (gıyabında) ve yapılan işlemlere itiraz edemeyecekleri davetiye üzerinde yazılı olarak bildirilir.

Ön inceleme aşamasının tamamlanmasının ardından tarafların tahkikata çağırılması gerekmektedir. 147. madde, yalnızca ön inceleme aşamasından sonra tarafların tahkikat duruşmasına değil, duruşma safhasındaki tüm oturumlara çağrı usulünü belirlemektedir. Buna göre taraflara duruşma için gönderilecek davetiyede duruşma gün ve saati ile mazeretsiz katılmaması hâlinde yokluğunda işlemlere devam edileceği ve yapılan işlemlere itiraz edemeyeceği ihtar bulunmak zorundadır.

Mahkemeler, resmî çalışma gün ve saatlerinde görev yaparlar. Ancak zorunluluk veya gecikmesinde zarar olan hâllerde, keşif, delillerin tespiti ve günlük duruşma listesinde yazılı işler gibi işlemlerin, resmi tatil günlerinde veya çalışma saatlerinin dışında da yapılmasına kanun izin vermektedir.

HMK'nin 28. maddesine göre duruşma ve kararların bildirilmesi alenidir. Ancak duruşmaların bir kısmının veya tamamının gizli olarak yapılmasına ancak genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut resen mahkemece karar verilebilir.

Fotoğraf 1.13: Ses ve görüntülü nakli yapılan duruşma salonu

1.3.3.1. Ses ve Görüntü Nakledilmesi Yoluyla Duruşma İcrası

Mahkeme, tarafların rızası olmak şartıyla kendilerinin veya vekillerinin, aynı anda ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla bulundukları yerden duruşmaya katılmalarına ve usul işlemleri yapabilmelerine izin verebilir. Tarafların rızası olmak kaydıyla mahkeme; bir tanığın, bilirkişinin, uzmanın veya bir tarafın dinlenmesi esnasında başka bir yerde bulunmalarına izin verebilir. Dinleme ses ve görüntü olarak aynı anda duruşma salonuna nakledilir. Duruşmanın bu yolla yapılmasına karar verilmesi durumunda gerekli masraflar, işlemin elektronik ortamda yapılmasını talep eden tarafın gider avansından karşılanacaktır.

1.3.3.2. Tarafların Duruşmaya Gelmemesi, Sonuçları ve Davanın Açılmamış Sayılması (HMK,150. mad.)

- Usulüne uygun şekilde davet edilen taraflar, duruşmaya gelmedikleri veya gelip de davayı takip etmeyeceklerini bildirdikleri takdirde dosyanın işlem den kaldırılmasına karar verilir.
- Usulüne uygun şekilde davet edilen taraflardan biri duruşmaya gelir, diğeri gelmezse, gelen tarafın talebi üzerine- yargılamaya gelmeyen tarafın yokluğunda devam edilir veya dosya işlem den kaldırılır. Geçerli bir özrü olmaksızın duruşmaya gelmeyen taraf, yokluğunda yapılan işlemlere itiraz edemez.
- Duruşma gününün belli edilmesi için tarafların başvurusu gereken hâllerde - gün tespit ettirilmemişse- son işlem tarihinden başlayarak bir ay geçmekle dosya işlem den kaldırılır.
- Dosyası işlem den kaldırılmış olan dava, işlem den kaldırıldığı tarihten başlayarak üç ay içinde taraflardan birinin dilekçe ile başvurusu üzerine yenilenebilir. Yenileme dilekçesi, duruşma gün, saat ve yeri ile birlikte taraflara tebliğ edilir. Dosyanın işlem den kaldırıldığı tarihten başlayarak bir ay geçtikten sonra yenileme talebinde bulunulursa yeniden harç alınır, bu harç yenileyen tarafça ödenir ve karşı tarafa yüklenemez. Bu şekilde harç vererek yenilenen dava, eski davanın devamı sayılır.
- İşlem den kaldırıldığı tarihten başlayarak üç ay içinde yenilenmeyen davalar, sürenin dolduğu gün itibarıyla açılmamış sayılır ve mahkemece kendiliğinden karar verilerek kayıt kapatılır.
- İşlem den kaldırılmasına karar verilmiş ve sonradan yenilenmiş dava, ilk yenilemeden sonra bir defadan fazla takipsiz bırakılamaz. Aksi hâlde dava açılmamış sayılır.
- Hangi sebeple olursa olsun açılmamış sayılan davadaki talep dahi vaki olmamış sayılır.

KÜTAHYA SULH HUKUK MAHKEMESİ HÂKİMLİĞİNE

2016/78 Esas No.lu davanın 2. celsesinde alınan karar gereği; “18/09/2016 günü saat 14.00’den itibaren dava konusu olan trafik kazasının meydana geldiği mahalde, keşif yapılacağı” kararı alınmış olup belirtilen günde keşif için Sulh Hukuk Mahkemesi kalemine geldiğimde trafik polisleri için davetiye çıkarılmadığı görüldüğünden tarafıma “Keşif günü sizlere yeniden bildirilecektir.” denilmiştir. Bu sebeplerde keşif sonrasında yapılacak 07/10/2016 günkü duruşmaya, keşif yapıldıktan sonra duruşma olacağı varsayımıyla katılmadım. Fakat daha sonra yeni keşif günü için mahkemeniz kalemine uğradığımda davaya katılmadığım için davanın düştüğü tarafıma sözlü olarak bildirildi.

Yüce Mahkemenizce kabul gördüğü takdirde mazeretimin kabul edilerek 2016/78 esas no.lu davamın kaldığı yerden devam ettirilmesi hususunda gereğini bilgilerinize arz ederim. 14/10/2016

.....

İmza

T.C.....

Adres:

Form 1.7: İşlemden kaldırılan davanın devam etmesi talebiyle yazılan mazeret dilekçesi örneği

Usulüne uygun olarak duruşmaya davet edilen taraflar, duruşmaya gelmez veya gelir de davayı takip etmeyeceklerini bildirirlerse dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilir.

Usulüne uygun olarak davet edilmesine rağmen taraflardan birinin gelmemesi durumunda, duruşmaya katılan tarafın talebine göre dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilir veya dosya işlemden kaldırılır. Ayrıca duruşmaya katılmayan taraf-herhangi bir geçerli özrü bulunmuyorsa- yokluğunda yapılan işlemlere itiraz edemeyecektir.

Duruşma gününün belli edilmesi için taraflardan birinin başvurusu gereken durumlarda (merci tayini gibi) bu başvuru yapılmamışsa, son işlem tarihinden itibaren bir ay sonra dosya işlemden kaldırılır. Buna göre işlemden kaldırılmasına karar verilen dosya, üç ay içerisinde yazılacak dilekçe ile yenilenebilir. Ancak bir aydan sonraki yenilemeler harca tabidir. Bu harç, yenilemeyi yapan taraftan karşılanır ve yargılama sonunda karşı tarafa yüklenemez. Harç verilerek yenilenen dava, önceki davanın devamı sayılır. Ancak bu süre içinde yenilenmeyen davalar, hiç açılmamış sayılır ve mahkeme tarafından resen karar verilerek kayıt kapatılır. Açılmamış sayılması kararı önemlidir. Zira zamanaşımı gibi konularda davanın açılış tarihi önemli olmaktadır.

Altıncı fıkraya göre takipsiz bırakıldıktan sonra yenilenen dava, en fazla bir kere daha takipsiz bırakılarak yenilenebilir. Davanın, üçüncü defa yenilenmesi mümkün değildir. Aksi durumda, davanın açılmamış sayılmasına karar verilir. Son fıkra hükmü uyarınca ise herhangi bir sebeple açılmamış sayılmasına karar verilen davadaki talepler dahi yapılmamış sayılır.

1.3.3.3. Duruşmanın Yapılması ve Duruşma Düzeni (HMK mad.151)

Duruşma günü ve saati geldiğinde mahkeme başkanı veya varsa heyet duruşma salonundaki yerlerini alırlar.

Genelleme yapmak gerekirse çoğunlukla Cumhuriyet savcısı, hukuk mahkemelerindeki davalarda yer almaz. Cumhuriyet savcısı ancak kanunda açıkça öngörülen hâllerde, hukuk davası açar veya açılmış olan hukuk davasında taraf olarak yer alır (HMK, 70. mad.) Cumhuriyet savcısı, resmî dairenin bildirimine rağmen dava açmaz ise ihbar eden resmî daire, Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza merkezine en yakın kıdemli asliye hukuk mahkemesi hâkimine itiraz edebilir. Bu hususta 4/12/2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 172 ve 173'üncü maddeleri kıyasen uygulanır. Cumhuriyet savcısının yer aldığı dava ve işler üzerinde taraflar serbestçe tasarruf edemezler.

Hukuk davalarında; davacı avukatı hâkimin sağında, davalı avukatı ise solunda yer alır. Ceza davalarında; mağdur/şikâyetçi/katılan vekili hâkim ya da heyetin sağında, sanık müdafî ise solunda yer alır. Ayrıca duruşma düzeninden hâkim sorumludur. Bu konuda mübaşir hâkimin talimatlarını uygular.

- Hâkim, duruşmanın düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse avukatlar hariç duruşma salonundan çıkarılmasını emreder.
- Bir kimse, ihtar rağmen mahkemenin düzenini bozar veya mahkeme huzurunda uygun olmayan bir söz söylemeye veya davranışta bulunmaya devam ederse derhal yakalanır ve hakkında dört güne kadar disiplin hapsi uygulanır. Bu hüküm avukatlar hakkında uygulanmaz. Hüküm, Avukatlık Kanunu'nun 58. maddesiyle de paraleldir.
- Mahkemenin düzenini bozan eylem veya mahkeme huzurunda söylenen uygun olmayan söz veya davranış, ayrıca bir suç oluşturuyor ise bu durum bir tutanak ile Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir ve gerekiyorsa fiili işleyenin tutuklanmasına da karar verilir. Kanun'un 151/3 fıkrası ile hukuk mahkemesi hâkimine, tutuklama yetkisi verilmektedir.

1.3.3.4. Soru Yöneltilme (HMK, 152 mad.)

- Duruşmaya katılan taraf vekilleri; tanıklara, bilirkişilere ve duruşmaya çağrılan diğer kişilere, duruşma disiplinine uygun olarak doğrudan soru yöneltebilirler.
- Taraflar ise hâkim aracılığıyla soru sorabilirler. Yöneltilen soruya itiraz edildiğinde, sorunun yöneltilmesinin gerekip gerekmediğine hâkim karar verir.
- Toplu mahkemelerde, hâkimlerden her biri, yukarıda ismi zikredilen kişilere soru sorabilir.

Tanık, bilirkişi veya duruşmaya katılan kişilere doğrudan soru sorma hakkı, usul hukukumuzda ilk kez 6100 sayılı HMK ile girmiş bulunmaktadır. Avukat, tanık, bilirkişi ve duruşmaya çağrılan diğer kişilere (uzman vb.) doğrudan soru yöneltebilmektedir.

Davanın tarafları ise, hâkim aracılığıyla soru sorabilir. Soruya itiraz olduğunda sorunun yöneltilmesinin gerekip gerekmediği, hâkim tarafından takdir edilecektir.

Duruşmada tarafların dürüst davranma ve doğruyu söyleme yükümlülüğü vardır. Taraflar, dürüstlük kuralına uygun davranmak zorundadırlar. Taraflar, davanın dayanağı olan vakıalara ilişkin açıklamalarını gerçeğe uygun bir biçimde yapmakla yükümlüdürler.

1.3.3.5. Kayıt ve Yayın Yasağı (HMK, 153 mad.)

- Duruşma sırasında fotoğraf çekilemez ve hiçbir şekilde ses ve görüntü kaydı yapılamaz. Ancak-dava dosyasında saklı kalmak kaydıyla- yargılamanın zorunlu kıldığı hallerde, mahkemece çekim yapılabilir ve kayıt alınabilir. Bu şekilde yapılan çekim ve kayıtlar ile kişilik haklarını ilgilendiren konuları içeren dava dosyası içindeki her türlü belge ve tutanak, mahkemenin ve ilgili kişilerin açık izni olmadıkça hiçbir yerde yayımlanamaz.
- Duruşma sırasında bu yasağa aykırı davranan kişi hakkında 151'inci maddedeki disiplin tutuklaması ve CBS'ne suç duyurusu hükümleri uygulanır.
- Kayıt ve yayın yasağına aykırı davranan kişi hakkında, ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun 286'ncı maddesi hükümleri uygulanır.

1.3.3.6. Ses veya Görüntülerin Kayda Alınması (TCK, 286. mad.)

Soruşturma ve kovuşturma işlemleri sırasındaki ses veya görüntüleri yetkisiz olarak kayda alan veya nakleden kişi, altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Kayıt ve yayın yasağı, medeni usul hukukumuzda ilk kez HMK'nin 153. maddesi ile girmiştir. Buna göre duruşma sırasında fotoğraf çekilmesi, ses ve görüntülerin kaydedilmesi veya yayın yapılması yasaktır. Ancak yargılamanın zorunlu kıldığı durumlarda ancak mahkeme tarafından, dava dosyasında saklı kalmak kaydıyla çekim yapılabilir ve kayıt tutulabilir. Ancak bu hâlde dahi kişilik haklarını ihlal niteliği taşıyabilecek her türlü belge ve tutanak mahkemenin ve aynı zamanda ilgili kişinin açık rızası olmadıkça yayımlanamaz.

Kayıt ve yayın yasağına aykırı hareket eden kişi hakkında 151. maddede belirtilen duruşma salonundan çıkarma, dört güne kadar disiplin hapsi veya tutuklama tedbiri uygulanır ve Türk Ceza Kanunu'nun 286. maddesi gereği işlem yapılır.

1.3.4. İdari Yargıda Duruşma

Duruşma, idari yargılamanın yazılılığı esasının bir istisnasıdır. Türk idari yargısında duruşma belli kayıt ve şartlara tâbidir.

Alt derece yargı yerlerinde taraflar duruşma talebinde bulunursa mahkeme duruşma yapmak zorundadır. Duruşmada, taraflar, daha önce dilekçelerinde söylediklerini açıklarlar. Eğer karşı taraf muvafakat ederse yeni bilgi ve belge sunabilirler. Ancak taraflar dava konusunu genişletmezler ve değiştiremezler.

Hâkim, resen araştırma yetkisi çerçevesinde, duruşmada soru sorabilir (özellikle kamu düzenini ilgilendiren konularda). Bazen çok ihtiyaç duyulsa da duruşmada tanık dinlenemez ve yemin teklif edilemez.

Duruşmada taraflara sırasıyla iki kere söz verilir. Danıştay'daki duruşmalarda savcı da bulunur. O da dinlenir.

İdari yargı yerlerinde bütün incelemeler ve işlemler dosya üzerinden yazılı olarak yapılır. Bu bakımdan sözlü yargılama usulünün uygulanabilmesi için açık bir yasa hükmü gerekir. İdari yargı mevzuatında sözlü yargılamanın tek istinası olarak duruşmaya yer verilmiştir. Ancak duruşma yapılması bir takım kural, kayıt ve şartlara bağlanmıştır.

İdari yargıda duruşmaya ilişkin hükümler 2557 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda yer almaktadır. 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nda duruşmayla ilgili bir düzenleme yoktur.

İdari yargı bakımından duruşma, mahkemenin önceden belirlediği bir zamanda, tarafların, dava ve savunma dilekçelerinde ileri sürdükleri hususları duruşmada sözlü olarak açıklamalarıdır.

Celse (oturum) ise bir mahkemenin çözümlenmesi gereken sorunları görüşüp tartışmak için bir defada ve aralıksız yaptığı toplantıdır. Celse; mahkeme huzurunda yapılacak dava ve tahkikat muameleleri için önceden tespit edilmiş olan zamandır. Uygulamada duruşma ve celse eş anlamda kullanılmaktadır.

1.3.4.1. İdari davalarda duruşma yapılacak durumlar

İdari yargı duruşma müessesesinde şu üç durumda kural olarak duruşma yapılamaz:

- İstense bile duruşma yapılamayacak hâller (31.40TL'nin altındaki tam yargı davaları-2017 yılı),

- Taraflar istediğinde duruşma yapılacak hâller (31.40TL'nin altındaki tam yargı davaları-2017 yılı),
- Hâkim istediğinde duruşma yapılacak hâllerdir.

Temyiz ve itirazlarda duruşma yapılması tarafların istemine ve Danıştay veya ilgili bölge idare mahkemesi kararına bağlıdır.

Duruşma talebi, dava dilekçesi ile cevap ve savunmalarda yapılabilir. Yukarıda belirtilen kayıtlara bağlı olmaksızın, Danıştay, mahkeme ve hâkim kendiliğinden de duruşma yapılmasına karar verebilir. Duruşma davetiyeleri duruşma gününden en az otuz gün önce taraflara gönderilir.

2577 sayılı İYUK'de idari yargıda duruşmaların nasıl yapılacağı düzenlenmiştir. Buna göre duruşmalar açık olarak yapılır. Genel ahlakın veya kamu güvenliğinin gerekli kıldığı hâllerde, görevli daire veya mahkemenin kararı ile duruşmanın bir kısmı veya tamamı gizli olarak yapılır. Duruşmaları başkan yönetir. Duruşmalarda taraflara ikişer defa söz verilir. Taraflardan yalnız biri gelirse onun açıklamaları dinlenir; hiç biri gelmezse duruşma açılmaz, inceleme evrak üzerinde yapılır.

Danıştay ve vergi mahkemelerinde yapılacak duruşmalarda, iddia ve savunmanın gerekli kıldığı hâllerde, mahkeme vergi davasına konu olan tarhiyatın dayanağı incelemeyi yapmış bulunan inceleme elemanları ile mükellefin duruşmada hazır bulundurduğu mali müşaviri veya muhasebecisini de dinler.

Danıştay'da görülen davaların duruşmalarında savcının bulunması şarttır. Taraflar dinlendikten sonra savcı yazılı düşüncesini açıklar. Bundan sonra taraflara son olarak ne diyecekleri sorulur ve duruşmaya son verilir. Duruşmalı işlerde Danıştay savcıları, keşif, bilirkişi incelemesi veya delil tespiti yapılmasını yahut işlem dosyasının getirtilmesini istedikleri takdirde, bu istekleri görevli daire veya kurul tarafından kabul edilmezse işin esası hakkında ayrıca yazılı olarak düşünce bildirirler.

Duruşma yapıldıktan sonra en geç on beş gün içinde karar verilir. Ara kararı verilen hâllerde, bu kararın yerine getirilmesi üzerine, dosyalar öncelikle incelenir.

Davasını bizzat takip eden kimse mahkeme huzurunda uygun olmayan hâl ve tavırda bulunur ise hâkim kendisine ihtar eder. Buna da uymazsa hâkim derhal dışarıya çıkarılmasını emir ve gerektiği takdirde kendisini vekil tayinine mecbur eder. Vekil tayin etmediği surette yokluğunda muhakeme icra olunur ve karar verilir.

Vekil, uygun olmayan hâl ve tavırda bulunursa yukarıdaki usul gereğince mahkemeden çıkarılır ve mahkemece kesin lüzum görülürse bunu gerektiren sebepler sayılarak tayin edilecek süre zarfında başka bir vekil göndermesinin asile tebliğine karar verilir. Müvekkil mahkemece tayin olunan süre zarfında diğer bir vekil göndermezse mahkemeye yokluğunda bakılır.

Hâkim muhakeme adabı dışına çıkan tarafı men eder. Okunamayan veya uygunsuz olan evrak iade edilir ve yeniden tanzim için uygun bir süre verilir. Bu süre zarfında tanzim olunmazsa yeniden süre verilemez.

Başkan, söz söylemekten men eden ve mahkemenin düzenini bozan her şahsı derhâl mahkemeden çıkartır. Bu kimse derhâl tutulamadığı takdirde yukarıdaki cezaya yokluğunda karar verilir. Uygun olmayan söz veya fiil daha ağır cezayı gerektirirse derhâl tutulacak zabıt varakasıyla ait olduğu ceza mahkemesine verilir.

Fotoğraf 1.14: İstanbul Bölge İdare Mahkemesi

1.3.5. Duruşmalara İlişkin Genel Hükümler

Bu başlık altında duruşmalarda uyulması gereken genel hükümlere değinilecektir.

1.3.5.1. Duruşmada Zabıt Kâtibi Bulundurulması Zorunluluğu (HMK, 157. mad.)

Mahkemede veya mahkeme dışında hâkim huzuruyla yapılacak bütün işlemlerde zabıt kâtibinin bulundurulması zorunludur.

Hukuki veya fiili engellerle zabıt kâtibi görev yapamayacak durumda olur ve işin gecikmesinde sakınca bulunursa görevin niteliğine uygun -yemin ettirilmek koşuluyla- başka bir kimse, zabıt kâtibi olarak görevlendirilir.

T.C.
ADANA
1. TÜKETİCİ MAHKEMESİ
ESAS NO : 2012/76 D.İş
HAKİM : 26120
KATİP : 154640
MÜBAŞİR : 142505
KEŞİF TARİHİ : 03/01/2013

KEŞİF TUTANAĞI

Davacı tarafından, davalı aleyhine açılan işbu davada verilen ara kararı gereğince mahallinde keşif yapmak üzere belli gün ve saatte Hakim, Katip, Mübaşir ve bilirkişi olduğu halde davacı tarafından sağlanan araç ile keşif mahalline gelindi.

01 AAG 97 plaka sayılı aracın gösterilmesi istendi. Bilirkişi ile hep birlikte incelendi.

Birlikte getirilen bilirkişiler huzura alındı.

BİLİRKİŞİ : oğlu 26/01/1961 doğumlu, makine mühendisi , tarafları tanımaz, bilirkişiliğe engel hali yok. Usulen yemini yaptırıldı.

Bilirkişi huzura alındı.

SORULDU : Keşif mahallini gezdik. Dava dilekçesini, delilleri, belgeleri inceledik. 01 AAG 97 plaka Gümüş Gri Renkli NMTKC56A30 R041329 Şase numaralı ve 1ND-1097459 motor numaralı aracı gördüm. Önincelememi yaptım. Dilekçenin 2. maddesinde belirtilen hususlar doğrultusunda rapor tanzim edebilmek için araç üzerinde tekrar detaylı inceleme yapıp rapor halinde dosyaya sunmam için süre talep ediyorum dedi. Beyanının doğruluğunu imzası ile tasdik etti.

BİLİRKİŞİ

Mahallinde yapılacak başka işlem kalmadığından keşfe son verildi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1- Dosyanın bilirkişiye verilmesine, hazırlayacakları raporlarını yazılı olarak ve taraf sayısından bir fazla örnek halinde 15 günlük süre içinde mahkememize ibraz etmelerinin istenmesine,

2- Keşif ücretinin yatırılan avanstan alınarak ilgililerine ödenmesine,

3- Rapor ibraz edildiğinde, takdir olunan ücretin bilirkişiye ödenmesine,

4- Rapor ibraz edildiğinde duruşma günü beklenmeksizin taraflara tebliğine, gerekli masrafların davacı tarafından yatırılmasına, tarafların rapora karşı bildirimlerini duruşma gününden önce yazılı olarak mahkememize bildirmelerine karar verilerek, düzenlenen işbu tutanak birlikte imza altına alındı. 03/01/2013

Hakim-26120

Katip 154640

Mübaşir 142505

Davacı

DOSYAYI VE EKLERİNİ ALDIM.

03/01/2013

BİLİRKİŞİ

Fotoğraf 1.15: Örnek Keşif Tutanağı

1.3.5.2. Duruşma Tutanağı (HMK, 154. mad.)

- Hâkim tahkikat ve yargılama işlemlerinin icrasıyla, iki tarafın ve diğer ilgililerin sözlü açıklamalarını, gerekirse özet olarak zabıt kâtibi aracılığıyla tutanağa kaydettirir.
- Taraflar veya diğer ilgililer sözlü açıklamalarını hâkimin izniyle doğrudan da tutanağa yazdırabilir.

Aşağıdaki hususlar mutlak olarak tutanağa yazılır:

- Mahkemenin adı, duruşmanın açıldığı yer, gün ve saat
 - Hâkim, zabıt kâtibi, hazır bulunan taraflar ve varsa vekilleri, kanuni temsilcileri, fer'i müdahil ve tercümanın ad ve soyadları
 - Yargılamanın aleni ya da gizli yapıldığı
 - Beyanda bulunana okunmak ve imzası alınmak kaydıyla ikrar, yeminin edası davanın geri alınmasına muvafakat, davadan feragat, davayı kabule ilişkin beyanlar ve sulh müzekkereleri ile sonucu
 - Beyanda bulunana okunmak kaydıyla taraf, tanık, bilirkişi veya uzman kişi beyanı
 - Duruşma dışında yapılan işlemlerin özeti
 - Tarafların sundukları belgelerin neler olduğu
 - Tarafların soruşturmaya ilişkin istekleri ile diğer kanunların tutanağa yazılmasını emrettiği konular
 - Ara kararları ve hükmün sonucu
 - Karar veya hükmün açıklanma biçimi
- Tutanakta sözü edilen veya dosyaya konduğu belirtilen belgeler de tutanağın eki sayılır.
- Tahkikat ve yargılama sırasında yapılan işlemler teknik araçlarla kayda alınırsa bu durum bir tutanakla tespit olunur.

Duruşma tutanaklarında ara kararlar ve son olarak da kısa karar (son celse) yer alır.

Her duruşma tutanağından "Gereği düşünüldü:" cümlesinden sonra o celsenin ara kararı gelir. Gerekçeli karar ise daha sonra yazılır.

- Ara kararlar, bilirkişi raporu istenmesine keşif kararı alınmasına, usul eksikliklerinin (Tarafe teşkilinin sağlanabilmesine, baro pulu eksiklerinin giderilmesine...) ve dosyanın esasa ilişkin delillerinin toplanması ve araştırmaların tamamlanmasına yöneliktir. Tanıkların dinlenilmesine, bunlara yönelik beyanda bulunmak üzere taraf vekillerine süre verilmesine gibi pek çok ara karar verilebilir.

NOT: Ara karar konusu Ara Karar İşlemleri Materyali'nde ayrıntılı olarak incelenecektir. Konu bütünlüğünü bozmamak adına burada ara kararın tanımı ve örnek karar formuna kısaca yer verilmiştir.

- Davanın kabulü, kısmen kabulü veya reddini gibi kararlara ise uygulamada kısa karar ismi verilmektedir.

- Gerekçeli kararda ise mahkeme iddiayı, savunmayı, delilleri ve ne şekilde hukuki değerlendirme yaptığını gerekçeleriyle ve sonucunda da hükmünü yazılı hâle getirir.

Tutanakta belirtilen veya dosyaya konulduğu belirtilen belgeler de tutanağın eki sayılacaktır. Ayrıca tahkikat yahut yargılama sırasında yapılan işlemlerin teknik araçlarla kayıt altına alınması hâli de bir tutanakla tespit edilir.

Tahkikat aşamasına geçildi taraflardan delilleri ve bilirkişi seçimi konusunda aralarında anlaşma olup olmadığı hususu soruldu.
Davacı vekili dava dilekçemizi tekrar ederiz, davamızın kabulüne karar verilsin, resen bilirkişi seçilmesine bir diyeceğim yoktur dedi.
Davalı vekili davanın reddine karar verilmesini istiyoruz, bizim de bilirkişinin resen seçilmesine bir diyeceğim yoktur dedi.
G.D.
1- HMK m. 324 maddesi hükmü uyarınca: Bilirkişi ücreti: 200,00 TL, diğer giderler: 50,00 TL, olmak üzere toplam: 250,00 TL delil avansının davacı tarafından yatırılması ve makbuzu sunması için 2 haftalık kesin süre verilmesine, bu sürede giderin karşılanmaması halinde davacının bilirkişi deliline dayanmaktan vazgeçmiş sayılacağı hususunun davacıya ihtarına, (ihtar yapıldı).
2-Dosyanın bilirkişiye tevdi ile:
a)Tarafların sav ve savunmaları,
b)Sunulan ve toplanan deliller,
c)Konu hakkında Yargıtay 13 HD'nin emsal niteliğindeki 08.11.2012 tarih ve E 2012/23738, K 2012/25211 sayılı kararında da belirtildiği üzere: Davacıya kredi kullanılması nedeniyle, banka tarafından kendisinden alınan zorunlu, makul ve belgeli masrafların; zorunlu ve makul olmayan, ayrıca belgelendirilmeyen masraflardan ayrıştırılarak: Davacının talep edebileceği (zorunlu nitelikte olmayan, makul miktarda bulunmayan ve bankaca belgelendirilmeyen) masraf alacağının kesin ve somut rakamlar şeklinde belirtilmek suretiyle 3 nüsha raporu 4 hafta süre içinde verilmesinin istenmesine, bilirkişi ücretinin avanstan ödenmesine,
3- Rapor sunulduğunda birer suretinin taraflara derhal tebliğine, giderin avanstan karşılanmasına,
Mahkememizde halen 3241 civarında derdest dosya bulunması ve yoğun iş akışının devam etmesi nedeniyle 07/04/2015 günü saat 09.50 bırakılmasına karar verildi. 10/06/2014

Katip Hakim

Fotoğraf 1.16: Örnek ara karar tutanağı

1.3.5.3. Duruşma Salonu Oturma Düzeni

Duruşmada kimin nerede oturacağını gösteren bir kanuni düzenleme bulunmamaktadır. Duruşmanın düzenini sağlayan hâkimin bunu mahkemeye saygı kuralları çerçevesinde organize etmesi mümkündür. Çocuğun üstün yararının ön planda olduğu çocuk yargılamasında çocuğa yardım edecek olan süjelerin yanında oturacak şekilde duruşmanın yapılması, mukayeseli hukukta tavsiye edilen yöntemdir.

Hâkim ve Cumhuriyet savcısı “kürsüde” oturur. Normalde bir, heyet hâlindeki mahkemelerde ise üç hâkim kürsüde oturur. Mahkeme başkanı hâkim ortada üye hâkimler sağ ve solunda otururlar. Hâkimin sağ tarafında Cumhuriyet savcısı durur. Hâkime göre sağ taraf davacının (iddia eden-şikâyetçi) sol taraf ise davalının (savunma yapan-sanık) yeridir. Diğer bir ifade ile yüzümüz hâkime dönükken sol tarafımız davacının, sağ tarafınız ise davalının yeridir.

Hâkimin önünde “mahkeme kâtibi” yer alır. Kâtip, duruşma esnasında gerçekleşen işlemleri hâkimin talimatlarıyla tutulan tutanağa geçirir. Kâtibin ilk ve en önemli görevi duruşma sürecine resmî tanık olarak katılmasıdır.

Cüppe giyilmesi bakımından Avukatlık Kanunu’nun 49. maddesi ve avukatlık meslek kurallarında zorunluluk bulunmaktadır. Hâkim ve Cumhuriyet savcılarının cüppe giymesi açısından ise Hâkim ve Savcıların Resmî Kıyafet Yönetmeliği’nde düzenleme bulunmaktadır.

Kâtiplerin giymesi gereken bir üniforma düzenlenmemiştir. Bu sebeple kâtipler 657 sayılı yasada devlet memurlarının uymak zorunda oldukları kılık kıyafet kurallarına tabidirler.

Fotoğraf 1.17: Duruşma salonunun oturma düzeni

Tanıklar kâtabin önünde yer alan kürsüden konuşurlar. Tutuklu olmayan sanıklar ve hukuk davalarında davalı ve davacı kendilerine ayrılan yerde durur ve buradan konuşurlar. Varsa tarafların avukatları yanlarında durur. Daha açık bir anlatımla herkes oturduğu yerde, ayağa kalkarak konuşur. Sadece tanık, salonda oturmadığı için kürsüye gelerek konuşur. Ceza mahkemelerinde tutuklu sanıklar için kafesli bölüm bulunmaktadır. Tutuklu sanıklar Jandarma nezaretinde bu bölgede otururlar.

Tanık sıfatıyla dinlenilecek kişi içerde olup biten olaylardan etkilenmeden, gerçeği doğru biçimde anlatması amacıyla dinleneceği ana kadar salona alınmaz. Bu nedenle tanığın oturacağı bir yer bulunmamaktadır. Tanık ifade vereceği zaman, mübaşir seslenerek onu salona çağıracaktır. İfadesini veren tanık hâkim izin verdiğinde gidebilir. Kanunlarda sadece yemin verilirken ve hükmün tefhimi sırasında (CMK, 231/4) ayağa kalkma mecburiyeti öngörülmüştür. Bunun dışındaki hâllerde mahkemeye hitap ederken ayağa kalkılması adli kültür gereği yerleşmiştir.

Mahkeme başkanı veya hâkim, sanığın veya katılanın gösterdiği tanık veya uzman kişinin çağırılması hakkındaki dilekçeyi reddettiğinde, sanık veya katılan o kişileri mahkemeye getirebilir. Bu kişiler duruşmada dinlenir. Ancak, davayı uzatmak amacıyla yapılan talepler reddedilir (CMK, 178. mad.).

- **Duruşmada yapılacak işlemlerin kanuni sırası ve bunun bozulması:** Sorgunun isnadın açıklanmasından ve susma hakkının söylenmesinden sonra yapılması ve sırasının değiştirilmemesi gerekir. Bu hâller dışında sıra değiştirilebilir. Adliye binası içerisinde ve duruşma başladıktan sonra salonda ses ve görüntü kaydı alınması da yasaktır. Kapalı duruşmanın içeriği hiçbir iletişim aracıyla yayımlanamaz.

1.3.5.4. Mahkeme Başkanının Görevleri

- Mahkemeyi temsil eder.
- Mahkeme üyeleri arasında koordinasyon ve görev taksimi yapar.
- Yazı işleri müdürlüğünün gözetim ve denetimini yapar veya yaptırır.
- Dava akışında yazılı bütün aşamalarda görev yaparak gerekli karar ve işlemleri yerine getirir.
- İddianame ve dosyayı inceler.
- Kabul veya iade kararı verir.
- Duruşma gününü belirleyerek duruşma hazırlığını yapar.
- Duruşmayı sevk ve idare eder (Taraf beyanlarını dinleyip zapta geçirmek, sorgulamak, taraflara soru sormak isteyenlere izin vermek, aykırı soruların tevcihine ilişkin karar vermek, vb.).
- Açılan müzakerenin sevk ve idaresini sağlamak, oyları toplayıp hüküm fıkrasını zapta geçirir.
- Kararın dayandığı gerekçeleri kısaca açıklar.
- Temyiz ve itiraz başvurularını inceler.

- Gerekçeli kararları yazmak/yazdırmak ve üyelerin yazdığı kararları kontrol etmek ve mevzuat gereği tek başına sonuçlandırması gereken değişik işlere bakar.
- Mahkeme üye hâkimlerinin görevleri mahkemenin yargısal eylemleri bakımından genel yargı yetkisi çerçevesinde vakalar hakkında oluş, sübut ve vasıf değerlendirmesinde bulunup görüşünü açıklar.

1.3.6. Duruşmanın Başlaması ve Yönetimi

Ceza mahkemelerinde duruşmanın başlaması için öncelikle mahkeme heyetinin ve Cumhuriyet savcısının yerlerini alması gerekir. Daha sonra mahkeme başkanı mübaşirden sıradaki davanın duruşma salonuna alınmasını ister.

Mübaşir duruşma salonu kapısına gelerek koridordaki tarafları önce avukatlarından başlayarak yüksek sesle isimlerini söyler. İsmi okunan kişi duruşma salonundaki tarafına ait masaya geçer. Tutuklu sanıklar hariç mübaşir kişilerin kimliklerini alarak zabıt kâtibine verir. Zabıt kâtibi UYAP üzerinden nüfus müdürlüğünün elektronik sistemi olan MERNİS'e bağlanarak kişilerin kimlik bilgilerinin kontrollerini yapar ve bunu kişilere de sözlü olarak sorup teyit eder, doğrular. Mahkeme başkanı olan hâkime dönerek sayın başkan kimlik kontrolleri yapıldı der. Zabıt kâtibi bu aşamada UYAP üzerinden davanın Esas No.su ile duruşma tutanağı hazırlama ekranını açar.

Kimlik kontrollerinin tamamlanmasının ardından Mahkeme başkanı duruşma açılışını yaparak tutanağa yazdırır. Sanığın ve müdafinin hazır bulunup bulunmadığı, çağrılmış tanık ve bilirkişilerin gelip gelmedikleri saptanarak duruşmaya başlanır. Mahkeme başkanı veya hâkim, duruşmanın başladığını, iddianamenin kabulü kararını okuyarak açıklar (ÇKK, 22; CMK, 182, 191 mad.).

**T.C.
İSTANBUL
ANADOLU 10. AĞIRCEZA MAHKEMESİ**

DURUŞMA TUTANAĞI

DOSYANO. :2016/1976
C.SAVCILILIĞI ESAS NO :2016/134
DURUŞMA TARİHİ :24/11/2016
CELSE NO :1

BAŞKAN : 1239
ÜYE : 3458
ÜYE : 9821
C.SAVCISI : 2381
KÂTİP : 34523

DAVACI : K.H. (Kamu Hukuku)
MÜŞTEKİ : Veli
VEKİLİ : Av.
SANIK :
MÜDAFİİ : Av.
KATILAN :SUÇ
: BASİT YARALAMA
SUÇ TARİHİ : 11.11.2016
TENSİP TARİHİ : 14.11.2016

İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığınca hazırlanan 2016/134 esas no.lu iddianame mahkememizce kabul edilerek 2016/1976 esas no.lu kamu davasının 1. Celsesi belirlenen gün ve saate aleni olarak açıldı.

Taraflar duruşma salonuna alındı. Sanık ifade kürsüsüne alındı. Kimlik kontrolleri yapıldı. Tarafların eksiksiz olarak duruşmaya katıldıkları görüldü. Cumhuriyet Savcısına iddianamesini okumak üzere söz verildi.

Cumhuriyet Savcısı iddianamesini okudu.

Sanık 'a soruldu:

.....
.....
.....
.....

KÂTİP
..... 34523
..... 1239

HÂKİM

Mahkeme başkanı veya hâkim, duruşmayı yönetir ve sanığı sorguya çeker; delillerin ikame edilmesini sağlar.

Duruşmanın düzeni, mahkeme başkanı veya hâkim tarafından sağlanır. Mahkeme başkanı veya hâkim, duruşmanın düzenini bozan kişinin, savunma hakkının kullanılmasını engellemek koşuluyla salondan çıkarılmasını emredebilir. Kişi dışarı çıkarılması sırasında direnç gösterir veya karışıklıklara neden olursa yakalanır ve hâkim veya mahkeme tarafından-avukatlar hariç- verilecek bir kararla derhal dört güne kadar disiplin hapsine konulabilir. Ancak çocuklar hakkında disiplin hapsi uygulanmaz (CMK, 203. mad.).

Fotoğraf 1.18: Duruşma Karar İşlemleri dersinde uygulama eğitimi yapan öğrenciler

Davranışları nedeniyle hazır bulunmasının duruşmanın düzenli olarak yürütülmesini tehlikeye sokacağı anlaşıldığında sanık, duruşma salonundan çıkarılır. Mahkeme, sanığın duruşmada hazır bulunmasını dosyanın durumuna göre savunması bakımından zorunlu görmezse oturumu yokluğunda sürdürür ve bitirir. Ancak sanığın müdafii yoksa mahkeme barodan bir müdafii görevlendirilmesini ister. Oturuma yeniden alınmasına karar verilen sanığa, yokluğunda yapılan işlemler açıklanır (CMK, 204 mad.).

Duruşmada, hükme katılacak hâkimler ve Cumhuriyet savcısı ile zabıt kâtibinin ve kanunun zorunlu müdafiliği kabul ettiği hâllerde müdafinin hazır bulunması şarttır. Müdafinin mazeretsiz olarak duruşmaya gelmemesi veya duruşmayı terk etmesi halinde duruşmaya devam edilebilir.

Yargılaması yapılacak çocuklar için ise farklı hükümler bulunmaktadır. Buna göre bir çocuğun yargılandığı duruşmada hazır bulunabilecek kişiler (ÇKK, 22. mad.) şunlardır:

- Çocuk
- Velisi
- Vasisi
- Mahkemece görevlendirilmiş sosyal çalışma görevlisi
- Çocuğun bakımını üstlenen aile
- Çocuk kurumda bakılıyorsa kurumun temsilcisi

Duruşmalarda hazır bulunan çocuk, yararı gerektirdiği takdirde duruşma salonundan çıkarılabileceği gibi sorgusu yapılmış çocuğun duruşmada hazır bulundurulmasına da gerek görülmeyebilir.

Sanık veya mağdur, meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmiyorsa; mahkeme tarafından atanan tercüman aracılığıyla duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktalar tercüme edilir. Engelli olan sanığa veya mağdura, duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktalar, anlayabilecekleri biçimde anlatılır. Bu esaslar soruşturma evresinde dinlenen şüpheli, mağdur veya tanıklar hakkında da uygulanır. Bu evrede tercüman, hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından atanır (CMK, 202. mad.).

Fotoğraf 1.19: Çocuk sorgusu

Çocuğun sorgusu sırasında sosyal çalışma görevlisinin bulunması, çocuğun duruşmada yapılan işlemleri anlaması ve süreç hakkında bilgilendirilmesi bakımından önemlidir.

- **Duruşmanın başlaması ve ara verilmesi (CMK, 190/1 ve 191. mad.):** Ara vermeden devam edemeyecek bir duruşmanın hiç başlamaması gerekir. Hâkimin bunu duruşma hazırlığında değerlendirmesi ve tek celsede bitecek duruşma için gün tayin etmesi gerekir. Ancak zorunlu hâllerde ara verilebilir ise de ara vermenin davanın makul sürede sonuçlandırılmasını olanaklı kılacak surette yapılması gerekir (CMK, 190/2. mad.).

Duruşmaya uzun süreli ara verilmesi makul süre kuralının ihlalinin gündeme getirebilecektir.

Çocuk yargılamasında, çocuğun kişiliğinin tanınması ve ona uygun bir karar verilmesi çok önemli olduğu için kovuşturmanın başlamasından hükme kadar süren aşamada aynı hâkimin bulunması ve kararın bu hâkim tarafından verilmesi gerekir.

NOT: Burada duruşma başlayana kadarki iş ve işlemlere değinilmiş olup; ara karar, keşif istenilmesi, bilirkişi talebi, karar, gerekçeli karar gibi konular Ara Karar ve Karar Sonrası İşlemler materyallerinde anlatılacaktır.

1.3.6.1. Duruşmada Bulunması Gereken Kişilerin Zorla Getirilmesi

Sorgusu yapılacak kişi duruşmaya davetiye ile çağrılır. Çağrı kâğıdında, çağırılma nedeni açıkça belirtilir; gelmezse zorla getirileceği yazılır (CMK, 145. mad.).

Kanunun ayırık tuttuğu hâller saklı kalmak üzere, hazır bulunmayan sanık hakkında duruşma yapılmaz. Suç, yalnız veya birlikte adli para cezasını veya müsadereyi gerektirmekte ise; sanık gelmese bile duruşma yapılabilir. Bu durumda sanığa gönderilecek davetiye gelmese de duruşmanın yapılacağı yazılmalıdır. Yazılmaması bir bozma edenidir (CMK, 195. mad.).

Gelmemesinin geçerli nedeni olmayan sanığın zorla getirilmesine karar verilir. Mahkeme, sanığın hazır bulunmasına ve zorla getirilmesine veya yakalama emriyle (CMK, 98. mad.) getirilmesine her zaman karar verebilir (CMK, 199. mad.).

➤ **Şüpheli veya sanık aşağıdaki hâllerde zorla getirilebilir (CMK, 146. mad.).**

- Hakkında tutuklama kararı verilmesi için yeterli nedenler bulunması,
- Hakkında yakalama emri düzenlenmesi için yeterli nedenler bulunması,
- 145. maddeye göre çağrıldığı hâlde gelmemesi durumunda sanık zorla getirilebilir.
- Çağrıya rağmen gelmeyen tanık, bilirkişi, mağdur ve şikâyetçi ile ilgili olarak da zorla getirme kararı verilebilir (CMK, 146/7. mad.).
- Mahkemeye gelen sanığın duruşmanın devamı süresince hazır bulunması sağlanır ve savunmasının önüne geçmek için mahkeme gereken tedbirleri alır.

➤ **Aşağıdaki hâllerde sanığın duruşmada bulunması şartı aranmaz:**

- Sanık savunur veya ara vermeyi izleyen oturuma gelmezse, önceden sorguya çekilmiş ve artık hazır bulunmasına mahkemece gerek görülmezse dava yokluğunda bitirilebilir (CMK, 194. mad.).
- Mahkemece sorgusu yapılmış olan sanık veya bu hususta sanık tarafından yetkili kılındığı hâllerde müdafî isterse mahkeme sanığı duruşmada hazır bulunmaktan bağışık tutabilir (CMK, 196/1. mad.).
- Hastalık veya disiplin önlemi ya da zorunlu diğer nedenlerle yargılamanın yapıldığı yargı çevresi dışındaki bir hastane veya tutukevine nakledilmiş olan sanığın, sorgusu yapılmış olmak koşuluyla hazır bulundurulmasına gerek görülmeyen oturumlar için getirilmemesine mahkemece karar verilebilir (CMK, 196/5. mad.).
- Sanığın yüzüne karşı suç ortaklarından birinin veya bir tanığın gerçeği söylemeyeceğinden endişe edilirse mahkeme, sorgu ve dinleme sırasında

o sanığın mahkeme salonundan çıkarılmasına karar verebilir. Sanık tekrar getirildiğinde tutanaklar okunur ve gerektiğinde içeriği anlatılır (CMK, 200. mad.).

- Sanık hakkında, toplanan delillere göre mahkûmiyet dışında bir karar verilmesi gerektiği kanısına varılırsa, sorgusu yapılmamış olsa da dava yokluğunda bitirilebilir (CMK, 193. mad.).

Resim 1.4: Karikatür

Sanık hazır bulunmasa da müdafî bütün oturumlarda hazır bulunmak yetkisine sahiptir (CMK, 197. mad.). Sanık, istinabe suretiyle de sorguya çekilebilir. Ancak alt sınırı beş yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda istinabe yolu kullanılamaz, sorgulamanın davaya bakacak olan mahkemece yapılması gerekir.

1.3.6.2. Çocuğun Duruşmadan Varestes Tutulması

CMK genel düzenlemesinin aksine, çocuk yargılamasında çocuğun hâkimin önünde bulunması prensip olmalıdır. Bunun istisnası sadece para cezasını gerektiren, özgürlük kısıtlanması gerekmeyen hâller olmalıdır. Hâkimin çocuğu tanıması ve özellikle çocuğun anlama yeteneği konusunda bir karar verebilmesi (ÇKK, 35. mad.) için çocuğu karşısında görmesi gerekir. Aynı nedenle çocuk suçları ile ilgili yargılamada istinabe yolunu kabul etmemek gerekir. ÇKK koruyucu ve destekleyici tedbir kararları ile ilgili olarak düzenlenen yer bakımından yetki konusunda kabul edilmiş bulunan özel kural (ÇKK, 8. mad.), bu anlayışın benimsendiğini göstermektedir.

Sorgu: Şüpheli veya sanığın hâkim veya mahkeme tarafından soruşturma veya kovuşturma konusu suçla ilgili olarak dinlenmesini ifade eder (CMK, 2. mad.).

Sanığın sorgusu yasa ile öngörülen usul kurallarına uygun biçimde yapılması gerekir (CMK, 147. mad.). Sorgu sırasında sanığın beyanlarının özgür iradesine dayanması gerekir (CMK, 148. mad.).

Yasak usullerle elde edilen ifadeler rıza ile verilmiş olsa da delil olarak değerlendirilemez. Müdafî hazır bulunmaksızın kollukça alınan ifade, hâkim veya mahkeme huzurunda şüpheli veya sanık tarafından doğrulanmadıkça hükme esas alınamaz.

İfade almanın amacı, ipucu elde etmektir.

Soruşturma evresindeki sorgunun amacı, iddianameye girecek ifadenin hukuki olmasını sağlamak ve delil elde etmektir.

Duruşmadaki sorgunun amacı ise müdafaa hakkının sağlanmasıdır. Bu nedenle kovuşturma evresinde sorgu diğerlerinden farklıdır. Kanun özel düzenleme yapmıştır (CMK, 191/3.b). Önce iddianame okunmalı ve isnat bildirilmelidir; sonra susma hakkı söylenmeli, susma hakkının anlamını anlayıp konuşmayı kabul eden sanığın sorgusu yapılmalıdır. Buradaki sorgu suçlama ile sınırlı bir sorgudur. Duruşmadaki sorgunun amacı; olgu belirlemesi, maddi gerçeğin ortaya çıkartılması olmayıp sanığın kendisini savunmasını sağlamaktır.

Çocuk yargılamasında ise sorgunun asıl amacı, çocuğun kişiliğini tanımaktır. Bu nedenle çocuk hukukunda hâkimin sorgusu genel usulden farklılık gösterir. Hâkim, konuşmayı kabul eden bir çocuğun, kendisi aleyhine yöneltile suçlamayı anlama ve ifade verme yeteneğinin olup olmadığına bakmalıdır. Bu nedenle sorgu öncesinde ve sorgu sırasında müdafinin hukuki yardımı ve sosyal çalışma görevlisinin bulunması önem kazanır. Amerikan hukukunda, sanık konuşmayı kabul etse dahi çocuğun konuşmasının sonuçlarını anlayabilecek durumda olmaması hâlinde hâkim susmasının çocuğun yararına olduğuna karar verebilir.

Bu özellikteki sorgu sırasında çocuğun yanında bulunmakla görevli ve yetkili olan kişilerin özel rolleri bulunmaktadır. Müdafî, sorgu sırasında hukuki yardıma devam etmeli, gerektiğinde ara talep etmeli, çocukla görüşmeli, sorulan sorular konusunda çocuğa açıklamada bulunmalı, çocuğun görüşlerini serbestçe ifade etmesini engelleyecek tehditlerin önlenmesi için talepte bulunmalıdır.

Sosyal çalışma görevlisi; çocuğu yargılama süreci ve duruşmada olanlarla ilgili olarak bilgilendirmeli, duruşmada konuşulanları anlamasını sağlamalı ve uzmanlık bilgisi ile hâkime çocuğun kişilik yapısını tanımada yardımcı olmalıdır. Sosyal çalışma görevlisi, duruşmanın çocuğun görüşlerini serbestçe ifade edebileceği biçimde cereyan etmesi için hâkime öneride de bulunabilecektir.

1.3.6.3. Delil İkamesi, Sanığın Savunma Delillerinin Toplanması İstemi

Hüküm verilirken kullanılacak bütün delillerin, mahkeme önünde tartışmaya sunulmasına delil ikamesi denir. Mahkeme önünde tartışılmamış deliller, hükümde kullanılamaz. Tanık dinlenecek, belirti delili tartışılacak, belge delili ise okunacaktır. Ancak her delil duruşmada ortaya konamaz. Ortaya konacak delilin hüküm açısından önemli olması gerekir.

Delillerin ikame edilmesini sağlama görevi mahkeme başkanına veya hâkime aittir (CMK, 192. mad.). Sanık, tanık veya bilirkişinin davetini veya savunma delillerinin toplanmasını istediğinde bunların ilişkin olduğu olayları göstermek suretiyle bu husustaki dilekçesini duruşma gününden en az beş gün önce mahkeme başkanına veya hâkime verir (CMK, 177. mad.).

Fotoğraf 1.20: Soruşturma dosyası olay yeri inceleme fotoğrafları

Duruşmaya, sanığın ve müdafinin hazır bulunup bulunmadığı, çağırılmış tanık ve bilirkişilerin gelip gelmedikleri saptanarak başlanır (CMK, 191. mad.). Bu saptama yapıldıktan sonra tanıklar duruşma salonundan dışarı çıkarılırlar.

Duruşmada sanığın sorgusundan sonra delillerin ortaya konulmasına başlanır. Sanığa tebligat yapılmış olması ve sanığın mazeretsiz olarak duruşmaya gelmemesi hâlinde, sorgusu yapılamadan da deliller ortaya konulmaya başlanır. Delillerin ortaya konulmasına sanığın yokluğunda başlanmış ise ortaya konulan deliller, geç gelen sanığa bildirilir (CMK, 206/1).

Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir (CMK, 217/2).

➤ **Ortaya konulması istenilen bir delil aşağıda yazılı hâllerde ret olunur (CMK, 206/2):**

- Delil, kanuna aykırı olarak elde edilmişse,
- Delil ile ispat edilmek istenilen olayın karara etkisi yoksa,
- İstem, sadece davayı uzatmak maksadıyla yapılmışsa reddedilir.

Delilin ortaya konulması istemi, bunun veya ispat edilmek istenen olayın geç bildirilmiş olması nedeniyle reddedilemez (CMK, 207. mad.). Bu durumda talep kabul edildiğinde tanığa çağrı yapılır, gelmezse zorla getirilebilir. Geldiğinde de masrafları giderilir. Talep reddedildiğinde sanığın tanığını yanında duruşmaya getirmek hakkı vardır (CMK, 178. mad.). Böyle bir tanık, zorla getirilemez ve giderleri devlet tarafından karşılanmaz.

CMK, ‘hukuka uygun’ delil ile hüküm kurulmasını istemekte (217/2), ‘kanuna aykırı’ olarak elde edilen delilin duruşmada ikame dahi edilmesini yasaklamaktadır (CMK, 206/2-a). Mesela çocuğun ifadesinin alınmasında CMK’nin 147 ve 148. maddelerinde gösterilen kurallara aykırılık veya ÇKK’nin 15. maddesinin amir hükmü olan soruşturmanın Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılması hükmüne aykırı olarak kolluk tarafından ifade alınmış olması veya CMK’nin 150. maddesine aykırı olarak ‘zorunlu müdafî’ görevlendirilmeden ‘kanuna aykırı’ olarak elde edilen ifade tutanaklarının duruşmada delil olarak okunması örnek olarak gösterilebilir. Bu konuda tartışılabilir özel bir hâl, sosyal çalışma görevlisinin çocuk ile yaptığı sosyal inceleme raporu hazırlamak üzere kullanılan görüşmenin, ifade olarak duruşmaya getirilip getirilemeyeceği meselesidir.

Bir delilin ortaya konulmasından vazgeçilmesi de mümkündür. Ancak bunun olabilmesi için Cumhuriyet savcısı ile sanık veya müdafinin birlikte rıza göstermeleri gerekir (CMK, 206/3).

Suç ortağının, tanığın veya bilirkişinin dinlenmesinden ve herhangi bir belgenin okunmasından sonra bunlara karşı bir diyetleri olup olmadığı sırasıyla katılana veya vekiline, Cumhuriyet savcısına, sanığa ve müdafine sorulur (CMK, 215. mad.). Ortaya konulan delillerin tartışılması da bu sırayla yapılır (CMK, 216. mad.).

Kanun’un CMK’nin 215. maddesinde yaptığı düzenleme çapraz sorgudur. CMK’nin 201. maddesine göre doğrudan soruda sadece anlattırıcı sorular sorulabilirken CMK, 215. madde kapsamındaki sorular yönlendirici soru niteliğindedir. Bunlar cevabı içinde saklı kısa soru biçiminde olmalıdır. Çapraz sorguda sorulan sorular genellikle, daha evvel anlatımda bulunan kişiyi küçük düşürücü ve kırıcı nitelikte olabilir. Bu nedenle çocuk hukukunda sanık çocuklara veya mağdur çocuklara sorular sorulurken çapraz sorunun rencide edici şekilde yapılmaması sağlanmalıdır.

Cumhuriyet savcısı, katılan veya vekili, sanığın, müdafinin veya kanuni temsilcisinin açıklamalarına; sanık ve müdafî ya da kanuni temsilcisi de Cumhuriyet savcısının ve katılanın veya vekilinin açıklamalarına cevap verebilir. Hükümden önce son söz, hazır bulunan sanığa verilir (CMK, 216. mad.).

Hâkim, kararını ancak duruşmada ortaya konulmuş ve huzurunda taraflarca tartışılmış delillere dayandırabilir. Bu deliller hâkimin vicdani kanaatiyle serbestçe takdir edilir (CMK, 217. mad.).

Tanık, beş duyusu ile bir fiili algılamış olan ve davanın taraflarından olmayan bir kişidir. Taraflardan biri tanık olamaz. Olayın mağduru dinlendiğinde tanık gibi dinlenebilir ama “tanık” değildir. Mağdur taraf olduğu için örneğin doğru söylemesi beklenemez. Başkasından duyduğunu anlatan bir kişi de tanık olmaz. Tanık olan kişinin doğrudan bilgi sahibi olması ve doğrudan anlatım yapması gerekir. Suçun mağduru da taraf olmasına rağmen delil anlatımı verebilir fakat ona teknik anlamda tanık denmez, tarafların dışındaki kişilerin beyanları olarak değerlendirilir. Sanık için de aynı şekilde, serbest iradesi ile yaptığı anlatım delil olarak kabul edilir.

Mahkemeden tanık dinletme talebinin duruşmadan 5 gün önce yapılması öngörülmüştür (CMK, 177. mad.). Mahkemeden dinlenmesi talep edilen tanık reddedilmiş ise duruşmada yanında getirilerek dinlettirilebilir (CMK, 177-178. mad.). Uygulamada bu hüküm dar olarak yorumlanmakta ve kanunun lafzına bakılarak sadece ilk defa teklif edilen ve mahkeme başkanı tarafından reddedilen tanık ile sınırlı bir uygulama yapılmakta, sadece bu kişilerin yanında getirildiği durumlarda dinlenmesinin mecburi olduğu fikri benimsenmektedir. Ancak CMK'nin 207. maddesinde yer alan "Delilin ortaya konulması istemi, bunun veya ispat edilmek istenen olayın geç bildirilmiş olması nedeniyle reddedilemez." kuralı gereğince 207 ve 178. maddeler birlikte uygulanmalı ve ilerdeki celselerde birlikte getirilen tanıklar da dinletilebilmelidir. Dinleme sırasında tanık beyanının karara etkisi olmadığı anlaşıldığında ise başkanın dinlemeye her zaman son verme yetkisi olduğu da açıktır (CMK, 206/2).

Resim 1.5: Duruşma salonunu

Tanığın duruşma sırasında taraflarca hazır bulundurularak dinletilmesi için aşağıdaki sıranın izlenmesi gerektiğine dikkat edilmelidir:

- Mahkemeden bir tanığın dinlenmesini talep etme
- Mahkemenin reddetmesi
- Yanında getirilerek dinletme
- Tanıklar gelmemenin sonuçları (zorla getirtme ve sebep olunan giderlerin ödettirilmesi) hakkında bilgiyi de içeren bir çağrı kâğıdı ile çağrılırlar. Davada tutuklu sanık var ise tanıklar için zorla getirme kararı verilebilir (CMK, 43 ve 44. mad.).
- Duruşmanın başlangıcında, duruşma sırasında dinlenecek tanıkların hazır bulunup bulunmadığı tespit edildikten sonra tanıklar duruşma salonundan çıkarılır. Her tanık, ayrı ayrı ve sonraki tanıklar yanında bulunmaksızın dinlenir (CMK, 52. mad.).

- Tanıklar, dinlendikten sonra ancak mahkeme başkanı veya hâkimin izniyle duruşma salonundan ayrılabilir (CMK, 208. mad.).

1.3.6.4. Tanık Dinleme Usulleri

- Tanığın, adı, soyadı, yaşı, işi ve yerleşim yeri, işyerinin veya geçici olarak oturduğu yerin adresi, varsa telefon numaraları sorulur (CMK, 58. mad.).
- Suç bir örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen bir suç ise ve tanığın kimliğinin ortaya çıkması kendisi veya yakını açısından ağır bir tehlikeye neden olacak ise kimliklerinin saklı tutulmasına karar verilir (CMK, 58/2 mad.). Tanık Koruma Kanunu örgüt suçları dışında ağır suçları da tanık koruma kapsamına almaktadır. Ancak koruma kararının verilebilmesi için halen mevcut tehlikenin var olması koşulu aranmaktadır (TKK, 4/2).
- Gerekirse tanıklığına ne dereceye kadar güvenilebileceği hakkında hâkimi aydınlatacak durumlara, özellikle şüpheli, sanık veya mağdur ile ilişkilerine dair sorular yöneltilir (CMK 58).
- Tanığa tanıklıktan çekinmesinin dayanağını oluşturan olgular (CMK, 45, 46 ve 48. mad.) bildirilir ve bu hususta gerektiğinde kendisine yemin verdirilir. Yeminin veya tanıklığın gerçekleştirilmesi için dava hakkında hüküm verilinceye kadar ve her hâlde üç ayı geçmemek üzere disiplin hapsi verilebilir (CMK, 60. mad.).
- Tanık dinlenmeden önce hakkında tanıklık yapacağı olayla ilgili olarak mahkeme başkanı veya hâkim tarafından, kendisine bilgi verilir (CMK, 59. mad.).
- Dinlenmeye başlanmadan önce görevinin önemi anlatılarak (CMK, 53. mad.), yemin verilir (CMK, 54. mad.). Tanık daha önce yemin verilerek dinlenmiş ise tekrar dinlenirken önceki yeminin hatırlatılması ile yetinilebilir (CMK, 57. mad.). Soruşturma veya kovuşturma konusu suçlara iştiraktan veya bu suçlar nedeniyle suçluyu kayırmaktan ya da suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirmekten şüpheli, sanık veya hükümlü olanlara da yemin teklif edilmez.
- Hazır olan sanık, tanığa gösterilir. Sanık hazır değilse kimliği açıklanır. Kovuşturma evresinde tanıklar birbirleri ile ve şüpheli ile yüzleştirilebilirler.
- Tanıktan, tanıklık edeceği konulara ilişkin bildiklerini söylemesi istenir ve tanıklık ederken sözü kesilmez (doğrudan soru).
- Tanıklık edilen konuları aydınlatmak, tamamlamak ve bilgilerinin dayandığı durumları gereğince değerlendirebilmek için tanığa ayrıca soru yöneltilebilir (çapraz sorgu).

- Tanık, hazır bulunanların huzurunda dinlenir. Ancak CMK'nin 200 ve 58/2 maddeleri birlikte ele alındığında aşağıdaki koşulların varlığı hâlinde hâkim, hazır bulunma hakkına sahip bulunanlar olmadan da tanığı dinleyebilir.
 - Tanık için ağır bir tehlike teşkil edecek ve bu tehlike başka türlü önlenemeyecekse,
 - Maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından tehlike oluşturacaksa,
 - Tanığın dinlenmesi sırasında ses ve görüntülü aktarma yapılır, soru sorma hakkı saklıdır.
- Bu durumda sanık tekrar duruşma salonuna getirildiğinde tutanakların okunması ve gerektiğinde içeriğinin anlatılması gerekir (CMK, 200/2).
- **Doğrudan soru ve çapraz sorgu:** Cumhuriyet savcısı, müdafî veya vekil sıfatıyla duruşmaya katılan avukat; sanığa, katılana, tanıklara, bilirkişilere ve duruşmaya çağırılmış diğer kişilere, duruşma disiplinine uygun olarak doğrudan soru yöneltebilirler.

Sanık ve katılan da mahkeme başkanı veya hâkim aracılığı ile soru yöneltebilir. Yöneltilen soruya itiraz edildiğinde sorunun yöneltilmesinin gerekip gerekmediğine, mahkeme başkanı karar verir. Gerektiğinde ilgililer yeniden soru sorabilir.

Heyet hâlinde görev yapan mahkemelerde, heyeti oluşturan hâkimler, yukarıda belirtilen kişilere soru sorabilir (CMK, 201. mad.).

- **Çocuğun mahkeme dışı makamlarda yaptığı anlatımların duruşmada delil olarak kullanılması**

Çocuğun tıbbi tedavi için gittiği yerlerde tedavi için anlattıkları arasında bir suçun işlendiği bilgisi var ise doktorun sır saklama yükümlülüğü kalkar. Bir suçla ilgili bilgi edinen doktor bunu bildirmekle yükümlüdür (TCK, 279-280. mad.).

Bilirkişi olarak atanan kişinin bulduğu bulguları anlatması da meslek sırrı kapsamında değildir. Çünkü bu kişi görevlendirilen kişidir. Ancak karşı tarafa da uzman görüşü fırsatı verilmesi ve mahkemede taraflara soru sorma olanağının tanınması gerekir.

Özellikle istismar hâllerinde çocuğun tekrar dinlenmesi, ikincil mağduriyete neden olduğu için çocuğun duruşmaya çıkartılmaması ve olayı anlattığı kişinin duruşmada dinlenmesi esası önerilmektedir.

Bunun bazı şartları bulunmaktadır:

- Duruşmaya çıkacak uzman hemen olaydan sonra çocuğu dinlemiş olmalıdır.
- Bu görüşme olayın heyecanı içerisinde yapılmış olmalıdır.

➤ Tanık dinlemede teknik yöntemlerin kullanılması

Aşağıdaki koşulların bulunması kaydı ile tanık çocuğun duruşma salonu dışında dinlenmesi mümkündür (CMK, 180. mad.):

- Ses ve görüntünün eşzamanlı aktarılması: Burada kastedilen, duruşma salonu ile çocuğun dinlendiği odalardaki görüntü ve sesin birbirine aktarılmasıdır. Buna olanak verecek teknik donanımın kurulmasına ve kullanılmasına ilişkin esas ve usuller yönetmelikte gösterilmelidir.
- Yayın canlı olmalıdır.
- Taraflara eş zamanlı soru sorma fırsatı tanınmış olmalıdır.
- Kapalı devre televizyon kullanılmasının faydası, çocuğun adli süreçte psikolojik zarara uğramasını önlemektir. Böylece çocuk mahkeme salonuna girmemiş olur, mahkeme önünde ayağa kalkması gerekmez ve sanığı görmemiş olur. Bu nedenle çocuk istismarı davalarında her durumda bu kurala uyulması gerekir. Bunun olabilmesi için duruşma hazırlıkları aşamasında avukatın, mahkemeden uygun bir salonun hazırlanması ve teknik altyapının oluşturulmasını talep etmesi gerekir. Bu ortamın sağlanmaması hâlinde öncelikle ses ve görüntü kaydı bakımından zorunluluk getiren CMK, 52/3 b'nin ve savunma hakkının ve adli süreçlerde çocuğun yararının korunmasına önceliğin verilmesini öngören ÇHS'nin 12 ve 6. maddelerinin ihlal edilmiş olacağı ileri sürülebilir.

1.3.6.5. Yüzleştirme

Kanun yüzleştirmenin ilk defa duruşmada yapılmasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Fail ile mağdurun prensip olarak ilk defa esas hakkındaki hükmü verecek olan mahkemenin hâkimleri önünde karşılaşmaları ve bu karşılaşma sırasında yaşanan hislerin hâkim tarafından algılanarak maddi gerçeğe ulaşma amaçlanmıştır. Oysa suça sürüklenen çocuklar ile ilgili işlemlerde, kural olarak kovuşturma aşamasında yapılması gereken yüzleştirme işlemi soruşturma aşamasında yapılmaktadır.

Kanun soruşturma evresinde yüzleştirme değil; teşhis yapılmasını kabul eder (PVSK Ek.6). Burada ayrıntılı olarak düzenlendiği üzere teşhis sırasında fail ile mağdurun yüz yüze gelerek karşılaşmaları engellenecektir (bkz. s. 58). Bu nedenle soruşturma aşamasında yüzleştirme yapılması, delilin doğrulandığı ilkesini zedeler. Soruşturma aşamasında yapılan ve fail ile mağdurun karşılaşmasına neden olan bir işlem varsa bunun hukuka aykırılığı ileri sürülmüş olmalı ve bu yasa dışı yüzleştirmeden elde edilen sonucun PVSK Ek 6'ya uygun olmadığı vurgulanıp aykırılıklar tespit edilerek bu işlemin geçersizliği ileri sürülmelidir (CMK, 206/1, 2).

Fotoğraf 1.21: Gözlem altına alma

1.3.6.6. Gözlem Altına Alınma

Fiili işlediği yolunda kuvvetli şüpheler bulunan şüpheli veya sanığın akıl hastası olup olmadığını, akıl hastası ise ne zamandan beri hasta olduğunu ve bunun kişinin davranışları üzerindeki etkilerini saptamak için uzman hekimin önerisi üzerine, Cumhuriyet savcısının ve müdafinin dinlenmesinden sonra resmî bir sağlık kurumunda gözlem altına alınmasına, soruşturma evresinde sulh ceza hâkimi, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından karar verilebilir (CMK, 74. mad.).

Bir kimsenin gözlem altına alınması söz konusu olduğunda o kişiye müdafî tayin edilmesi zorunludur. Gözlem altına alınma kararı verilebilmesi için uzman hekimin bunu önermesi gerekir (CMK, 74. mad.). Burada uzman hekime akıl hastalığı şüphesi denetletilmektedir. Bunun nedeni, bu işlemin bir özgürlüğe müdahale işlemi olmasıdır. Ceza muhakemesi açısından, ceza sorumluluğu olan bir kişi suç işlediği şüphesi ile yakalanabilir (CMK 90) ve tutuklanabilir (CMK 100). Fakat ceza sorumluluğu bulunmadığı için hakkında ceza yaptırımı uygulanamayacak olan bir kişi ise CMK'nin 74. maddesi uyarınca gözlem altına alınabilir.

Gözlem süresi üç haftayı geçemez. Bu sürenin yetmeyeceği anlaşılırsa resmî sağlık kurumunun istemi üzerine, her seferinde üç haftayı geçmemek üzere ek süreler verilebilir ancak sürelerin toplamı üç ayı geçemez.

Fotoğraf 1.22: Dava dosyası

1.3.6.7. Keşif

Hâkimin, dava konusu nesneyi ve olay yerini inceleyerek nesne ve olay hakkında duygularıyla bilgi edinmesine keşif denir.

Keşif soruşturma evresinde yapılan istisnai araştırma işlemlerindendir. Aslında keşfin mahkeme tarafından yapılması gerekir. Keşifteki amaç, hüküm verecek hâkimin olay yerini, mahkeme salonuna taşıyamayacağı için orayı bizzat görmesinin sağlanmasıdır. Fakat kanun soruşturma evresinde de keşfe izin vermekte, bunun dışında yer gösterme (CMK, 85. mad.) ve hatta teşhise de (PVSİ Ek 6) izin vermektedir. Ancak bütün bu işlemler sırasında fail ile mağdurun yüz yüze gelmemesi gerekir. Çünkü “yüzleştirme” sadece duruşmada yapılabilen ancak istisnai hâllerde soruşturma evresinde yapılabilen bir usul işlemidir.

Keşif, ifade alma değildir (CMK, 147. mad.). Fakat keşif sırasında hazırlanan tutanak duruşmada delil olarak okunabilen belgelerdendir (CMK, 209/1). Bu nedenle keşif sırasında da soru sorulup cevap tutanağa geçirilebilir. Bu niteliği dolayısıyla müdafinin hazır bulunması gerekir (CMK, 83. mad.).

Esaslı usul işlemlerinden olduğu için ifade almada olduğu gibi (ÇKK, 15/2 ve 22/2) keşif sırasında çocuğun yanında uzman kişi veya güvendiği bir kişi bulundurulabilir. Keşif mahkeme binası dışında yapılan adli işlemlerden olduğu için resim çekilmesi ve sesli ve görüntülü kayıt yasaktır (CMK, 183. mad.).

Yer gösterme yukarıda soruşturma aşamasındaki bölümde detaylı olarak açıklanmıştı. Burada sadece duruşma işlemi olan keşif ile soruşturma işlemi olan yer gösterme arasındaki farka değinmek üzere bazı açıklamalar yapılacaktır:

Uygulamada keşif sırasında, yüzleştirme yapılması yasaya aykırıdır. Mesela yer gösterme açısından kanunda suçlama hakkında açıklama yapmayı kabul eden şüphelinin yer göstermeye götürülebileceği öngörülmüş (CMK 85) ve böylece kendisi aleyhine delil vermeme hakkı koruma altına alınmıştır (Kişi susma hakkını kullanmayacağını açıkladığı için kendi rızası ile yer göstermeye götürülmektedir.). Kanun koyucu keşif için bu garantileri öngörmemiştir. Daha basit bir hâl için düzenlenmişken daha esaslı bir delil elde edilen durumda bu güvencenin olmaması bir eksikliktir.

1.4. Duruşma Listesi Bilgileri

Duruşma listesi; duruşmalı işlerde mahkeme adı, dosya esas numarası, taraflar ile müdafî ve vekilinin adı ve soyadı, duruşma tarihi ve saati bir liste hâlinde duruşmadan önce ilgililerin erişimine sunulur.

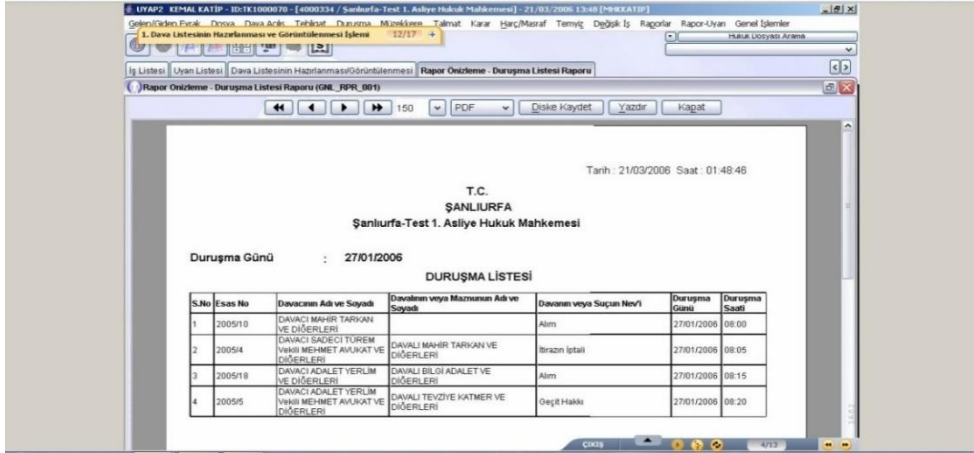
Duruşma listesinde, suç mağduru olan veya suça sürüklenen çocukların sadece ad ve soyadının baş harfleri gösterilir.

Mahkeme, iddianamenin kabulünden sonra duruşma gününü ve duruşmada hazır bulunması gereken kişileri tensip tutanağı ile belirler ve çağırır.

Sanığın kanuni temsilcisine de duruşma gün ve saatinin bildirilmesi ve duruşmaya kabul edilerek istemi üzerine dinlenebilmesi gerekir (CMK, 155. mad.). Çocuğun mahkemede hazır bulunabilecek kanuni temsilcileri olan velisi, vasisi dışında çocuğun bakımını üstlenen aile ve kurumda bakılıyorsa kurumun temsilcisinin de duruşmada hazır bulunma hakkı bulunmaktadır. Ayrıca mahkemece görevlendirilecek sosyal çalışma görevlisi de duruşmada hazır bulunur (ÇKK, 22. mad.). Bunlar dışında tanık ve bilirkişilerin de duruşmada hazır bulunması gerekeceğinden onlara da aynı şekilde davetiye gönderilmesi gerekecektir.

Sanığın sorgusunun yapılacağı duruşma günü ile iddianamenin tebliği arasında en az 7 gün süre olmalıdır.

Duruşma günleri kaydı; mahkemenin iş durumuna göre duruşma yapılacak gün ve saatlerin bir sıra dâhilinde işlendiği kayıttır. Bu kayıt; sıra numarası, esas numarası, değişik iş numarası, duruşma gün ve saati, mağdur, şikâyetçi, katılan ve vekilleri ile sanık ve müdafinin adı ve soyadı, suçun türü, duruşmanın bırakıldığı tarih ile düşünceler sütunlarını içerir.

S.No	Esas No	Davacı Adı ve Soyadı	Davalı Adı ve Soyadı	Davanın veya Suçun Niteliği	Duruşma Günü	Duruşma Saati
1	200510	DAVACI MAHİR TARKAN VE DİĞERLERİ	DAVALI MAHİR TARKAN VE DİĞERLERİ	Alım	27/01/2006	08:00
2	20054	DAVACI SADECI TUREM VE DİĞERLERİ	DAVALI MAHİR TARKAN VE DİĞERLERİ	Birazın İstail	27/01/2006	08:05
3	200518	DAVACI ADALET YERLİM VE DİĞERLERİ	DAVALI BİLGİ ADALET VE DİĞERLERİ	Alım	27/01/2006	08:15
4	20055	DAVACI ADALET YERLİM VE DİĞERLERİ	DAVALI TEZVİYE KATMER VE DİĞERLERİ	Özellik Hakkı	27/01/2006	08:20

Fotoğraf 1.23: UYAP duruşma günleri listesi

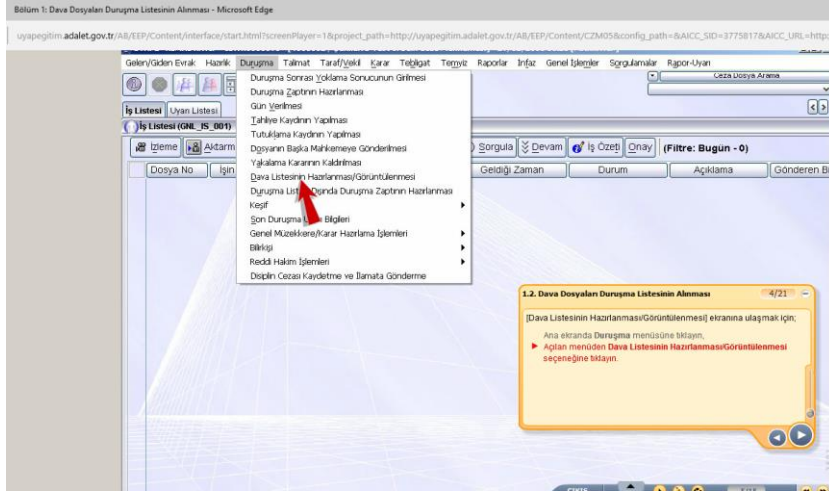
1.5. Adli ve İdari İdari Yargıda Duruşmaya İlişkin UYAP Ekranları

Adalet Bakanlığı Mesleki Programı UYAP Ulusal Yargı Ağı Projesi iken Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemleri olarak ismi değiştirilmiştir.

Burada örnek olarak birkaç farklı konu başlığında UYAP ekranlarına yer verilecektir. Ders ortamında işlenen diğer konu başlıklarına ilişkin UYAP eğitimleri, öğretmenimize ait UYAP eğitim şifresi ile uzaktan eğitim sitesinden, sınıf ortamında, projeksiyon/akıllı tahta yardımıyla bütün işlenecektir.

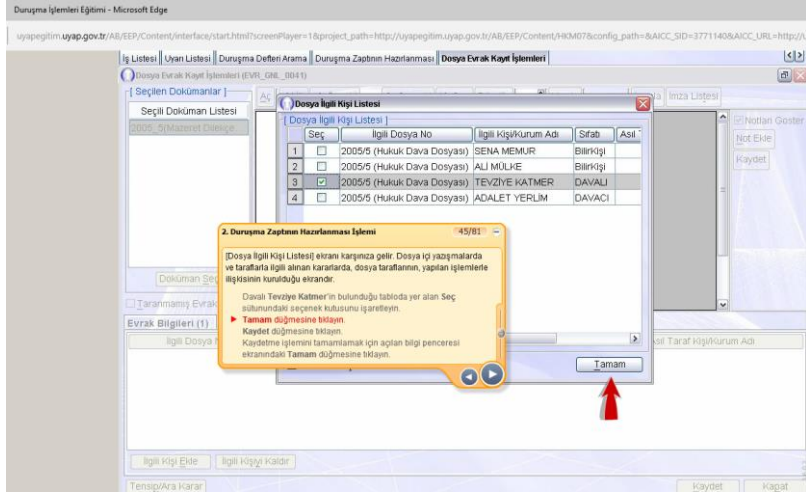
1.5.1. Hukuk Mahkemesi Dava Listesinin Hazırlanması ve Görüntülenmesi Ekranı

- Bu ekrana ulaşabilmek için ‘Duruşma’ işlem menüsüne tıklanır.
- Dava Listesinin Hazırlanması ve Görüntülenmesi menüsüne tıklanır.

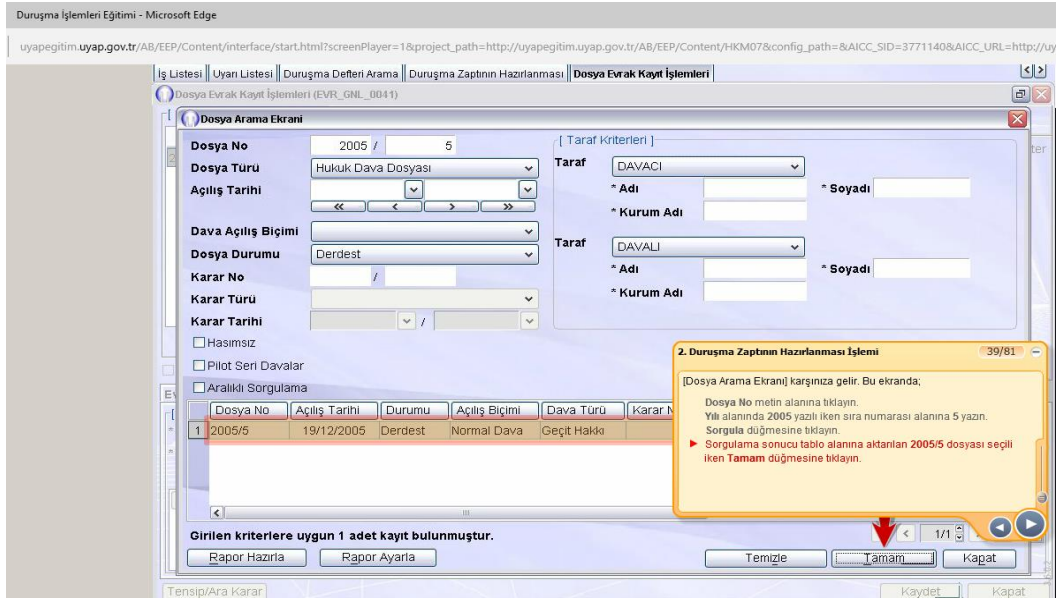

Fotoğraf 1.25: Hukuk Mahkemesi Dava Listesinin Hazırlanması ve Görüntülenmesi ekranı

- Hukuk Mahkemesi Duruşma Zaptının Hazırlanması Ekranına giriş yapabilmek için duruşması yapılacak olan davanın esas numarası sorgulanarak ilgili dosya bilgileri ekrana getirilir.

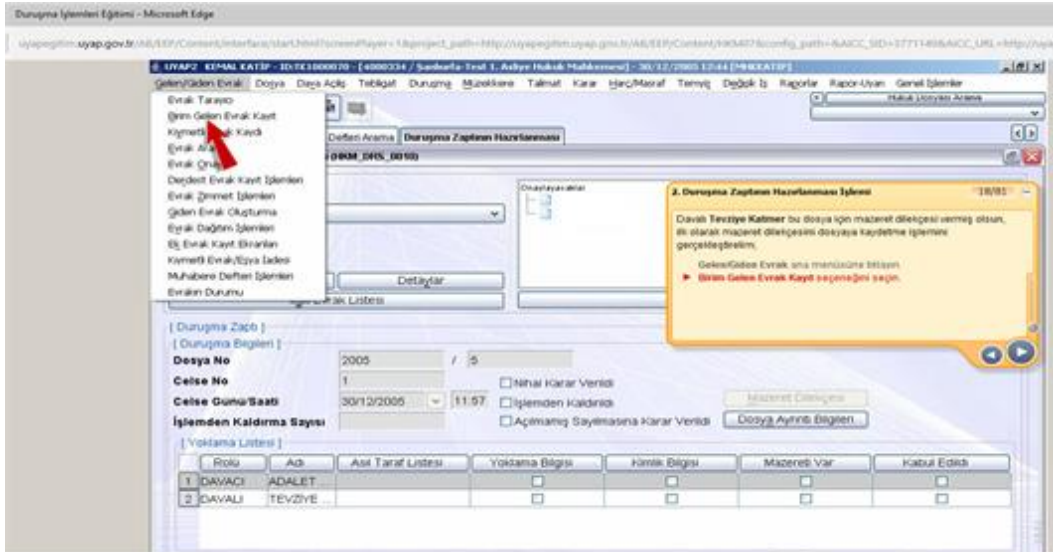
Fotoğraf 1.25: Hukuk mahkemesi Duruşma Zaptının Hazırlanması ekranı

Fotoğraf 1.26: Duruşma Zaptının Hazırlanması sorgu ekranı

- Sorgulama sonucu tablo alanına aktarılan 2005/5 esas No.lu dosya seçilerek Tamam düğmesine tıklanır.

1.5.1.2. Hukuk Mahkemesi Duruşmanın Ertelenmesi Talep Dilekçesinin Sisteme İşlenmesi Ekranı

Fotoğraf 1.27: Mazeret dilekçesi kayıt ekranı

Hukuk mahkemesinde görülecek bir duruşmanın taraflardan biri tarafından sunulan duruşmanın ertelenmesi talep dilekçesinin sisteme işlenmesi için:

- Gelen giden evrak menüsüne tıklanır.
- Birim gelen evrak kayıt menüsüne tıklanır.

1.5.1.3. Hukuk Mahkemesi Duruşma Günü Belirlenmesi Ekranı

- Bu ekrana ulaşabilmek için 'Duruşma Günü Defteri Ekranı' açılır.
- Takvimden uygun olan duruşma günü ve saati belirlenir.

Duruşma Günü Verilmesi (GNL_0130)

Defterin Adı: DURUŞMA

[Gün Seçimi]

Şubat 2006

Pzt.	Salı	Çarş.	Perş.	Cuma	Cmb.	Pazar
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

[İşler]

Tarih	Saat	Dosya	İşlem Türü	Sonuç	Açıklama
14/02/2006	08:00	2005/4	Duruşma	Günü Verildi	
14/02/2006	08:05	2005/5	Duruşma	Günü Verildi	

[Bilgi Girişi]

Tarih: 14/02/2006

* Dosya No: 2005/5

* İşlem Türü: Duruşma

* Başlangıç Saati: 08 : 06

☐ Saat Serbest Girisin

Açıklama:

2. Duruşma Zaptının Hazırlanması İşlemi 64/81

[Duruşma Günü Verilmesi] ekranında;

Sağ Ok'a tekrar tıklayın.

Takimde yer alan 14'ün üzerine tıklayın.

Ekle düğmesine tıklayın.

➤ **Dosya için vermiş olduğunuz duruşma günü liste alanına eklenir.**

Kaydet düğmesine tıklayın.

Kaydetme işlemini tamamlamak için açılan bilgi penceresi ekranındaki **Tamam** düğmesine tıklayın.

Kapat düğmesine tıklayın.

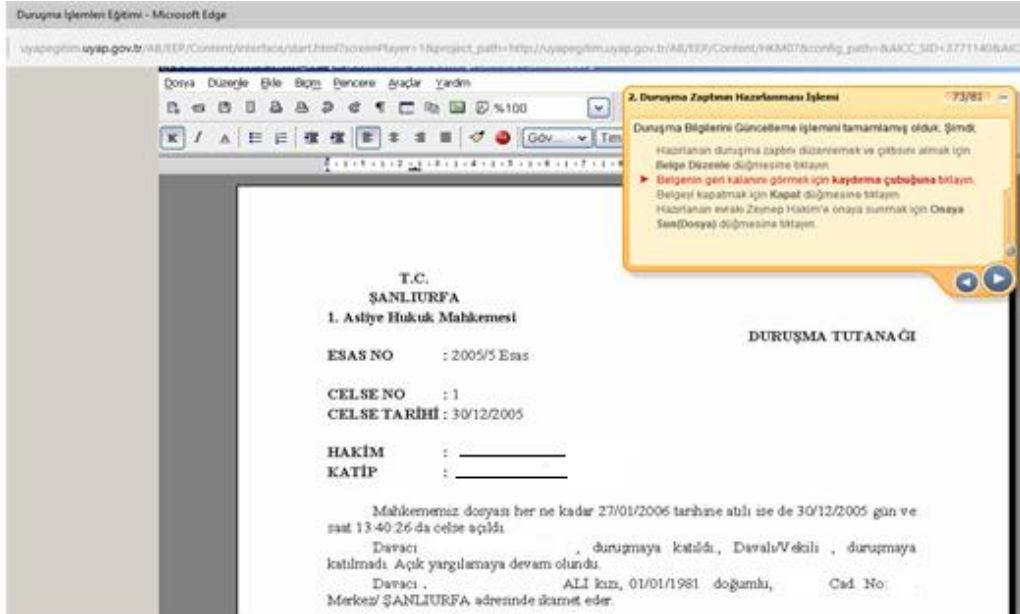
☐ Saat Bazında Sırala ☒ Dosya Bazında Sırala ☐ Çekimdeki Bütün İşlemleri Gösterile

Fotoğraf 1.28: Duruşma Günü belirleme ekranı

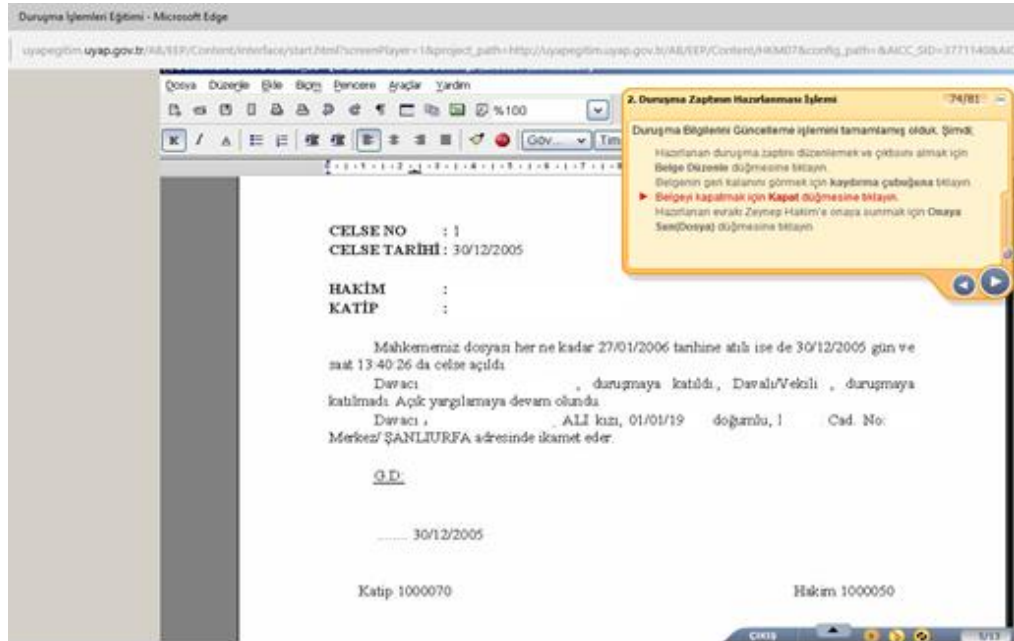
1.5.1.4. Hukuk Mahkemesi Duruşma Tutanağı Ekranı

Duruşma zaptının hazırlanması ekranı, duruşma sırasında hâkimin kâtibe devam eden yargılamayan ilişkin tutanak yazdığında ekrandır.

Yargılaması yapılan davanın Esas numarasından dosya no.su sorgulanarak açılan dosyada taraf ve mahkeme bilgileri otomatik olarak duruşma tutanağına yansıtılmış vaziyette açılır.

Fotoğraf 1.29: Duruşma Tutanağı ekranı

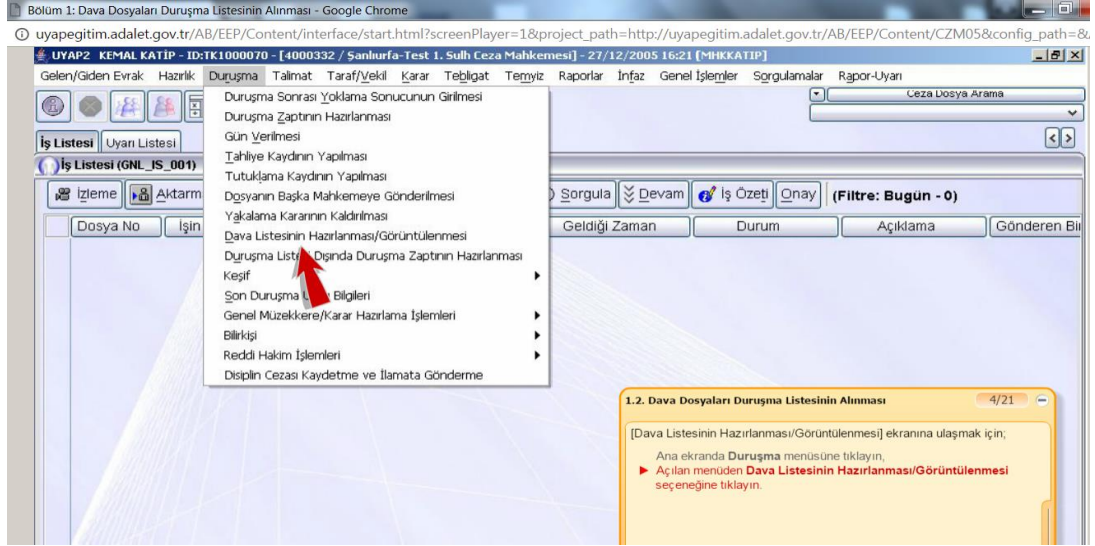

Fotoğraf 1.30: Duruşma Tutanağı ekranı

1.5.2. Ceza Mahkemesi UYAP Ekran Görüntüleri

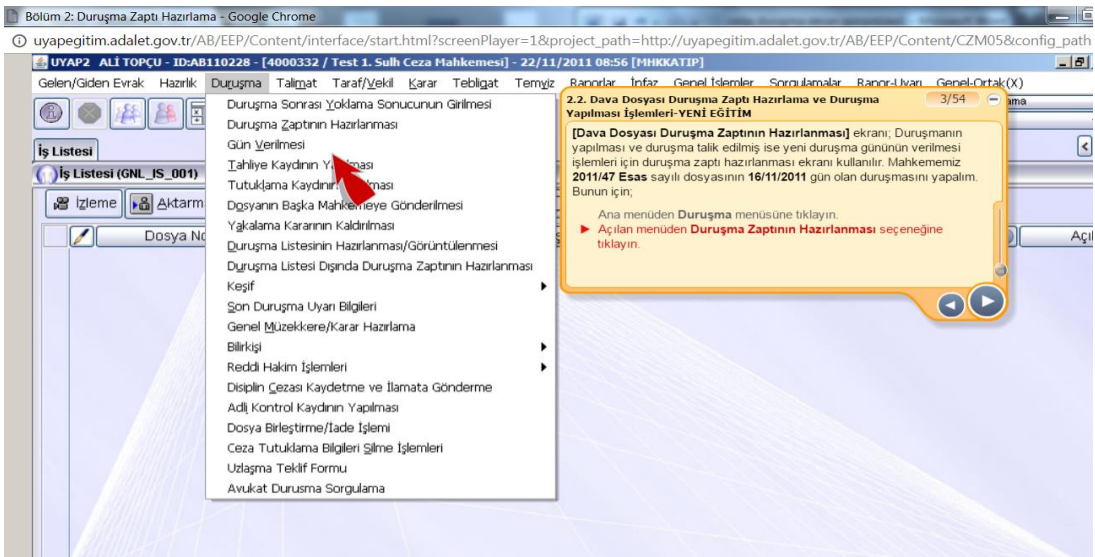
1.5.2.1. Ceza Mahkemesi Dava Listesinin Hazırlanması/Görüntülenmesi Ekranı

- Bu ekrana ulaşabilmek için UYAP Ceza Mahkemesi ekranlarından ‘Duruşma’ ana menüsü açılır.

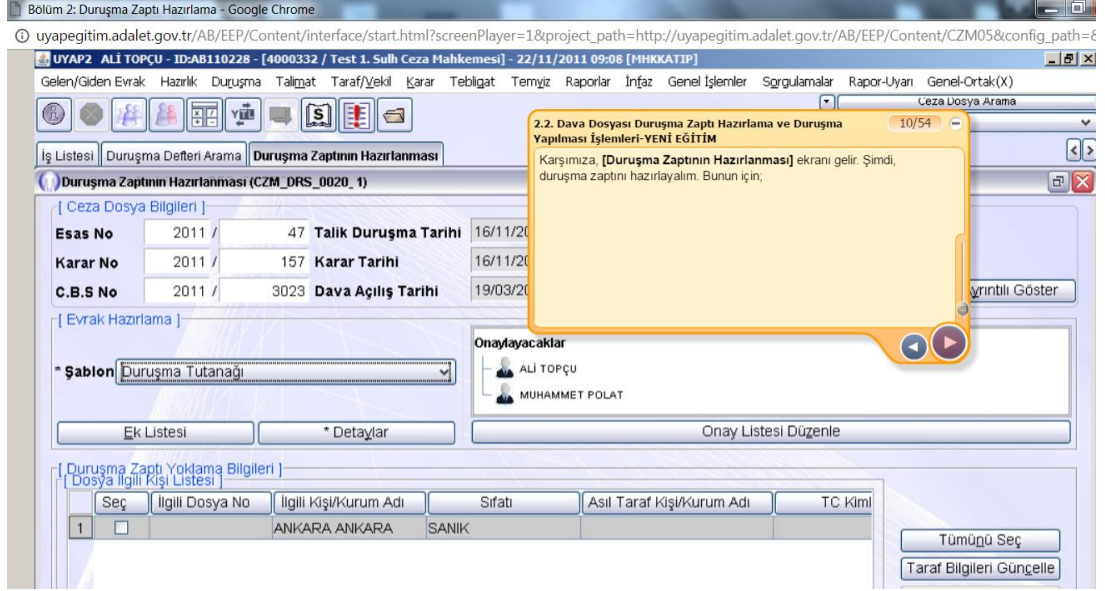
Fotoğraf 1.31: Ceza Muhakemesi Dava Listesinin Hazırlanması/Görüntülenmesi ekranı

- Açılan menüden ‘Dava Listesinin Hazırlanması ve Görüntülenmesi’ ekranına tıklanır.

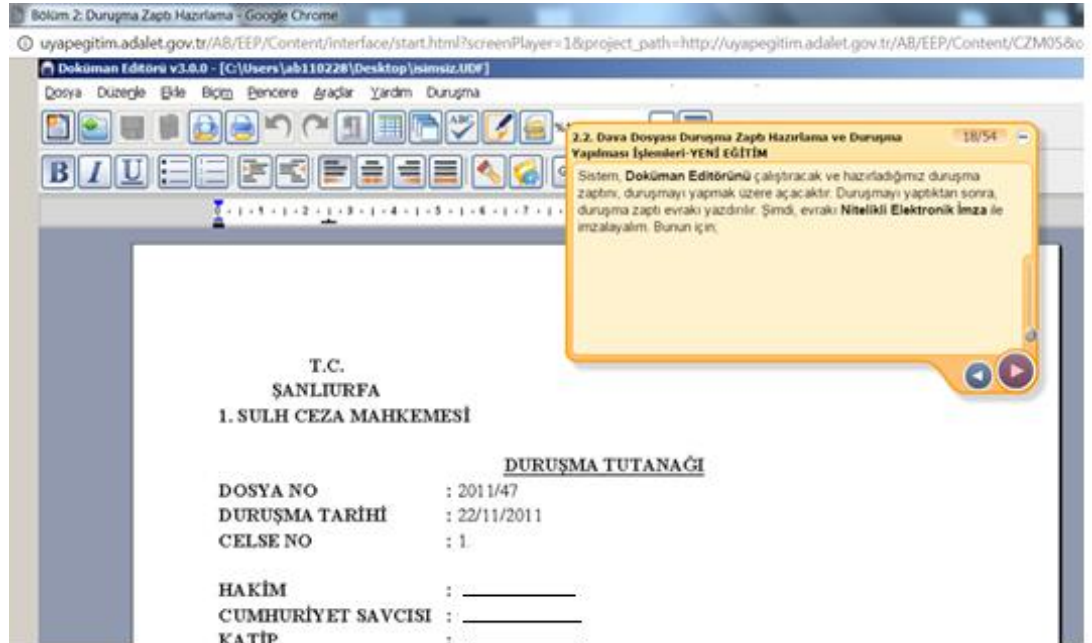
Fotoğraf 1.32: Dava Dosyası Duruşma Zaptı Hazırlama ve Duruşma Yapılması İşlemleri ekranı

- Ceza mahkemelerinde duruşma günü verilebilmesi için ‘Duruşma’ ana menüsünden gün verilmesi menüsüne tıklanır.

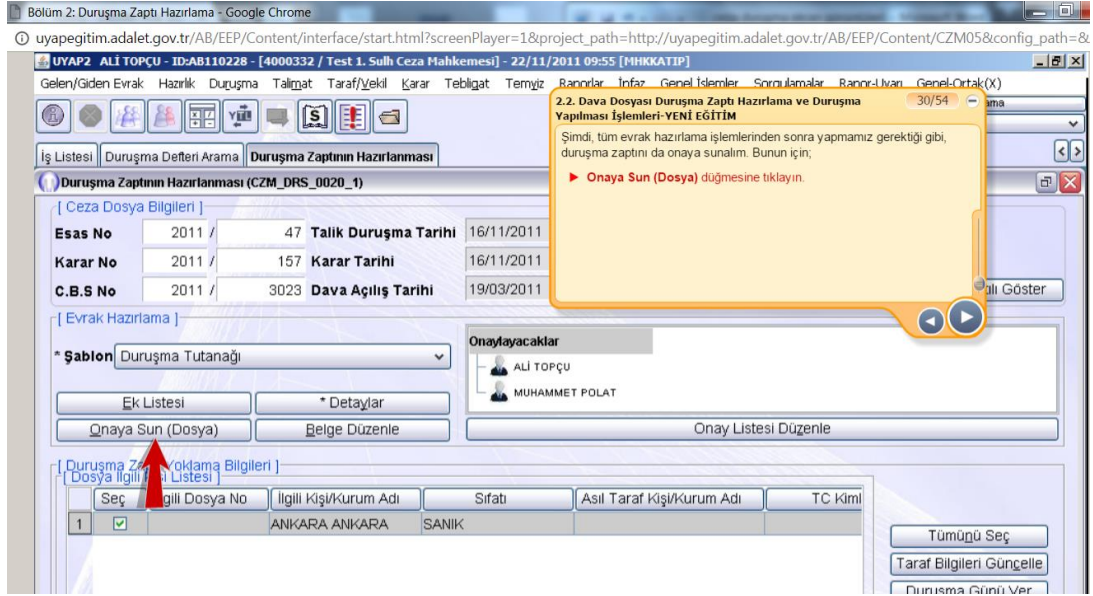

Fotoğraf 1.33: Duruşma Zaptının Hazırlanması ekranı

- Açılan menüden Duruşma Zaptının Hazırlanması ekranına ulaşılır.

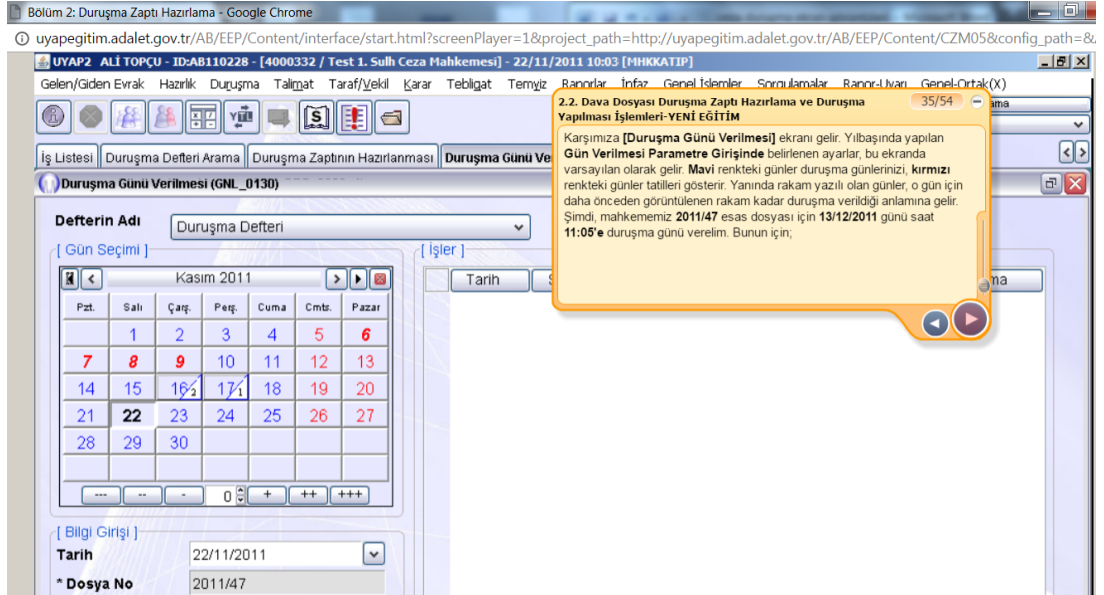

Fotoğraf 1.34: Duruşma Zaptı evrakının gösterildiği ekran

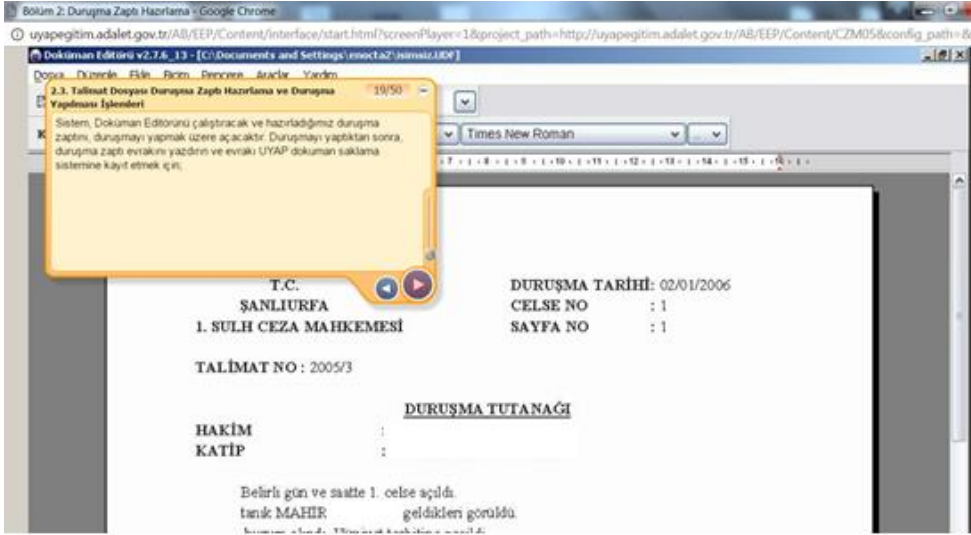

Fotoğraf 1.35: Duruşma Zaptı evrakının onaya sunulması ekranı

- Hazırlanan duruşma zaptının hâkimin onayına sunulması için 'Onaya Sun' seçeneğine tıklanır.

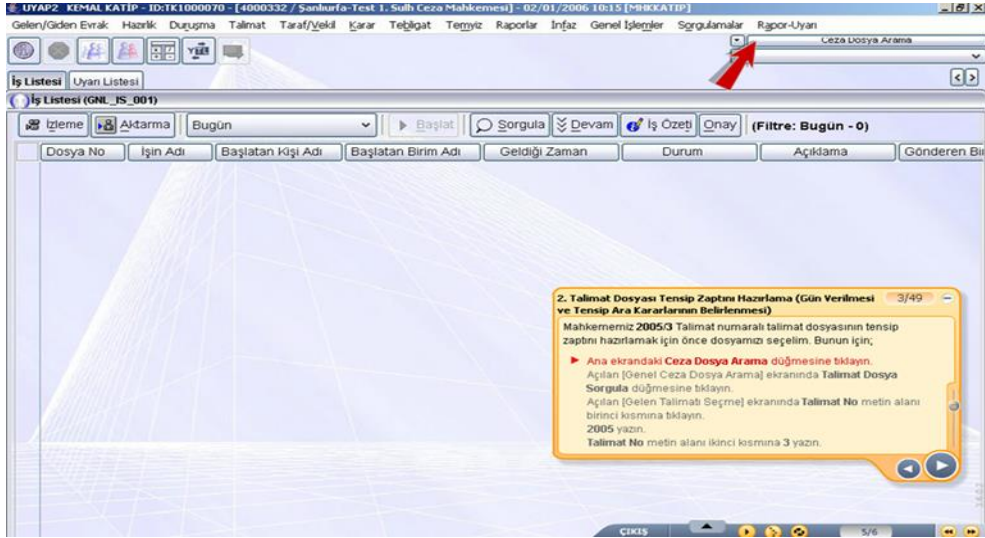
Fotoğraf 1.36: Duruşma Günü Verilmesi ekranı

Fotoğraf 1.37: Talimat Dosyası Duruşma Zaptı Evrakı yazdırma ekranı

1.5.3. UYAP Tensip İşlemleri

Ekranda “iddianame” evrakı seçilip ek yapıldıktan sonra şablondan “tensip türü” seçilir, “kapat” denilerek bu ekran kapatılır ve onaylayacak kullanıcılar belirlenir. Tensip zaptı hazırlanırken aynı ekranda bulunan matbu ara kararlardan uygun olanları seçilir. Eğer istediğimiz ara karar yoksa yeni ara karar yazılarak “ekle” tıklanır.

Fotoğraf 1.38: Tensip Zaptını Hazırlama ekranı

Tensip zaptını kaydettikten sonra “Belge Göster Düzenle” butonu seçilir ve tensip zaptında istenilen düzenlemeler yapılır ve kaydedilen tensip zaptı hâkime onaya sunulur.

Heyetli mahkemelerde bütün heyetin imzalaması gereken evrak işlemlerinden önce (tensip zaptı, gerekçeli karar, duruşma zaptı, vb.) genel işlemler uygulama faaliyetinden hâkim atama/değiştirme işlemlerine gelinir. Heyet kutucuğu işaretlenir, başkan bilgisi otomatik gelir, altta açılan üye 1 ve üye 2 kutuları yardımıyla üyeler seçilir, kaydedilir ve ekrandan çıkılır. Bu işlem her bir dosya için ayrı ayrı yapılmak zorundadır.

DEĞERLER ETKİNLİĞİ-1

Fatih Sultan Mehmet ile Rum Mimar İpsilanti Efendi'nin Duruşması

Fatih Sultan Mehmet, adını taşıyan camiin inşaatında kullanılacak mermer sütunları kestiren Rum mimarlardan İpsilanti Efendi'ye kızıp elini kestirir. Bunun üzerine İpsilanti Efendi, ilk İstanbul kadısı Sarı Hızır Çelebi'ye başvurur. Haksızlığa uğradığını belirtip hakkının Padişah'tan alınmasını ister.

Kadı, Padişah'ı çağırır. Padişah girdiğinde İpsilanti Efendi davacı makamında ayakta durmaktadır. Padişah "maznun" minderine bağdaş kurmak üzereyken kadı efendi kükrer:

"Begüm, hasmınla mürafaai şer' olunacaksın (Beyim, davacı ile hukuk önünde yüzleşeceksin.), ayağa kalk!"

Padişah kalkar. Kendisini savunması istenince hata ettiğini belirtir. Kadı efendi "kısasa kısas" hükmünü verir.

Hüküm gereğince Padişah'ın da eli kesilecektir. Dinleyenler dehşetten ve hayretten donakalmışlardır. Padişah boyun bükmüş, hükme rıza göstermiştir. Durum o kadar alışılmışın dışındadır ki İpsilanti Efendi'nin eli, ayağı titremeye başlamıştır. Akli başına gelir gibi olunca kendisini Padişah'ın yakınlarına atar.

"Davamdan vazgeçtim. İslâm adâletinin büyüklüğü karşısında küçüldüm. Böyle bir cihangirin elini kestirip kıyamete kadar lânetlenmeyi göze alamam."

Fatih'in eli kesilmekten kurtulur. Ama tazminat ödemeye mahkûm olur. Kestirdiği elin diyetini şahsi gelirinden öder. Ayrıca bir de ev verir.

Mahkeme sona erip herkes çıktıktan sonra, Padişah, kadıya döner:

"Bak a Hızır Çelebi, bu Padişah'tır deyu iltimas eyleseydin, şer'i şerife mugayır hüküm verseydin şu kılıçla başını koparırdım."

Kadı Hızır Çelebi minderini kaldırır, minderin altında duran demir topuzu Padişaha gösterir:

"Siz de padişahlığınıza mağruren hükmü tanımasaydınız billahi bu topuzla başınızı ezerdim."

(Bu vukuat" Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nin Millet Kütüphanesindeki Emiri koleksiyonunda bulunan yazma nüshanın birinci cildinin 36. sayfasında detaylı biçimde, ayrıca Abdurrahman Adil'in "Hâdisat-ı Hukukiyye" isimli eserinin 1923'te yayımlanan 12. cüzünün 185-186. sayfalarında özet olarak mevcuttur.)

UYGULAMA FAALİYETİ

Duruşma süreçlerine ilişkin hazırladığınız afişleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem basamakları	Öneriler
➤ Duruşma kavramını hukuki açıdan inceleyiniz.	➤ Duruşmada kimler görev alır? Araştırabilirsiniz.
➤ Dava dosyası hazırlama aşamalarını açıklayınız.	➤ Dava dosyası hazırlama aşamalarını araştırmalısınız.
➤ Duruşma ve tahkikat kavramlarını açıklayınız.	➤ Soruşturma, kovuşturma, duruşma ve tahkikat kavramını araştırmalısınız.
➤ Duruşmaya hazırlık hangi aşamalardan oluşmaktadır açıklayınız.	➤ Tensip zaptı kavramını araştırmalısınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin karşısında verilen parantezlerin içine ifadeler doğru ise (D) yanlış ise (Y) yazınız.

1. () İddianameyi Cumhuriyet savcısı hazırlar.
2. () İddianame 10 gün içinde iade edilmezse kabul edilmiş sayılır.
3. () İddianame mahkemeye sunulur.
4. () İddianame çağrı kâğıdı ile sanığa tebliğ edilir.
5. () Tensip zaptını Cumhuriyet savcısı mahkemeye sunar.
6. () Duruşmaya hazırlık safhası CMK’de düzenlenmiştir.
7. () Şikâyetçi olmak bir kişi veya kuruluş aleyhinde mahkeme önünde bir hak talebinde bulunmak demektir.
8. () Hukuk mahkemelerinde ve idari yargıda davalı ile davacı, ceza mahkemelerinde ise müşteki sanık, hâkim/hâkimler ile savcının hazır bulunduğu, genellikle açık ve sözlü yargılama evresine duruşma denilmektedir.
9. () Dava konusunun değer veya miktarına bakılmaksızın malvarlığı ve şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesidir.
10. () Herhangi bir malın kendisinin veya satılarak bedelinin paylaşılması suretiyle, bu mal üzerindeki ortaklığın (paydaşlığın) giderilmesine İzale-i şüyu adı verilir.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

ÖĞRENME KAZANIMI

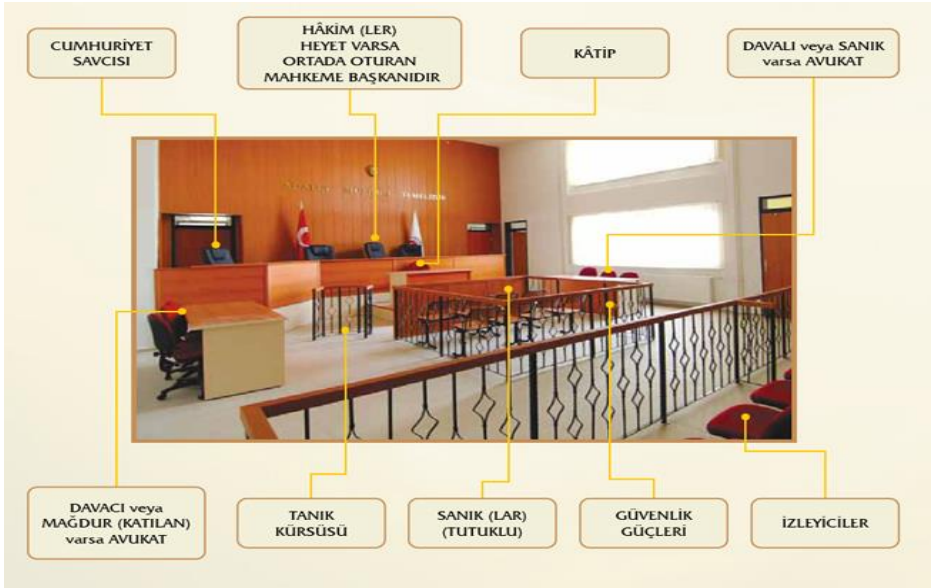
Bu öğrenme faaliyeti ile kazanılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda ile ilgili duruşma ve tahkikat işlemleri yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- CMK’de bulunan duruşma ile ilgili mevzuatı araştırınız.
- Duruşmanın nasıl yapıldığını araştırınız.
- Adliyeye giderek bir duruşmayı canlı olarak izleyiniz.
- Duruşma tutanakları ve diğer yazışmaları inceleyiniz.

2. DURUŞMA VE TAHKİKAT İŞLEMLERİ

Hukuk mahkemelerinde ve idari yargıda davalı ile davacı, ceza mahkemelerinde ise müşteki, sanık, hâkimler ile savcının hazır bulunduğu, genellikle açık ve sözlü yargılama evresine **duruşma** denir.

Fotoğraf 2.1: Duruşma salonu

2.1. Duruşma ve Tahkikat ile İlgili Kavramlar

2.1.1. Duruşmanın Başlaması

Duruşmayı mahkeme başkanı veya hâkim yönetir ve sanığı sorguya çeker, delillerin ikame edilmesini sağlar.

Mahkeme sanığın ve müdafinin hazır bulunup bulunmadığını, çağırılmış tanık ve bilirkişilerin gelip gelmediklerini saptayarak duruşmaya başlar. Sanık, duruşmaya bağısız olarak alınır. Mahkeme başkanı veya hâkim, duruşmanın başladığını, iddianamenin kabulü kararını okuyarak açıklar. Bu arada varsa salondaki tanıkların dışarı çıkarılması sağlanır.

2.1.2. Duruşmada, Sırasıyla Yapılacak İşlemler

- Sanığın açık kimliği saptanır, kişisel ve ekonomik durumu hakkında kendisinden bilgi alınır.
- İddianame veya iddianame yerine geçen belge okunur.
- Sanığa, yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanuni hakkı olduğu ve diğer hakları bildirilir.
- Sanık açıklamada bulunmaya hazır olduğunu bildirdiğinde, usulüne göre sorgusu yapılır.

2.1.3. Sanığın Duruşmada Hazır Bulunmaması

Kanunun ayırık tuttuğu hâller saklı kalmak üzere hazır bulunmayan sanık hakkında duruşma yapılmaz. Gelmemesinin geçerli nedeni olmayan sanığın zorla getirilmesine karar verilir.

Yalnız mahkeme tarafından, toplanan delillere göre sanığa mahkûmiyet dışında bir karar verilmesi gerektiği kanısına varılırsa sorgusu yapılmamış olsa da dava yokluğunda bitirilebilir.

2.1.4. Sanığın Yokluğunda Duruşma

Suç, yalnız veya birlikte adli para cezasını veya müsadereyi gerektirmekte ise sanık gelmese bile duruşma yapılabilir. Bu gibi hâllerde sanığa gönderilecek davetiyede gelmese de duruşmanın yapılacağı yazılır.

Mahkemece sorgusu yapılmış olan sanık veya yetkili kılındığı hâllerde müdafî isterse, mahkeme sanığı duruşmada hazır bulunmaktan bağışık (vareste) tutabilir.

Sanık, alt sınırı beş yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar hariç olmak üzere, istinabe (talimat) suretiyle sorguya çekilebilir. Sorgu için belirlenen gün, Cumhuriyet savcısı ile sanık ve müdafine bildirilir. Cumhuriyet savcısı ile müdafinin sorgu sırasında

hazır bulunması zorunlu değildir. Sorgusundan önce sanığa, ifadesini esas mahkemesi huzurunda vermek isteyip istemediği sorulur.

Fotoğraf 2.2: Mahkemede sorgusu yapılan sanık

2.1.5. Delillerin Ortaya Konulması

İddianamede belirtilen deliller duruşmada ortaya konulur. Buna ilave olarak duruşmada yeni delillerin araştırılması ve ortaya konulması da mümkündür. Yeni delillerin araştırılması reysen yapılabileceği gibi talep üzerine de yapılabilir. Savcı, sanık, müdafî, suçtan zarar gören ve vekili, olay belirterek mahkemeden her zaman yeni delil araştırılmasını ve belli olan delillerin duruşmaya getirtilmesini talep edebilir. Delilin ortaya konulması istemi, bunun veya ispat edilmek istenen olayın geç bildirilmiş olması nedeniyle reddedilemez.

Ortaya konulması istenilen delilden vazgeçilebilmesi mümkündür. Savcı ile sanık veya müdafî birlikte rıza gösterirlerse tanığın dinlenmesinden veya başka herhangi bir delilin ortaya konulmasından vazgeçilebilir.

Sanığın sorguya çekilmesinden sonra delillerin ortaya konulmasına başlanır. Ancak sanığın tebligata rağmen mazeretsiz olarak gelmemesi sebebiyle sorgusunun yapılamamış olması, delillerin ortaya konulmasına engel olmaz. Ortaya konulan deliller, sonradan gelen sanığa bildirilir.

➤ **Ortaya konulması istenilen bir delil aşağıda yazılı hâllerde ret olur:**

- Delil, kanuna aykırı olarak elde edilmişse,
- Delil ile ispat edilmek istenilen olayın karara etkisi yoksa,
- İstem, sadece davayı uzatmak maksadıyla yapılmışsa,
- Cumhuriyet savcısı ile sanık veya müdafî birlikte rıza gösterirlerse, tanığın dinlenmesinden veya başka herhangi bir delilin ortaya konulmasından vazgeçilebilir.

2.1.6. Delillerin Tartışılması

Duruşmada ortaya konulan deliller bir bütün olarak suç muhakemesi aktörlerince tartışılır. Ortaya konulan delillerle ilgili tartışmada söz, sırasıyla katılana veya vekiline, savcıya, sanığa ve müdafine veya kanuni temsilcisine verilir. Savcının bu devredeki değerlendirmesine **esas hakkında mütalaa** adı verilir.

Delillerin tartışılması esnasında, suç muhakemesi aktörleri, sadece maddi soruna (suçun sübutuna) ilişkin görüşlerini değil, bunun yanı sıra fiilin hukuki nitelendirmesine (hukuki sorun) ilişkin görüşlerini de bildirmeleri gerekir.

Savcı, katılan veya vekili, sanığın, müdafinin veya kanuni temsilcisinin açıklamalarına; sanık ve müdafî ya da kanuni temsilcisi de savcının ve katılanın veya vekilinin açıklamalarına cevap verebilir. Hükümden önce son söz, hazır bulunan sanığa verilir (CMK, 216. mad.). İlk defa hüküm kurulurken “son sözün sanığa verilmesi” kuralı bozmadan sonra başlayan yargılamada da kamu davasının kesintisizlik ve süreklilik ilkesinin doğal sonucu olarak aynen geçerlidir. Bozmadan sonra direnme kararı verilse de yine son söz sanığa verilmelidir.

Beyan delillerinde olduğu gibi belge delillerinin de hükmü verecek mahkeme huzurunda ortaya konulması, tartışılması, irdelenmesi ve bir bütün hâlinde tüm delillerle birlikte değerlendirilerek hükmü verilmesi adil yargılama ilkesinin temel gereklerindendir.

Hâkim, kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillere dayandırabilir. Bu deliller hâkimin vicdani kanaatiyle serbestçe takdir edilir. Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir.

- Ortaya konulan delillerle ilgili tartışmada söz, sırasıyla katılana veya vekiline, Cumhuriyet savcısına, sanığa ve müdafine veya kanuni temsilcisine verilir.
- Cumhuriyet savcısı, katılan veya vekili, sanığın, müdafinin veya kanuni temsilcisinin açıklamalarına; sanık ve müdafî ya da kanuni temsilcisi de Cumhuriyet savcısının ve katılanın veya vekilinin açıklamalarına cevap verebilir.
- Hükümden önce son söz, hazır bulunan sanığa verilir.

2.1.7. Delilleri Takdir Yetkisi

Hâkim, kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillere dayandırabilir. Bu delilleri hâkim vicdani kanaatiyle serbestçe takdir eder. Bu delillerin doğruluğunun takdiri hâkimin yetkisindedir.

Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir.

2.2. Duruşma Türleri

HMK, 28'e göre duruşma ve kararların bildirilmesi alenidir. Ancak duruşmaların bir kısmının veya tamamının gizli olarak yapılmasına ancak genel ahlakın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut resen mahkemece karar verilebilir.

2.2.1. Açık Duruşma (Duruşmanın Aleniyeti)

Duruşmalar herkese açık olarak yapılır. Ancak genel ahlakın veya kamu güvenliğinin gerektirdiği hâllerde, örneğin çocuklarla ilgili olaylar, cinsel suçlar, vb. konulardaki duruşmalar kapalı olarak yapılabilir. Bu durum önceden belirtilir, salona izleyici alınmaz, içeridekilerin salonu terk etmesi istenir.

Kural olarak duruşmanın açık olması gerekirken, 18 yaşını doldurmamış olanlar bakımından duruşmaların kapalı yapılması ve hükmün de kapalı duruşmada açıklanması esastır (CMK, 185).

Duruşma salonu hâkimin idaresi altındadır. Hâkim, salonda düzenin sağlanması için gerekli tedbirleri alabilir hatta salonun düzenini bozan kişiyi disiplin hapsi ile dahi cezalandırabilir (4 güne kadar). Salonda bulunduğunuz sırada, başta yargılanan kişiler olmak üzere herkes için çok önemli ve ciddi bir iş gerçekleşmektedir. Bu sebeple salonda kesinlikle konuşulmaz, konuşmalar hakkında yorumda bulunulmaz, alkışlamak, yuhalamak gibi hareketler kesinlikle yasaktır. Salonda cep telefonunuzu kapalı tutulması gerekir. İçeride fotoğraf ve video çekimi yapmak yasaktır. Bu kurala uymayanlar 6 aya kadar hapis cezası ile yargılanır.

Kural olarak duruşmalar sözlü yapılır, hukuk mahkemeleri ise kural olarak yazılı usule tabidir. Bunun yanında genel ahlakın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, duruşmanın bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına mahkemece karar verilebilir. Duruşmanın kapalı yapılması konusundaki gerekçeli karar ile hüküm açık duruşmada açıklanır (CMK, 182. mad.).

2.2.2. Kapalı Duruşma

Duruşmaların bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına ancak genel ahlakın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde mahkeme tarafından karar verilebilir. Ayrıca küçüklerin yargılanmasında da duruşmalar kapalı yapılır. Duruşmaların açık yapılması genel kuralda da duruşmada ses ve görüntü alıcı aletlerin kullanılması mümkün değildir. Gerekli görüldüğü hâllerde duruşma ressamı tarafından duruşma esnasındaki bir durumun resmi çizilebilir.

Duruşma kapalı yapılsa bile duruşmada, hükme katılacak hâkimler ve Cumhuriyet savcısı ile zabıt kâtibinin ve kanunun zorunlu müdafiliği kabul ettiği hâllerde müdafin hazır bulunması şarttır. Müdafinin mazeretsiz olarak duruşmaya gelmemesi veya duruşmayı terk etmesi halinde duruşmaya devam edilebilir.

2.3. Duruşma Tutanağı

Duruşma için tutanak tutulur. Tutanak, mahkeme başkanı veya hâkim ile zabıt kâtibi tarafından imzalanır. Duruşmada yapılan işlemlerin teknik araçlarla kayda alınması hâlinde, bu kayıtlar vakit geçirilmeksizin yazılı tutanağa dönüştürülerek mahkeme başkanı veya hâkim ile zabıt kâtibi tarafından imzalanır.

Mahkeme başkanının mazereti bulunursa tutanak, üyelerin en kıdemlisi tarafından imzalanır.

2.3.1. Tutanağın İmzalanması ve İmza Atamayanların Durumu (HMK, 155. mad.)

Tutanak, hâkim ve zabıt kâtibi tarafından derhâl imzalanır. Tutanağa imza atamayacak durumda olan kimsenin parmak izi alınır, bunun hangi parmağa ait olduğu belirtilir. Ancak elinde parmak bulunmayanlar, imza yerine mühür veya özel işaret kullanabilir.

Usul kanunumuzun duruşma tutanağına verdiği önemin göstergesi olarak duruşma tutanağı hâkim ve zabıt kâtibi tarafından duruşma bitiminde hemen imzalanacaktır. Ayrıca tutanağa imzalaması gereken kimsenin okuma yazma bilmemesi veya imza atamayacak durumda olması hâlinde parmak izi alınacak, bunun da mümkün olmaması hâlinde özel işaret veya mühür kullanılacaktır.

Tutanağın ispat gücü (HMK, 156. mad.): Ön inceleme, tahkikat ve yargılama işlemleri, ancak tutanakla ispat olunabilir. Bu sebeple tutanakla kayıt altına alınmayan işlemlerin hukuki geçerliliği bulunmamaktadır. Eski yasa döneminden farklı olarak, tutanak yalnızca sözlü yargılamayı değil, yargılamanın tüm aşamalarında ispat gücünü haiz olacaktır.

T.C.
İSTANBUL
ANADOLU 10. AĞIR CEZA MAHKEMESİ

DURUŞMA TUTANAĞI

DOSYA NO : 2013/140 Esas
DURUŞMA TARİHİ : 11/03/2014
CELSE NO : 3.
BAŞKAN : 34385
ÜYE : 40891
ÜYE : 42604
CUMHURİYET SAVCISI : 37681
KATİP : 166733

Belirli gün ve saatte 3. celse açıldı. Açık yargılamaya devam olundu.

Sanık [] ve müdafiler Av.Mehmet [], Av. Cem [] in,
Av.Hüseyin [] ve Av.Müşir [] geldikleri görüldü.
Mersin Barosu tarafından sanık müdafii olarak görevlendirilen Av.Onur [] 'nin geldikleri görüldü.

İddia makamından soruldu: Geçen celse bildirmiş olduğumuz mütalaayı tekrar ederiz.Mütalaamız doğrultusunda hüküm kurulması talep olunur dedi.

Sanık müdafii Av.Mehmet [] esas hakkındaki son savunması soruldu:Ülkemizde belli mevki makam ve bunun getirdiği imkanlara sahip olan kişilerin bu yetkilerinin farklı şekilde kullanmaya kalktıkları sıkça karşılaşılan bir husu olarak karşınıza çıkmaktadır. Müvekkilimiz sadece şüpheli şahsın kendi seçtiği müdafisinin olduğu bu müdafinin gelmesinin beklenmesi gerektiğini belirtmiş ve makul bir suret müdafinin gelmesinin beklenmesine istemiştir.Müvekkilimiz iyi bir hukukçu olduğu için ve kendisini hakları savunmaya çalışan iyi bir hukukçu olarak tanıyoruz. Bu nedenle müvekkilimiz yanlış anlaşılmaktadır. Müvekkilimiz isnad edilen suçu işlememiştir. Bu nedenle beraatine karar verilmesini talep ediyoruz dedi.

Sanık müdafii Av.Cem [] esas hakkındaki son savunması soruldu: Müvekkilimiz hukuk kurallarına göre özellikle usul hukukun tam olarak uygulanması taraftarıdır ve bu yönde ısrarcı davranmaktadır.Bu nedenle eylemleri suç teşkil etmemektedir. Teammüllerle yürütülmeye çalışılan usul konusundaki uygulamalarda müvekkilim yazılı kuralların uygulanması gerektiği görüşünde olduğu için bu tür sıkıntıları sıkça yaşamaktadır. Dava konusu olayda da müvekkilim bahsettiğimiz şekilde hukul kurallarının uygulanmasını istemiştir. Bu nedenle görevli hakim ve cumhuriyet savcısına bu hususu iletmişti için hakkında görevi kötüye kullanma suçundan dava açılmış sanık olarak yargılanmaktadır.Müvekkilimin eylemi suç teşkil etmemektedir. Bu nedenle mütalaaya katılıyoruz beraatine karar verilmesini talep ediyoruz dedi.

Sanık müdafii Av.Hüseyin Köprülü esas hakkındaki son savunması soruldu: Diğer meslektaşlarımın savunmalarına katılıyorum müvekkilimin beraatine karar verilmesini talep ediyorum dedi.

Sanık müdafii Av.Müşir [] esas hakkındaki son savunması soruldu: Müvekkilimiz orada başka bir avukat arkadaşına yardıma gitmiştir. 1136 sayılı avukatlık kanunun hükümleri gereği bu yardımları sağlamıştır. Avukatlık meslek kurallarına göre davranmıştır. Görevini kötüye

1/3

gsm Sitemizde yer alan bu dokümana <http://tutanaklar.uyap.gov.tr> adresinden GqpwXX - 9fXQGEs - GCqr18T - 7MM3GI kodu ile erişebilirsiniz.

Fotoğraf 2.3: Duruşma Tutanağı

2.3.2. Tutanak Örneği Verilmesi (HMK 158. mad.)

Tutanakların tamamı veya bir kısmının örnekleri, talep hâlinde taraflara veya ferî müdahale verilir. Bu örneklere mahkemenin mührü basılır ve aslına uygun olduğu yazı işleri müdürü tarafından imza olunarak onaylanır.

Tutanağın eki niteliğinde bulunan ve gizlilik kararı kapsamında kalan belgelerin örneği ancak, hâkimin izni ile verilebilir.

Davanın hiçbir evrakının taraflardan ve katılardan gizlenemez, diledikleri zaman dava evrakını kurallar çerçevesinde inceleyebilirler. Kendisine gizlilik niteliği taşıyan belge örnekleri verilen taraf, katılan veya vekilinin, gizliliğin ihlal edilmesi halinde sorumluluğu doğacaktır.

Dosyaya belge konulması ve dosyanın başka yere gönderilmesi (HMK,159. mad.)

Dava ile ilgili mahkemeye sunulan her türlü dilekçe ve belge hâkim veya yazı işleri müdürüne havale ettirildikten sonra, zabıt kâtibi tarafından dosyasına konulur.

Dosyanın başka bir resmî mercie gönderilmesi gerektiğinde, hâkim reysen veya talep üzerine dosyada yer alan bir belgenin aslı yerine onaylı bir örneğinin gönderilmesine karar verebilir. Belge CD, kaset, senet gibi her türlü materyali kapsamaktadır.

2.3.3. Duruşma Tutanağının Başlığı

Duruşma tutanağının başlığında;

- Duruşmanın yapıldığı mahkemenin adı,
- Oturum tarihleri,
- Hâkimin, Cumhuriyet savcısının ve zabıt kâtibinin adı ve soyadı belirtilir.

2.3.4. Duruşma Tutanağının İçeriği

Duruşma tutanağında;

- Oturumlara katılan sanığın, müdafin, katılanın, vekilinin, kanuni temsilcisinin, bilirkişinin, tercümanın, teknik danışmanın adı ve soyadı,
- Duruşmanın seyrini ve sonuçlarını yansıtan ve yargılama usulünün bütün temel kurallarına uyulduğunu gösteren unsurlar,
- Sanık açıklamaları,
- Tanık ifadeleri,
- Bilirkişi ve teknik danışman açıklamaları,
- Okunan veya okunmasından vazgeçilen belge ve yazılar,
- İstemler, reddi hâlinde gerekçesi,
- Verilen kararlar,
- Hüküm yer alır.

Duruşmanın nasıl yapıldığı, kanunda belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yapıp yapılmadığı, ancak tutanakla ispat olunabilir. Tutanağa karşı yalnız sahtecilik iddiası yöneltilebilir.

T.C.
ANKARA
1. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ

DURUŞMA TUTANAĞI

DOSYA NO. : 2016/.... Esas

DURUŞMA TARİHİ : 04/04/2017

CELSE NO. : 4.

HÂKİM :

KÂTİP :

Bellirli gün ve saatte 2017/1976 esas no.lu davanın 1. celsesi aleni olarak açıldı. Davacı vekili Av. ile davalı vekili Av. geldi, açık duruşmaya başlandı. Tanık’nin ifadesini içeren talimat cevabı geldiği görüldü. Okundu.

Davacı vekilinin 10.03.2017 tarihli dilekçesini okundu. Davalı vekilinin bugünkü tarihli dilekçesini ve eklerini ibraz etti. Dilekçenin ve eklerin birer örneği davacı vekiline verildi. Davalı vekili dilekçeyi incelemek ve gerekirse cevap vermek üzere mehil istedi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1. Davalı vekiline 15 günlük kesin mehil verilmesine,
2. Bu nedenle duruşmanın 10.06.2017 saat 10.15’e bırakılmasına karar verildi.

Kâtip
0090

Hâkim
99999

Form 2.1: Duruşma Tutanağı

2.3.5. Duruşmanın Sona Ermesi

Duruşmanın sona erdiği açıklandıktan sonra hüküm verilir. Beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkûmiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, davanın reddi ve düşmesi kararı, hükümdür.

➤ **Beraat kararı:**

- Yüklenen fiilin kanunda suç olarak tanımlanmamış olması,
- Yüklenen suçun sanık tarafından işlenmediğinin sabit olması,
- Yüklenen suç açısından failin kast veya taksirinin bulunmaması,
- Yüklenen suçun sanık tarafından işlenmesine rağmen olayda bir hukuka uygunluk nedeninin bulunması,
- Yüklenen suçun sanık tarafından işlendiğinin sabit olmaması, hâllerinde verilir.

Beraat kararı ile soruşturma aşamasında şüpheli, kovuşturma aşamasında sanık pozisyonunda olan kişi bu davadan aklanmış olarak çıkar. Davadan dolayı karşılaştığı maddi ve manevi kayıpları ve yapmışsa yargılama giderleri de devlet tarafından kendisine talebi hâlinde ödenir.

➤ **Ceza verilmesine yer olmadığına dair karar:**

- Yüklenen suçla bağlantılı olarak yaş küçüklüğü, akıl hastalığı veya sağır ve dilsizlik hâli ya da geçici nedenlerin bulunması,
- Yüklenen suçun hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin yerine getirilmesi suretiyle veya zorunluluk hâli ya da cebir veya tehdit etkisiyle işlenmesi,
- Meşru savunmada sınırın heyecan, korku ve telaş nedeniyle aşılması,
- Kusurluluğu ortadan kaldıran hataya düşülmesi hâllerinde, kusurunun bulunmaması dolayısıyla ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir.
- İşlenen fiilin suç olma özelliğini devam ettirmesine rağmen;
 - Etkin pişmanlık,
 - Şahsi cezasızlık sebebinin varlığı,
 - Karşılıklı hakaret,
 - İşlenen fiilin haksızlık içeriğinin azlığı,

hâllerinde, ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir. Beraat kararından farkı, beraat kararında failin o suçla hiçbir ilgisinin olmamasına rağmen ceza verilmesine yer olmadığı durumlarda failin suçla bir ilişkisi var ama ceza verilmemesini gerektiren unsurları da beraberinde bulundurmaktadır.

➤ **Mahkûmiyet kararı verilmesi**

Yüklenen suçu işlediğinin sabit olması hâlinde, sanık hakkında mahkûmiyet kararı verilir. Bunun yanında yüklenen suçu işlediğinin sabit olması hâlinde, belli bir cezaya mahkûmiyet yerine veya mahkûmiyetin yanı sıra güvenlik tedbirine de hükmolunur.

➤ **Davanın reddi kararı**

Aynı fiil nedeniyle aynı sanık için önceden verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava varsa davanın reddine karar verilir.

➤ **Davanın düşmesi kararı**

Türk Ceza Kanunu'nda öngörülen düşme sebeplerinin varlığı ya da soruşturma veya kovuşturma şartının gerçekleşmeyeceğinin anlaşılması hâllerinde, davanın düşmesine karar verilir. Ancak soruşturmanın veya kovuşturmanın yapılması şarta bağlı tutulmuş olup da şartın henüz gerçekleşmediği anlaşılırsa gerçekleşmesini beklemek üzere durma kararı verilir. Bu karara itiraz edilebilir.

2.3.6. Karar ve Hükümlerde Gerekli Oy Sayısı

Mahkemece karar ve hükümler oybirliği veya oyçokluğuyla verilir. Karşı oya tutanakta yer verilir, gerekçesi de tutanakta gösterilir.

2.3.7. Hükümün Gerekçesinde Gösterilmesi Gereken Hususlar

Mahkûmiyet hükmünün gerekçesinde aşağıdaki hususlar gösterilir:

- İddia ve savunmada ileri sürülen görüşler.
- Delillerin tartışılması ve değerlendirilmesi, hükme esas alınan ve reddedilen delillerin belirtilmesi, bu kapsamda dosya içerisinde bulunan ve hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delillerin ayrıca ve açıkça gösterilmesi gerekir.
- Ulaşılan kanaat, sanığın suç oluşturduğu sabit görülen fiili ve bunun nitelendirilmesi, bu hususta ileri sürülen istemleri de dikkate alarak Türk Ceza Kanunu'nun 61 ve 62'nci maddelerinde belirlenen sıra ve esaslara göre cezanın belirlenmesi, yine aynı Kanun'un 53 ve devamı maddelerine göre cezaya mahkûmiyet yerine veya cezanın yanı sıra uygulanacak güvenlik tedbirinin belirlenmesi gerekir.
- Cezanın ertelenmesine, hapis cezasının adli para cezasına veya tedbirlerden birine çevrilmesine veya ek güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına veya bu hususlara ilişkin istemlerin kabul veya reddine ait dayanaklar gerekir.
- Beraat hükmünün gerekçesinde, 223'üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen hâllerden hangisine dayanıldığının gösterilmesi gerekir.
- Ceza verilmesine yer olmadığına dair kararın gerekçesinde, 223'üncü maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirtilen hâllerden hangisine dayanıldığının gösterilmesi gerekir.
- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen hükümlerin dışında başka bir karar veya hükmün verilmesi hâlinde bunun nedenleri gerekçede gösterilir.

Duruşma sonunda, duruşmada hazır bulunanların duyacağı şekilde CMK'nin 232'nci maddesinde belirtilen esaslara göre duruşma tutanağına geçirilen hüküm fıkrası okunarak gerekçesi ana çizgileriyle anlatılır.

2.3.8. Hükümün Açıklanması

- Hazır bulunan sanığa ayrıca başvurabileceği kanun yolları, mercii ve süresi bildirilir.
- Beraat eden sanığa, tazminat isteyebileceği bir hâl varsa bu da bildirilir.
- Hüküm fıkrası herkes tarafından ayakta dinlenir.
- Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Uzlaşmaya ilişkin hükümler saklıdır. Hükümün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukuki sonuç doğurmamasını ifade eder.

**T.C. DİKİLİ ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ Esas-Karar No:..... Esas -
.....TÜRK MİLLETİ ADINA**

T.C.

**DİKİLİ ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ
KARAR ESAS NO:**

GEREKÇELİ

KARAR NO:

HAKİM:

KATİP:

DAVACI :

VEKİLİ:

DAVALILAR :

VEKİLİ:

DAVA:

DAVA TARİHİ:

KARAR TARİHİ:

GEREKÇELİ K. T.:

T.C. DİKİLİ ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ Esas-Karar

No:.....Mahkememizde görülmekte bulunan Elatmanın Önlenmesi
(Muarazanın Önlenmesi) davasının yapılan açık yargılamasının sonunda,

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

.....
.....
.....
.....

Form 2.2: Gerekçeli Karar örneği

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için;

- Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması gerekir.
- Mahkemece sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması gerekir.
- Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi gerekir.
- Açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen hükümde, mahkûm olunan hapis cezası ertelenemez ve kısa süreli olması hâlinde seçenek yaptırımlara çevrilemez.

- Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi hâlinde sanık, beş yıl süreyle denetim süresine tâbi tutulur. Bu süre içinde bir yıldan fazla olmamak üzere mahkemenin belirleyeceği süreyle sanığın denetimli serbestlik tedbiri olarak;
- Bir meslek veya sanat sahibi olmaması halinde, meslek veya sanat sahibi olmasını sağlamak amacıyla bir eğitim programına devam etmesine,
 - Bir meslek veya sanat sahibi olması hâlinde, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına,
 - Belli yerlere gitmekten yasaklanmasına, belli yerlere devam etmek hususunda yükümlü kılınmasına ya da takdir edilecek başka yükümlülüğü yerine getirmesine, karar verilebilir. Denetim süresi içinde dava zamanasını durur.
 - Altıncı fıkranın (c) bendinde belirtilen koşulu derhal yerine getiremediği takdirde; sanık hakkında mağdura veya kamuya verdiği zararı denetim süresince aylık taksitler hâlinde ödemek suretiyle tamamen gidermesi koşuluyla da hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilir.
 - Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmediği ve denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülükler uygun davranıldığı takdirde, açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak davanın düşmesi kararı verilir.
 - Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülükler aykırı davranması hâlinde, mahkeme hükmü açıklar. Ancak mahkeme, kendisine yüklenen yükümlülükleri yerine getiremeyen sanığın durumunu değerlendirerek; cezanın yarısına kadar belirleyeceği bir kısmının infaz edilmemesine ya da koşullarının varlığı hâlinde hükümdeki hapis cezasının ertelenmesine veya seçenek yaptırımlara çevrilmesine karar vererek yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir.
 - Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir.
 - Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi hâlinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.
 - Bu maddenin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümleri, Anayasa'nın 174'üncü maddesinde koruma altına alınan İnkılap Kanunları'nda yer alan suçlarla ilgili olarak uygulanmaz.

2.3.9. Hükümün Gerekçesi ve Hüküm Fıkrasının İçereceği Hususlar

Hükümün başına:

- Kararın "Türk Milleti Adına" verildiği,
- Hükümü veren mahkemenin adı,
- Hükümü veren mahkeme başkanının ve üyelerinin veya hâkimin, Cumhuriyet savcısının ve zabıt kâtibinin, katılanın, mağdurun, vekilinin, kanuni temsilcisinin ve müdafin adı ve soyadı ile sanığın açık kimliği,
- Beraat kararı dışında, suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi,
- Sanığın gözaltında veya tutuklu kaldığı tarih ve süre ile halen tutuklu olup olmadığı, yazılır.
- Karar ve hükümler bunlara katılan hâkimler tarafından imzalanır.

T.C. YARGITAY Ceza Genel Kurulu

Esas:

Karar:

Karar Tarihi: 03.02.2009

ÖZET: İtiraz merciince, hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin karar, suça ve sanığa ilişkin objektif uygulama koşullarının var olup olmadığı ile sınırlı olarak yapılmalıdır.

Dava:

Form 2.3: Hükümün Açıklanmasının Geriye Bırakılması Kararı örneği

Hükümün gerekçesi, tümüyle tutanağa geçirilmemişse açıklanmasından itibaren en geç on beş gün içinde dava dosyasına konulur.

Hâkimlerden biri hükümü imza edemeyecek hâle gelirse bunun nedeni mahkeme başkanı veya hükümde bulunan hâkimlerin en kıdemlisi tarafından hükümün altına yazılır.

Hüküm fıkrasında, 223. maddeye göre verilen kararın ne olduğunun, uygulanan kanun maddelerinin, verilen ceza miktarının, kanun yollarına başvurma ve tazminat isteme olanağının bulunup bulunmadığının, başvuru olanağı varsa süresi ve merciinin tereddüde yer vermeyecek şekilde açıkça gösterilmesi gerekir.

Hükümlerin nüshaları ve özetleri mahkeme başkanı veya hâkim ile zabıt kâtibi tarafından imzalanır ve mühürlenir.

2.4. UYAP Duruşma İşlemleri Ekranları

2.4.1 Duruşma Sonrası Yoklama Sonucunun Girilmesi

Duruşma sonrası ilgili davanın vekillerinin, tanıklarının ve taraflarının yoklama sonucunun girilmesi ve ilgili duruşmanın son duruşma (nihai kararın verildiği) olup olmadığı bilgisinin kaydedilmesi işleminin yapıldığı ekrandır.

2.4.2. Duruşma Zaptının Hazırlanması

Duruşma sırasında hâkimin bir sonraki duruşma için hazırlanmasını istediği bilgi ve belgelerin hazırlanıp kaydedildiği ekrandır. Duruşma günü ve saati belirlenen ve duruşma saati gelen dava dosyası ile ilgili duruşma zaptı hazırlanması işlemlerini de kapsamaktadır.

[Duruşma Zaptının Hazırlanması (CZM_DPS_9029)]

[Ceza Dosyası Bilgileri]

Esas No : 2004 / 230 Talik Duruşma Tarihi : 21/12/2004 Statu Bilgisi : Tezdi Biriminden İki Açılış

Karar No : / Karar Tarihi : Dosya Türü : Ceza Davası Dosyası

C.B.S No : 2004 / 51 Dava Açılış Tarihi : 02/03/2004

[Duruşma Zaptı Bilgileri]

Duruşma Güzellik Bilgisi : ☒ Açık ☐ Oğul Celse No :

[Duruşma Zaptı Yoklama Bilgileri]

[Dosya İlgili Kişi Listesi]

Seç	İlgili Dosya No	İlgili Kişinin Adı	Sınıf	Asıl Taraf Kişinin Adı
☒			SANIK	

[Evrakı Hazırlama]

* Şablon : Duruşma Tutanağı

[Ek Listesi] [Detaylar] [Onay Listesi Düzenle]

Fotoğraf 2.4: Duruşma Zaptının Hazırlanması ekranı

2.4.3. Gün Verilmesi

Ceza mahkemeleri alt sisteminde dava dosyalarına duruşma günü verilmesi, daha önceden verilmiş duruşma günlerinin listelenmesi ve güncellenmesi işleminin yapıldığı ekrandır.

Gün Verilmesi (GML_0130)

Defterin Adı: [Seçim]

Gün Seçimi: Ocak 2005

Paz.	Salı	Çarş	Paz	Cuma	Cumrt	Pazar
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Tarih: 10/01/2005

* Dosya No: 2004/1239

* İşlem Türü: Duruşma

* Başlangıç Saati: 09:00

Açıklama: [Text Box]

Fotoğraf 2.5: Gün Verilmesi ekranı

2.4.4. Hâkimin Not Defteri

Hâkimlerin kullandığı ekrandır. Mahkemede görülen dava dosyalarıyla ilgili alınan notların görüntülendiği ve girilen hatırlatma bilgilerinin güncellendiği ekrandır.

2.4.5. Tahliye Kaydının Yapılması

Tahliye kararı: Bir tutuklunun, hâkim kararı ile serbest bırakılmasıdır. Tahliye Kaydının Yapılması; dava dosyasında hâkim tarafından verilen tahliye kararının kaydının yapılması işlemlerinin yapıldığı ekrandır.

Tahliye Kaydının Yapılması (CZM_005_005)

[Ceza Dosyası Bilgileri]

Esas No: 2004 / 903 Tarih Duruşma Tarihi: 14/12/2004 Statü Bilgisi: Nihai Karar Kaydedildi Tutuklu Var

Karar No: 2004 / 14 Karar Tarihi: 14/12/2004 Dosya Türü: Ceza Dava Dosyası

C.B.S No: 2004 / 27799 Dava Açılış Tarihi: 14/01/2004

[Evrak Hazırlama]

* Şablon: Tahliye Muzakkeresi

Onaylanacak: [Text Box]

Dağın Yapılacak Bir: [Text Box]

Kullanılacak Adres: Ankara Esas Masası

[Tahliye Talebi Yapanların Sıralı Listesi]

TC Kimlik No	Adı	Soyadı	Kod Adı	Tutuklama Tarihi	Tutuklama Tipi	Vücuh Tarihi
	MURAT	PEHLIVANLI		14/12/2004	Mevcutlu	

[Talep Bilgileri]

* Karar Çeşitli: Salıverme/Tahliye

* Karar Sebebi: [Text Box]

* Talep Çeşitli: İnfalebi

* Karar Tarihi: 14/12/2004

Fotoğraf 2.6: Tahliye Kaydının Yapılması ekranı

2.4.6. Tutuklama Kaydının Yapılması

Tutuklama Kaydının Yapılması; dava dosyasında hâkim tarafından ilgili ara kararda verilen tutuklama veya salıverme kararlarının kaydının yapıldığı ekrandır.

Fotoğraf 2.7: Tutuklama Kaydının Yapılması ekranı

2.4.7. Dosyanın Geçici Gönderilmesi

Başka bir mahkemeden kendi biriminize dosyayı inceleme isteği ya da ara kararı gereğince dosyanın istenmesi durumunda, dosya isteme bilgilerinin sisteme kaydedilmesi ve üst yazı hazırlanması işleminin yapıldığı ekrandır.

2.4.8. Gıyabi Tutuklamanın Kaldırılması

Dava dosyaları mahkemede görülürken verilen gıyabi tutuklamanın kaldırılması ara kararının sistem üzerinde yapıldığı ekrandır.

2.4.9. Dava Listesinin Hazırlanması/Görüntülenmesi

İlgili mahkemede görülecek olan günlük davaların listesinin hazırlandığı ekrandır.

2.4.10. Dava Listesinin Hazırlanması

Fotoğraf 2.8: Dava Listesinin Hazırlanması

2.4.11. Keşif İşlemleri

Keşif heyetinin belirlenmesi faaliyetlerinin otomasyon ortamında gerçekleştirilmesini kapsamaktadır.

- Keşif Heyetinin Belirlenmesi; keşfe katılacak kişilerin belirlenmesi işleminin yapıldığı ekrandır. Ara kararda keşif kararı verilmesinden sonra sistem iş listesine keşif heyetinin belirlenmesi işini atayacaktır.
- Keşif Tutanağının Hazırlanması; dava dosyasında bir keşif heyeti oluşturulup görevlendirme yapıldıktan sonra keşif heyetinin olay yerinde yapmış olduğu inceleme raporunun birime teslim edildiğini sisteme kaydeden ekrandır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Örnek bir dava dosyası ve dava listesi oluşturarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Duruşmanın açıklığı nedir?	➤ CMK'den yararlanarak konuyu araştırabilirsiniz.
➤ Duruşma tutanağında hangi bilgiler bulunmalıdır?	➤ Örnek bir duruşma tutanağını inceleyerek konuyu araştırabilirsiniz.
➤ Hükümün gerekçesinde hangi unsurlar bulunmalıdır?	➤ Örnek bir gerekçeli kararı inceleyerek konuyu araştırabilirsiniz.
➤ Duruşma sonunda hangi kararlar verilebilir?	➤ CMK'den yararlanarak konuyu araştırabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Küçüklerin yargılanmasında da duruşmalaryapılır.
2. Gelmemesinin geçerli nedeni olmayan sanığıngetirilmesine karar verilir.
3. Delillerin doğruluğunun takdiriyetkisindedir.
4. Aynı fiil nedeniyle aynı sanık için önceden verilmiş bir veya açılmış bir dava varsa davanınkarar verilir.
5. Hükümün gerekçesi, tümüyle tutanağa geçirilmemişse açıklanmasından itibaren en geçgün içinde dava dosyasına konulur.

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

6. Aşağıdakilerden hangisi işlenen fiilin suç olma özelliğini devam ettirmesine rağmen ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilebilecek hâllerden biri değildir?
A) Etkin pişmanlık,
B) Şahsî cezasızlık sebebinin varlığı
C) Karşılıklı hakaret
D) İşlenen fiilin haksızlık içeriğinin azlığı
E) Failin ölmesi
7. Aşağıdakilerden hangisi beraat kararı verilecek hâllerden biri değildir?
A) Yüklenen fiilin kanunda suç olarak tanımlanmamış olması
B) Yüklenen suçun sanık tarafından işlendiğinin sabit olması
C) Yüklenen suçun sanık tarafından işlenmediğinin sabit olması
D) Yüklenen suç açısından failin kast veya taksirinin bulunmaması
E) Yüklenen suçun sanık tarafından işlenmesine rağmen olayda bir hukuka uygunluk nedeninin bulunması
8. Aşağıdakilerden hangisi duruşma tutanağında bulunması gerekenlerden biri değildir?
A) Sanık açıklamaları
B) Bilirkişi ve teknik danışman açıklamaları
C) Okunan veya okunmasından vazgeçilen belge ve yazılar
D) Yazı işleri müdürünün imzası
E) Hüküm

9. Aşağıdakilerden hangisi duruşmada yapılacak işlemlerden değildir?
- A) İddianame veya iddianame yerine geçen belge okunur.
 - B) Sanığın açık kimliği saptanır.
 - C) Otopsi yapılır.
 - D) Sanığa, yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanuni hakkı olduğu ve diğer hakları bildirilir.
 - E) Sanık açıklamada bulunmaya hazır olduğunu bildirdiğinde usulüne göre sorgusu yapılır.
10. Aşağıdakilerden hangisi hüküm karar metninde bulunmaz?
- A) Hükümü veren mahkemenin adı
 - B) Sanığın gözaltında veya tutuklu kaldığı tarih ve süre ile halen tutuklu olup olmadığı
 - C) Beraat kararı dışında, suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi
 - D) İddianame
 - E) Hükümü veren mahkeme başkanının açık kimliği

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

ÖĞRENME KAZANIMI

Bu öğrenme faaliyeti ile kazanılacak bilgi ve beceriler, reddi hâkim / reddi kâtip talepleri ve hâkimin çekinmesi ile ilgili evrak işlemlerini yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- CMK’de bulunan reddi hâkim ve reddi kâtip ile ilgili mevzuatı araştırınız.
- Reddi hâkim ve reddi kâtip nasıl yapıldığını araştırınız.
- Hâkimin hangi durumlarda davaya bakamayacağını inceleyiniz.
- Reddi hâkim ve reddi kâtip tutanakları ve diğer yazışmaları inceleyiniz.

3. REDDİ HÂKİM/REDDİ KÂTİP TALEPLERİ VE HÂKİMİN ÇEKİNMESİ İŞLEMLERİ

3.1. Reddi Hâkim, Reddi Kâtip ve Hâkimin Çekinmesi Kavramları

Reddi hâkim: Davaya bakan hâkimin tarafsızlığını şüpheye düşüren hâl bulunduğu öne sürülerek taraflardan birinin yaptığı talep veya hâkimin kendiliğinden istinkâf etmesi (çekinmesi) hâkimi kabul etmemesidir.

Reddi kâtip: Davaya zabıt kâtibi olarak katılan personelin tarafsızlığını şüpheye düşüren hâl bulunduğu öne sürülerek taraflardan birinin yaptığı talep veya kâtibin kendiliğinden çekinmesi, kâtibi kabul etmemesidir.

Hâkimin çekinmesi: Hâkimin davadan geri durması, kabul etmemesi, reddetmesidir.

3.1.1. Hâkimin Davaya Bakamayacağı Hâller

HMK’nin 34 ve 36. maddelerine göre hâkim, aşağıdaki hâllerde davaya bakamaz; talep olmasa bile çekinmek zorundadır:

- Kendisine ait olan veya doğrudan doğruya ya da dolaylı yollardan ilgili olduğu davada,
- Aralarında evlilik bağı kalksa bile eşinin davasında,

- Kendisi veya eşinin altsoy veya üstsoyunun davasında,
- Kendisi ile arasında evlatlık bağı bulunanın davasında,
- Üçüncü derece de dâhil olmak üzere kan veya kendisini oluşturan evlilik bağı kalksa dahi kayın hısımlığı bulunanların davasında,
- Nişanlısının davasında,
- İki taraftan birinin vekili, vasisi, kayyımı veya yasal danışmanı sıfatıyla hareket ettiği davalarda hâkimlik görevini yapamaz.

HMK'nin 36. maddesi ret sebeplerini düzenler. Buna göre;

Hâkimin tarafsızlığından şüpheyi gerektiren önemli bir sebebin bulunması hâlinde, taraflardan biri hâkimi reddedebileceği gibi hâkim de bizzat çekilebilir.

Özellikle aşağıdaki hâllerde, hâkimin reddi sebebinin varlığı kabul edilir:

- Davada, iki taraftan birine öğüt vermiş ya da yol göstermiş olması,
- Davada, iki taraftan birine veya üçüncü kişiye kanunen gerekmediği hâlde görüşünü açıklamış olması,
- Davada, tanık veya bilirkişi olarak dinlenmiş veya hâkim ya da hakem sıfatıyla hareket etmiş olması,
- Davanın, dördüncü derece de dâhil yansoy hısımlarına ait olması,
- Dava esnasında, iki taraftan biri ile davası veya aralarında bir düşmanlık bulunması hâkimin ret sebeplerindendir.

HMK'nin 34. maddesi hâkimin davaya bakmaktan yasaklılığı ve reddi hâkim, aşağıdaki hâllerde davaya bakamaz; talep olmasa bile çekinmek zorundadır:

- Kendisine ait olan veya doğrudan doğruya ya da dolayısıyla ilgili olduğu davada.
- Aralarında evlilik bağı kalksa bile eşinin davasında.
- Kendisi veya eşinin altsoy veya üstsoyunun davasında.
- Kendisi ile arasında evlatlık bağı bulunanın davasında.
- Üçüncü derece de dâhil olmak üzere kan veya kendisini oluşturan evlilik bağı kalksa dahi kayın hısımlığı bulunanların davasında.

Ret talebi, zabıt kâtibinin görev yaptığı mahkeme tarafından karara bağlanır. Bu konuda verilecek kararlar kesindir.

Zabıt kâtibi de HMK'nin 34'üncü maddesindeki sebepleri bildirerek görevden çekinebilir. Bu hâlde gereken karar, görev yaptığı mahkeme tarafından verilir.

Zabıt kâtibinin aynı işte hâkim ile birlikte reddi veya çekinmesinin istenmesi hâlinde, hâkim hakkında ret veya çekinmeyi inceleyecek olan merci, her ikisi hakkında karar verir.

3.1.2. Yargılamaya Katılamayacak Hâkim

- Bir karar veya hükme katılan hâkim, yüksek görevli mahkemece bu hükme ilişkin olarak verilecek karar veya hükme katılamaz.
- Aynı işte soruşturma evresinde görev yapmış bulunan hâkim, kovuşturma evresinde görev yapamaz.
- Yargılamanın yenilenmesi hâlinde, önceki yargılamada görev yapan hâkim, aynı işte görev alamaz.

3.1.3. Hâkimin Reddi Sebepleri ve Ret İsteminde Bulunabilecekler

Hâkimin davaya bakamayacağı hâllerde reddi istenebileceği gibi tarafsızlığını şüpheyne düşürecek diğer sebeplerden dolayı da reddi istenebilir.

Cumhuriyet savcısı; şüpheli, sanık veya bunların müdafî, katılan veya vekili, hâkimin reddi isteminde bulunabilirler.

Bunlardan herhangi biri istediği takdirde, karar veya hükme katılacak hâkimlerin isimleri kendisine bildirilir.

3.1.4. Tarafsızlığını Şüpheyne Düşürecek Sebeplerden Dolayı Hâkimin Reddi İsteminin Süresi

Tarafsızlığını şüpheyne düşürecek sebeplerden dolayı bir hâkimin reddi, ilk derece mahkemelerinde sanığın sorgusu başlayıncaya; duruşmalı işlerde bölge adliye mahkemelerinde inceleme raporu ve Yargıtay'da görevlendirilen üye veya tetkik hâkimi tarafından yazılmış olan rapor üyelere açıklanıncaya kadar istenebilir. Diğer hâllerde, inceleme başlayıncaya kadar hâkimin reddi istenebilir.

Sonradan ortaya çıkan veya öğrenilen sebeplerle duruşma veya inceleme bitinceye kadar da hâkimin reddi istenebilir. Ancak bu istemin, ret sebebinin öğrenilmesinden itibaren yedi gün içinde yapılması şarttır.

3.1.5. Zabıt Kâtibinin Reddi veya Çekinmesi

Yukarıda hâkim için yazılı hükümler zabıt kâtipleri hakkında da uygulanır. Zabıt kâtibinin reddi veya kendisinin reddini gerektiren sebepleri bildirerek görevden çekinmesi hâlinde gereken karar, yanında çalıştığı mahkeme başkanı veya hâkim tarafından verilir.

Aynı işte zabıt kâtibinin hâkim ile birlikte reddi istemi hakkında veya çekinmelerine karar verecek merci, hâkime göre belirlenir.

3.2. Ret İsteminin Usulü, Çekinmesi, Geri Durması, Kabul Etmemesi, Reddetmesi Aşamaları ve İçeriği

- Hâkimin reddi, mensup olduğu mahkemeye verilecek dilekçeyle veya bu hususta zabıt kâtibine bir tutanak düzenlenmesi için başvurulması suretiyle yapılır.
- Ret isteminde bulunan, öğrendiği ret sebeplerinin tümünü bir defada açıklamak ve süresi içinde olguları ile birlikte ortaya koymakla yükümlüdür.
- Reddi istenen hâkim, ret sebepleri hakkındaki görüşlerini yazılı olarak bildirir.

3.2.1. Hâkimin Reddi İstemine Karar Verecek Mahkeme

Hâkimin reddi istemine mensup olduğu mahkemece karar verilir. Ancak reddi istenen hâkim müzakereye katılamaz. Bu nedenle mahkeme teşekkül edemezse bu hususta karar verilmesi; reddi istenen hâkim asliye ceza mahkemesine mensup ise bu mahkemenin yargı çevresi içerisinde bulunan ağır ceza mahkemesine, reddi istenen hâkim ağır ceza mahkemesine mensup ise o yerde ağır ceza mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için (1) numaralı daireye; o yerde ağır ceza mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde ise, en yakın ağır ceza mahkemesine aittir.

- Ret istemi sulh ceza hâkimine karşı ise, yargı çevresi içinde bulunduğu asliye ceza mahkemesi veya tek hâkime karşı ise yargı çevresi içerisinde bulunan ağır ceza mahkemesi karar verir.
- Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin başkan ve üyelerinin reddi istemi, reddedilen başkan ve üye katılmaksızın görevli olduğu dairece incelenerek karara bağlanır.
- Ret isteminin kabulü hâlinde, davaya bakmakla bir başka hâkim veya mahkeme görevlendirilir.

3.2.2. Ret İstemi Üzerine Verilecek Kararlar ve Başvurulacak Kanun Yolları

Ret isteminin kabulüne ilişkin kararlar kesindir; kabul edilmemesine ilişkin kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz üzerine verilen ret kararı hükümle birlikte incelenir.

3.2.3. Reddi İstenen Hâkimin Yapabileceği İşlemler

Reddi istenen hâkim, ret hakkında bir karar verilinceye kadar yalnız gecikmesinde sakınca olan işlemleri yapar. Ancak hâkimin oturum sırasında reddedilmesi hâlinde, bu konuda bir karar verilebilmesi için oturuma ara vermek gerekse bile ara vermeksizin devam olunur. Böyle bir durumda tarafların iddia ve sözlerinin dinlenilmesine geçilemez ve ret konusunda bir karar verilmeden reddedilen hâkim tarafından veya onun katılımıyla bir sonraki oturuma başlanamaz.

Ret isteminin kabulüne karar verildiğinde gecikmesinde -sakınca bulunan hâl nedeniyle yapılmış işlemler dışında- duruşma tekrarlanır.

3.2.4. Hâkimin Çekinmesi ve İnceleme Mercii

Hâkim, yasaklılığını gerektiren sebeplere dayanarak çekindiğinde merci, bir başka hâkimi veya mahkemeyi davaya bakmakla görevlendirir.

Hâkim, tarafsızlığını şüpheye düşürecek sebepler ileri sürerek çekindiğinde, merci çekinmenin uygun olup olmadığına karar verir. Çekinmenin uygun bulunması halinde, davaya bakmakla bir başka hâkim veya mahkeme görevlendirilir.

Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde yapılan işler hakkında 29'uncu madde hükmü uygulanır.

3.2.5. Ret İsteminin Geri Çevrilmesi

Mahkeme, kovuşturma evresinde ileri sürülen hâkimin reddi istemini aşağıdaki durumlarda geri çevirir:

- Ret istemi süresinde yapılmamışsa,
- Ret sebebi ve delili gösterilmemişse,
- Ret isteminin duruşmayı uzatmak amacı ile yapıldığı açıkça anlaşılıyorsa bu hâllerde ret istemi, toplu mahkemelerde reddedilen hâkimin müzakereye katılmasıyla tek hâkimli mahkemelerde de reddedilen hâkimin kendisi tarafından geri çevrilir.

Bu hâllerde ret talebi, toplu mahkemelerde reddedilen hâkimin müzakereye katılmasıyla; tek hâkimli mahkemelerde ise reddedilen hâkimin kendisi tarafından geri çevrilir. İlk derece mahkemesinin bu kararlarına karşı istinaf yoluna, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin başkan ve üyeleri hakkındaki kararlarına karşı da temyiz yoluna ancak hükümle birlikte başvurulabilir (HMK 41. madde).

Bu konudaki kararlara karşı itiraz yoluna başvurulabilir.

3.2.6. Hâkimin Davaya Bakmaktan Yasaklılığı ve Reddi

- **Yasaklılık sebepleri**

Hâkim, aşağıdaki hâllerde davaya bakamaz; talep olmasa bile çekinmek zorundadır:

- Kendisine ait olan veya doğrudan doğruya ya da dolayısıyla ilgili olduğu davada,
- Aralarında evlilik bağı kalksa bile eşinin davasında,
- Kendisi veya eşinin altsoy veya üstsoyunun davasında,
- Kendisi ile arasında evlatlık bağı bulunanın davasında,

- Üçüncü derece de dâhil olmak üzere kan veya kendisini oluşturan evlilik bağı kalksa dahi kayın hısımlığı bulunanların davasında,
- Nişanlısının davasında,
- İki taraftan birinin vekili, vasisi, kayyımı veya yasal danışmanı sıfatıyla hareket ettiği davada hâkimin yasaklılık durumlarından en az birinin bulunması halinde davadan çekinme kararı alır.

➤ Çekinme kararının sonuçları

Çekinme kararına karşı üst mahkemeye başvurulabilir. Yasaklama sebebinin doğduğu tarihten itibaren, o hâkimin huzuru ile yapılan bütün işlemler, üst mahkemenin kararı ile iptal olunabilir. Hüküm ve kararlar ise herhâlde iptal olunur. Bu durumda, hâkim yargılama giderlerine mahkûm edilebilir.

Çekinme kararının ilk derece mahkemesi hâkimince verildiği hâllerde, başvuru üzerine bölge adliye mahkemesinin vereceği karar kesindir.

➤ Reddi hâkim (hâkimin reddi)

Hâkimin tarafsızlığından şüpheyi gerektiren önemli bir sebebin bulunması hâlinde, taraflardan biri hâkimi reddedebileceği gibi hâkim de bizzat çekilebilir.

Özellikle aşağıdaki hâllerde, hâkimin reddi sebebinin varlığı kabul edilir:

- Davada, iki taraftan birine öğüt vermiş ya da yol göstermiş olması.
- Davada, iki taraftan birine veya üçüncü kişiye kanunen gerekmediği hâlde görüşünü açıklamış olması.
- Davada, tanık veya bilirkişi olarak dinlenmiş veya hâkim ya da hakem sıfatıyla hareket etmiş olması.
- Davanın, dördüncü derece de dâhil yansoy hısımlarına ait olması.
- Dava esnasında, iki taraftan birisi ile davası veya aralarında bir düşmanlık bulunması.

➤ Hâkimin bizzat çekilmemesi hâli

Hâkim, reddini gerektiren sebeplerden biri varken bizzat çekilmezse, iki taraftan biri ret talebinde bulununcaya kadar davaya bakabilir.

➤ Ret usulü

Hâkimin reddi sebebinin bilen tarafın, ret talebini en geç ilk duruşmada ileri sürmesi gerekir. Taraf, ret sebebinin davaya bakıldığı sırada öğrenmiş ise en geç öğrenmeden sonraki ilk duruşmada, yeni bir işlem yapılmadan önce bu talebini hemen bildirmek zorundadır. Belirtilen sürede yapılmayan ret talebi dinlenmez.

➤ **Reddi hâkim nasıl yapılır?**

- Hâkimin reddi, dilekçeyle talep edilir. Bu dilekçede, ret talebinin dayandığı sebepler ile delil veya emarelerin açıkça gösterilmesi ve varsa belgelerin eklenmesi gerekir.
- Hâkimin reddi dilekçesi, reddi istenen hâkimin mensup olduğu mahkemeye verilir.
- Ret talebi geri alınamaz.

T.C. İSTANBUL 6. TÜKETİCİ MAHKEMESİ		DURUŞMA TUTANAĞI
SAYI	: 2012/1904 Esas	
CELSE NO	: 1	
CELSE TARİHİ	: 20/06/2013	
HAKİM	: XXXXXXXXX	
KATİP	: XXXXXXXXX	
Belirli gün ve saatte celse açıldı. Davacı asil XXXXXXXX geldi. Davalı vekili XXXXXXXX geldi. Açık yargılamaya devam olundu. Taraflara usulüne uygun tebligatın yapıldığı tebligat parçalarının döndüğü görüldü. Davalı vekilinin cevap dilekçesi göndermiş olduğu görüldü. Davalı bankaya yazılan yazıya cevap geldi. Davacı ; dava dilekçemi tekrar ediyorum, benden..kredi kullandığım dönemde 1.200,00 TL dosya masrafı, 1.440,00 TL hizmet bedeli ile kredimi yeniden yapılandırmam dolayısıyla 2.882,00 TL kredi plan değişiklik ücreti adı altında toplam 5.522,00 TL haksız yere tahsil edilmiştir, alınan masrafların tarafıma iadesini talep ediyorum dedi. Davacı Davalı vekili ; cevap dilekçesini tekrar ediyoruz, alınan masraflar sözleşmeye ve yasal mevzuata uygun olarak tahsil edilmiştir davanın reddine karar verilsin dedi. Dosyanın incelenmesi ile davalı bankanın göndermiş olduğu yazı cevabının incelenmesinden ; davacıdan 1.200,00 TL dosya masrafı, 1.440,00 TL hizmet bedeli, 500,00 TL ekspertiz ücreti, 200,00 TL ipotek ücreti, 2.882,00 TL ödeme plan değişiklik ücreti adı altında masraf tahsil edilmiş olduğu görüldü. Dosya incelendi. G.D:Gerekçesi ekli gerekçeli kararda açıklanacağı üzere, Davanın kabulü ile 5.522,00 TL'nin davalıdan tahsili ile davacıya ödenmesine, Dair verilen karar yasa yolu açık olmak üzere davacı ile davalı vekilinin yüzüne karşı açıkça okunup usulen anlatıldı. 20/06/2013 10:36:24 Katip 151021 Hakim 36094		

Fotoğraf 3.1: Duruşma Tutanağı

3.3. Mesleki Program İçerisindeki Reddi Hâkim, Reddi Kâtip ve Hâkimin Çekinmesi Ekran Menüleri

Adalet Bakanlığı UYAP uzaktan eğitim ekranları eğitim portalına reddi hâkim, reddi kâtip işlemleri ekranları henüz yüklenmemiştir. Öğretmeninize ait uzaktan eğitim şifresi ile UYAP uzaktan eğitim portalından takip ediniz.

UYGULAMA FAALİYETİ

Reddi hâkim ile ilgili afişler hazırlayınız. Hazırladığınız afişleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Reddi hâkim ve reddi kâtip kavramını açıklayınız.	➤ CMK'deki bu hususla ilgili maddeleri incelemelisiniz.
➤ Kimler reddi hâkim talebinde bulunabilir?	➤ CMK'deki bu hususla ilgili maddeleri incelemelisiniz.
➤ Reddi hâkim ve reddi kâtip taleplerinde hangi usuller uygulanır?	➤ Reddi hâkim ile ilgili bir talep dilekçesini ve verilen karar örneğini incelemelisiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Bir karar veya hükme katılan, yüksek görevli mahkemece bu hükme ilişkin olarak verilecek karar veya hükme katılamaz.
2. Hâkimin reddi, mensup olduğuverilecek dilekçeyle olur.
3. Reddi istenen hâkim, ret hakkında bir karar verinceye kadar yalnızsakınca olan işlemleri yapar.
4. Ret isteminin kabulüne ilişkin kararlar; kabul edilmemesine ilişkin kararlara karşıyoluna gidilebilir.
5. Zabıt kâtibinin reddi kararı yanında çalıştığı veyatarafından verilir.

Aşağıdaki cümlelerin sonunda boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

6. () Hâkimin reddi sebebini bilen tarafın, ret talebini herhangi bir duruşmada ileri sürmesi gerekir.
7. () Taraf, ret sebebini davaya bakıldığı sırada öğrenmiş ise en geç öğrenmeden sonraki ilk duruşmada, yeni bir işlem yapılmadan önce bu talebini hemen bildirmek zorundadır. Belirtilen sürede yapılmayan ret talebi dinlenmez.
8. () Hâkimin davada, iki taraftan birine öğüt vermiş ya da yol göstermiş olması hâkimin reddini gerektirmez.
9. () Sonradan ortaya çıkan veya öğrenilen sebeplerle duruşma veya inceleme bitinceye kadar da hâkimin reddi istenemez.
10. () Cumhuriyet savcısı; şüpheli, sanık veya bunların müdafisi; katılan veya vekili, hâkimin reddi isteminde bulunabilirler.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru “Modül Değerlendirme” ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi iddianame hazırlar?
A) Cumhuriyet savcısı
B) Hâkim
C) Avukat
D) Şikâyetçi
E) Müşteki
2. Aşağıdakilerden hangisi iddianameyi kabul eder?
A) Sanık
B) Cumhuriyet savcısı
C) Şikâyetçi
D) Mahkeme
E) Yazı işleri müdürü
3. Dava açılması ile mahkeme tarafından taraflara ilk duruşma gününe kadar yapılması gereken işlemleri bildiren belge aşağıdakilerden hangisidir?
A) İddianame
B) Tensip zaptı
C) Müzekkere
D) Çağrı kâğıdı
E) Pusula
4. İddianamenin kabulü ile aşağıdaki aşamalardan hangisi başlar?
A) Soruşturma
B) Kovuşturma
C) İnfaz
D) Hüküm
E) Karar
5. İddianamenin reddi üzerine iddianame nereye gönderilir?
A) Yargıtay
B) Danıştay
C) Cumhuriyet savcılığı
D) Avukat
E) Yazı işleri müdürü
6. İddianame kaç gün içinde iade edilmezse kabul edilmiş sayılır?
A) 5
B) 10
C) 15
D) 20
E) 30

7. Yüklenen fiilin kanunda suç olarak tanımlanmamış olması hâlinde hangi karar verilir?
A) Davanın düşmesi
B) Hapis cezası
C) Para cezası
D) Beraat
E) Temyiz
8. Reddi hâkim kararını aşağıdakilerden hangisi verir?
A) Aynı mahkeme
B) Yargıtay Cumhuriyet savcısı
C) Ağır ceza mahkemesi
D) Kâtip
9. “Duruşmada bilgisine, görgüsüne bařvurulan kimsedir.”
Yukarıdaki tanım aşağıdaki kavramlardan hangisine aittir?
A) Tanık
B) Sanık
C) Müşteki
D) Mağıdur
E) Hiçbiri
10. Aşağıdaki kavramlardan hangisi “Dava açılması ile mahkeme tarafından taraflara ilk duruşma gününe kadar yapılması gereken işlemleri bildiren, taraflara duruşma gününü haber veren bir mahkeme kararıdır.” ifadesinin tanımıdır?
A) Tensip zaptı
B) Duruşma tutanağı
C) İddianame
D) Fezleke
E) Ara karar

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Uygulamalı Test”e geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Arkadaşlarınızla 10 kişilik bir grup oluşturarak oylamayla bir grup başkanı seçiniz. Grup başkanının yönetiminde bir ceza davası senaryosunu oluşturunuz. Aranızda rol dağılımı yapınız. Bu senaryonun yargılama aşamasını duruşma salonunda gerçekleştiriniz. Her görevlinin yapması gerekenleri sıralayarak işlemleri gerçekleştiriniz. Yapmış olduğunuz çalışmaları videoya çekiniz, kayıt altına alınız.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Örnek bir senaryo oluşturdunuz mu?		
2. Senaryodaki rol dağılımına ilişkin görevlendirme yaptınız mı?		
3. Yapmış olduğunuz uygulama faaliyeti esnasında görevli arkadaşlarınızın yapması gerekenlere ilişkin bilgilendirme yaptınız mı?		
4. Tüm görevliler yapması gerekenlere ait işlemleri gerçekleştirebiliyor mu?		
5. Görevliler bu işe ait örnek dava dosyası ve içindeki belgelerini (olay yeri inceleme tutanağı, ölü muayene tutanağı, otopsi, keşif, iddianame, ara karar, karar, gerekçeli karar) hazırlayabildiniz mi?		
6. Yapmış olduğunuz çalışmayı kayıt altına aldınız mı?		
7. Mesleki programda duruşma işlemlerine ait kayıt ekranlarını kullandınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise bir sonraki materyale geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Doğru
5	Yanlış
6	Doğru
7	Yanlış
8	Doğru
9	Yanlış
10	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'İN CEVAP ANAHTARI

1	Kapalı
2	Zorla
3	Hâkim
4	Karar- reddine
5	15

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Kapalı
2	Zorla
3	Hâkim
4	Karar- reddine
5	15
6	Yanlış
7	Doğru
8	Yanlış
9	Yanlış
10	Doğru

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1	A
2	D
3	B
4	B
5	C
6	C
7	D
8	A
9	A
10	A

KAYNAKÇA

- Ceza Muhakemeleri Kanunu (CMK)
- İ. Hami DANIŞMEND, **Tarihi Hakikatler**, Tercüman Yayınları c. 1, s. 501-502, İstanbul, 1979.
- <http://hukuksokagi.com/kaynak/hmk-durusma> (erişim tarihi /9/01/2018 sa. 10.07)
- <http://www.hukukitavsiyeler.com/2015/01/18/icra-takip-dosyasi-nasil-hazirlanir/> (Erişim Tarihi: 09/01/2018 sa. 10.12)
- <http://www.hukukiyaridim.gov.tr/sayfalar/davaacmak.htm> (erişim tarihi 09/01/2018 saat.10.11)
- <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/>
- <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin1.Asp?MevzuatKod=1.5.5271&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=ceza%20muhakemesi&Tur=1&Tertip=5&No=5271>
- <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin1.Asp?MevzuatKod=1.5.6100&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=HUKUK&Tur=1&Tertip=5&No=6100>